

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور

سازمان مدیریت و برنامه ریزی خراسان شمالی

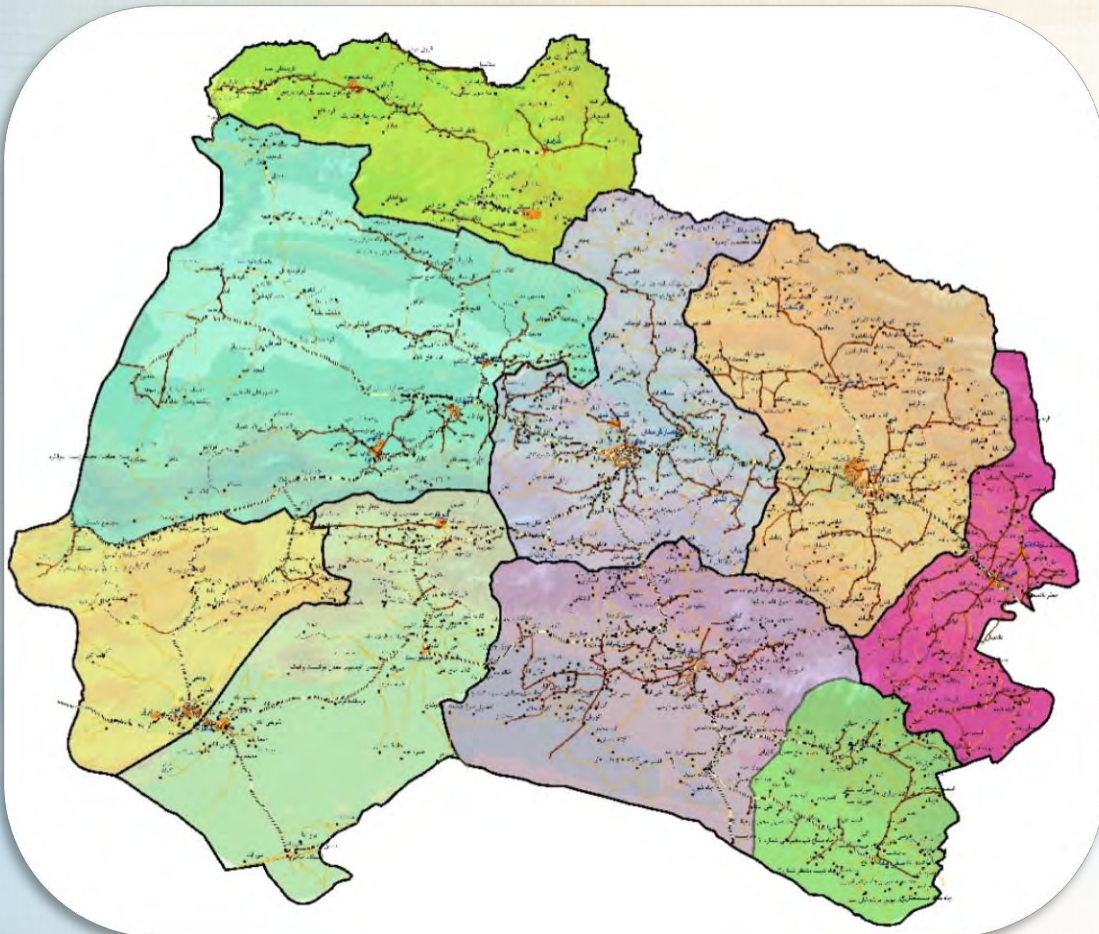
سپاهی کلان استان خراسان شمالی

سال ۱۴۰۲

مهر روزم شهید

موقعیت استان خراسان شمالی

مساحت استان: ۲۸۴۳۴ کیلومتر مربع

استان خراسان شمالی با مساحتی در حدود ۲۸۴۳۴ کیلومتر مربع ۱,۷ درصد از مساحت کل کشور را تشکیل می دهد. موقعیت ریاضی جغرافیایی استان خراسان شمالی، بین ۳۶ درجه و ۳۴ دقیقه تا ۳۸ درجه و ۱۷ دقیقه عرض شمالی و ۵۵ درجه و ۵۲ دقیقه تا ۵۸ درجه و ۲۰ دقیقه طول شرقی واقع شده است.

رتبه ۱۵ کشوری در مساحت

شمال: کشور ترکمنستان (۳۰۱ کیلومتر مرز خارجی).

شرق: استان خراسان رضوی.

جنوب: استان خراسان رضوی و استان سمنان.

غرب: استان سمنان و گلستان.

موقعیت سیاسی استان خراسان شمالی

استان خراسان شمالی تا سال ۱۴۰۱ از نظر تقسیمات کشوری دارای:

❖ ۱۰ شهرستان ۱۹ بخش ۴۵ دهستان (۱۴۰۲)

❖ ۲۴ شهر ۸۳۶ آبادی دارای سکنه

شهرستان	مساحت (کیلومتر مربع)	شهرستان	بخش	دهستان	شهر	آبادی های دارای سکنه	کل آبادی ها
کل استان	۲۸۴۳۴	۸	۱۹	۴۵	۲۵	۸۳۵	۱۲۹۵
اسفراین	۵۰۱۹	۱	۲	۷	۲	۱۶۹	۳۷۴
بجنورد	۳۶۱۹	۱	۲	۵	۳	۱۵۲	۱۹۶
جاجرم	۳۴۸۶	۱	۳	۵	۳	۴۷	۱۱۳
شیروان	۳۹۴۵	۱	۳	۹	۴	۱۵۳	۱۷۵
فاروج	۱۶۱۵	۱	۲	۵	۲	۸۷	۱۰۴
گرمه	۲۱۵۹	۱	۱	۲	۳	۲۳	۶۴
مانه و سملقان	۶۰۵۳	۱	۳	۶	۴	۱۳۶	۱۸۶
راز و جرگلان	۲۵۳۸	۱	۳	۶	۱	۶۸	۸۳

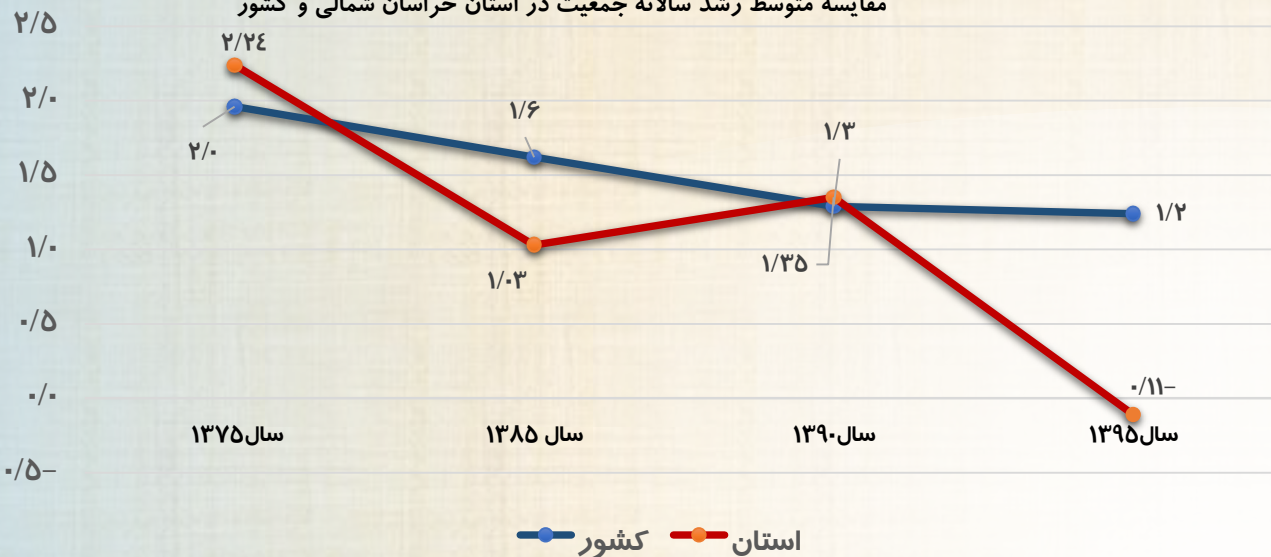
شهرستانهای مصوب ۱۴۰۲

❖ شهرستان بام و صفی آباد

❖ شهرستان مانه

جمعیت استان خراسان شمالی

مقایسه متوسط رشد سالانه جمعیت در استان خراسان شمالی و کشور

مقایسه جمعیت استان با کشور

منطقه/سال	۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	۱۳۷۵
کشور	۷۹.۹۲۶.۲۷۰	۷۵.۱۴۹.۶۶۹	۷۰.۴۹۵.۷۸۲	۶۰.۰۵۵.۴۸۸
استان	۸۶۳.۰۹۲	۸۶۷.۷۲۷	۸۱۱.۵۷۲	۷۳۲.۶۴۶
سهم از کل جمعیت کشور	۱,۰۸	۱,۱۵	۱,۱۵	۱,۲۲

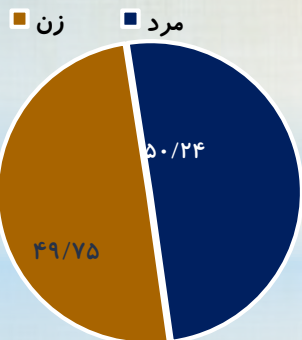
مقایسه متوسط رشد سالانه جمعیت در استان خراسان شمالی و کشور

منطقه/سال	۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	۱۳۷۵
کشور	۱,۲۴	۱,۲۹	۱,۶۲	۱,۹۶
استان	-۰,۱۱	۱,۳۵	۱,۰۳	۲,۲۴

❖ ۲۵۴۷۴۷ خانوار در استان.

طبق داده های مرکز آمار استان مهاجر فرست می باشد

برآورد جمعیت استان در پایان سال ۱۴۰۰ بالغ بر ۸۷۷۲۰۰ نفر می باشد
درصد شهرنشین ۵۹/۶ و درصد روستانشینی ۴۰/۴

۵۶ درصد در نقاط شهری

۴۳,۷ درصد ساکن در نقاط روستایی

۰,۱۴ درصد غیر ساکن می باشند

شهری

۴۸۴۳۴۶

روستایی

۳۷۷۵۳۳

غیر ساکن

۱۲۱۳

زن ۴۲۹۴۵۹

مرد ۴۳۳۶۳۳

وضعیت جمعیتی شهرستان های استان

شهرستان	جمعیت (نفر)	درصد از جمعیت استان	مساحت (کیلومتر مربع)	تراکم جمعیت (نفر در کیلومتر مربع)	جمعیت شهری	جمعیت روستایی	نرخ شهرنشینی (درصد)
اسفراین	۱۲۰۵۱۳	۱۳,۹۶	۵۰۱۹	۲۴,۰۱	۶۲۹۱۷	۵۷۵۷۳	۵۲,۲۱
بجنورد	۳۲۴۰۸۳	۳۷,۵۵	۳۶۱۹	۸۹,۵۵	۲۳۳۸۱۰	۹۰۲۷۳	۷۲,۱۵
راز و جرگلان	۵۹۲۱۰	۶,۸۶	۲۵۳۸	۲۳,۳۳	۱۳۱۸۰	۴۶۰۳۰	۲۲
شیروان	۱۴۶۱۴۰	۱۶,۹۳	۳۹۴۵	۳۷,۰۴	۹۵۸۶۳	۵۲۷۲	۶۶
جاجرم	۳۶۶۷۳	۴,۲۵	۳۴۸۶	۱۰,۵۲	۲۳۹۷۰	۱۲۷۰۳	۶۵,۳۶
فاروج	۴۹۲۷۱	۵,۷۱	۱۶۱۵	۳۰,۵۱	۱۵۸۹۶	۳۳۳۴۷	۳۲,۲۶
مانه و سملقان	۱۰۱۷۲۷	۱۱,۷۹	۶۰۵۳	۱۶,۸۱	۳۳۵۲۶	۶۷۰۴۴	۳۲,۹۶
گرمه	۲۵۴۷۵	۲,۹۵	۲۱۵۹	۱۱,۸	۱۹۸۵۳	۵۶۲۲	۷۷,۹۳
استان	۸۶۳۰۹۲	۱۰۰	۲۸۴۳۴	۳۰,۳۵	۴۹۹۰۱۵	۳۶۲۸۶۴	۵۸

مشارکت اقتصادی و نرخ بیکاری استان در طول برنامه ششم توسعه

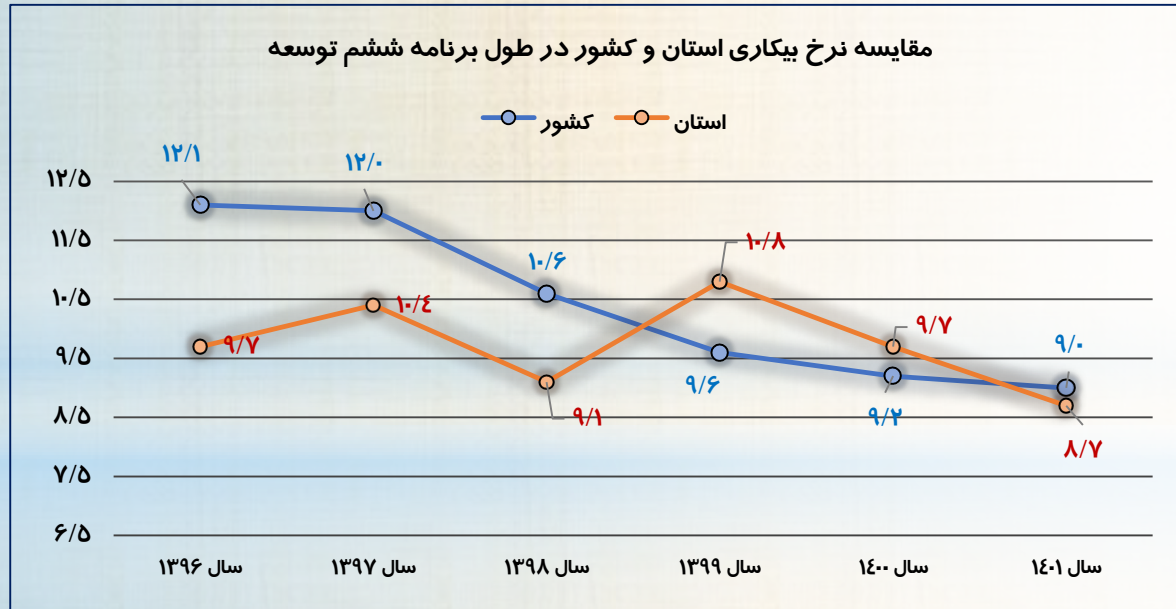
مقایسه روند نرخ بیکاری استان با کشور در طول برنامه ششم توسعه

سال	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۹	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱
کشور	۱۲/۱	۱۲/۰	۱۰/۶	۹/۶	۹/۲	۹/۰
خراسان شمالی	۹/۷	۱۰/۴	۹/۱	۱۰/۸	۹/۷	۸/۷
رتبه	۲۸	۲۲	۲۳	۱۳	۱۲	۱۵

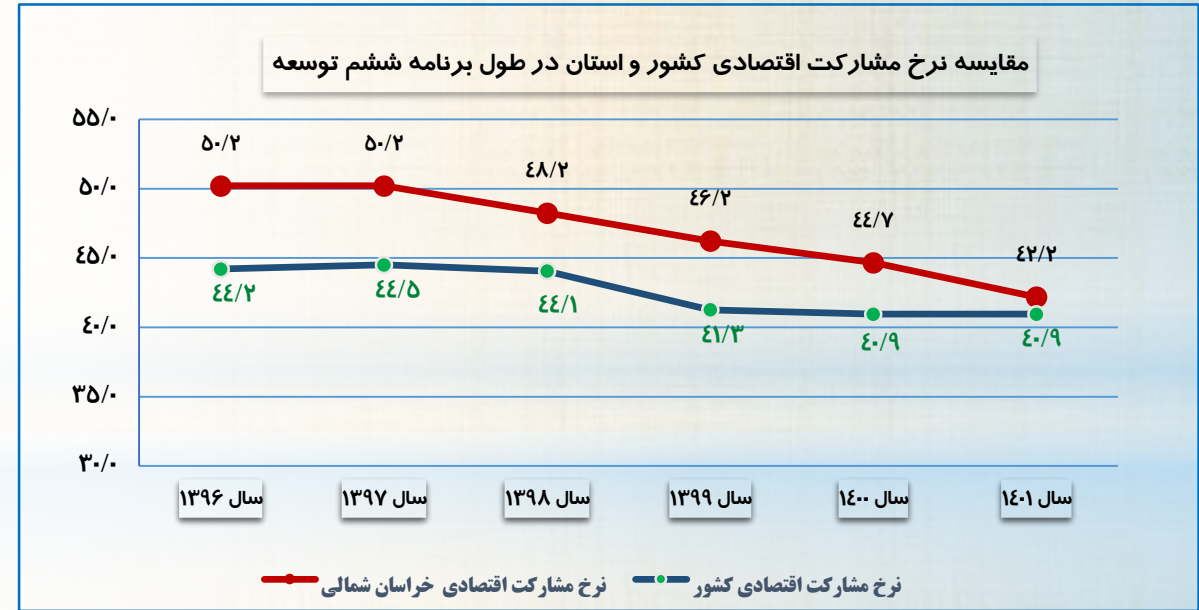
مقایسه روند نرخ مشارکت اقتصادی استان با کشور در طول برنامه ششم توسعه

منطقه / سال	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۹	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱
کشور	۴۴/۲	۴۴/۵	۴۴/۱	۴۱/۳	۴۰/۹	۴۰/۹
خراسان شمالی	۵۰/۲	۵۰/۲	۴۸/۲	۴۶/۲	۴۴/۷	۴۲/۲
رتبه استان	۱	۱	۳	۲	۵	۱۱

مقایسه نرخ بیکاری استان و کشور در طول برنامه ششم توسعه

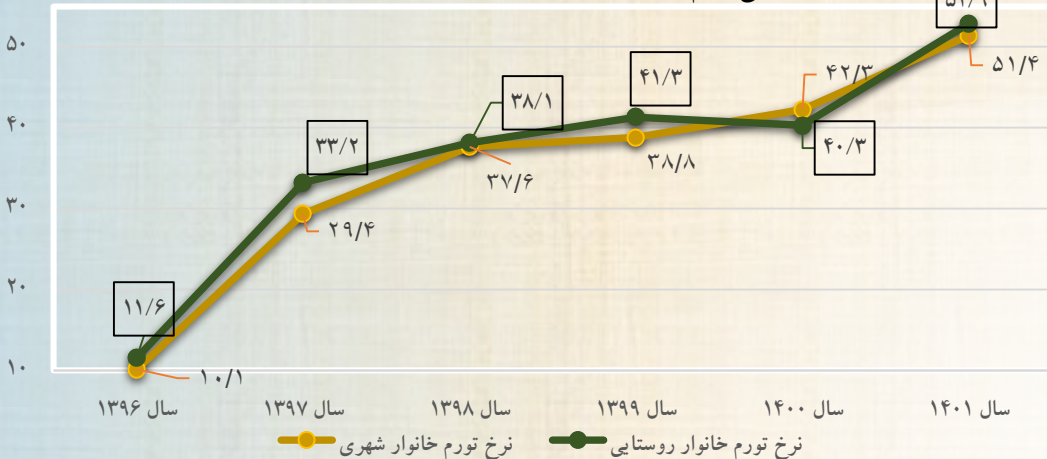

مقایسه نرخ مشارکت اقتصادی کشور و استان در طول برنامه ششم توسعه

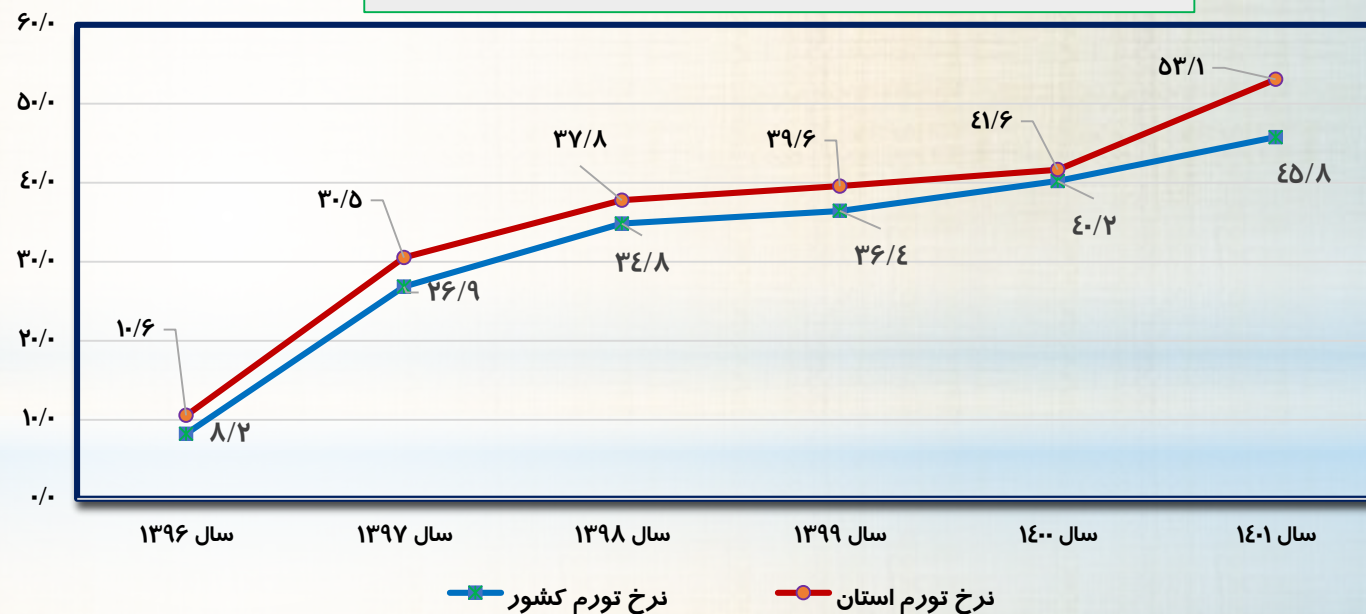
مقایسه روند شاخص تورم استان و کشور

مقایسه نرخ تورم خانوار شهری و روستایی (قیمت پایه سال ۱۳۹۵)

منطقه / سال	سال ۱۴۰۱	سال ۱۴۰۰	سال ۱۳۹۹	سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۶
کشور	۴۵/۷۵	۴۰/۲۱	۳۶/۴۳	۳۴/۸۳	۲۶/۸۵	۸/۲۴
استان	۵۳/۰۷	۴۱/۶۴	۳۹/۵۷	۳۷/۷۸	۳۰/۵۳	۱۰/۵۶

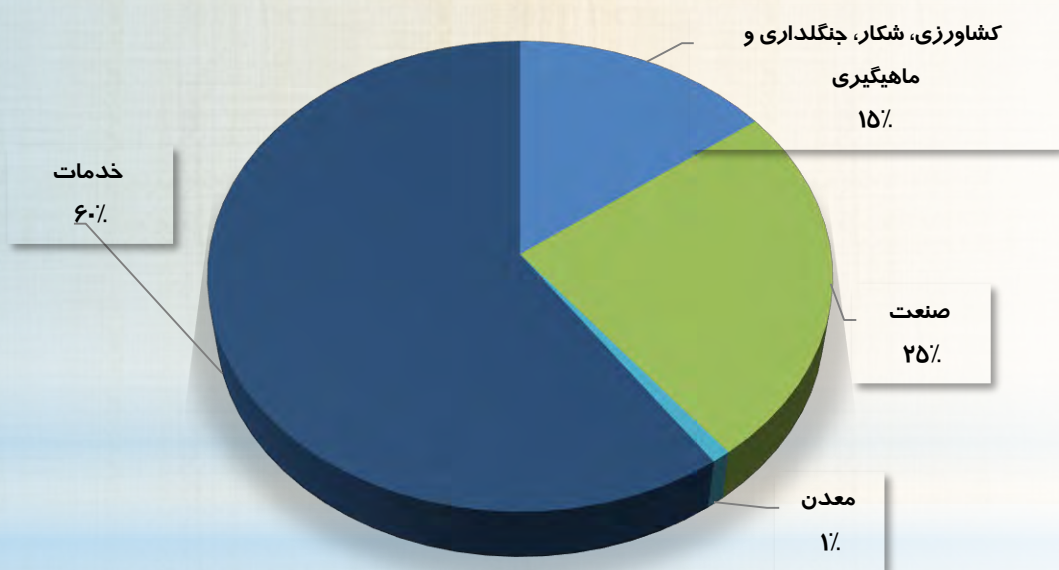
مقایسه نرخ تورم کشور و استان (به قیمت ثابت سال ۱۴۰۰)

سال	نرخ تورم خانوار روستایی	نرخ تورم خانوار شهری
سال ۱۳۹۶	۱۱/۶	۱۰/۱
سال ۱۳۹۷	۳۳/۲	۲۹/۴
سال ۱۳۹۸	۳۸/۱	۳۷/۶
سال ۱۳۹۹	۴۱/۳	۳۸/۸
سال ۱۴۰۰	۴۰/۳	۴۲/۳
سال ۱۴۰۱	۵۲/۹	۵۱/۴

روند تولید ناخالص داخلی استان در طول برنامه ششم توسعه

سال ۱۴۰۰	سال ۱۳۹۹	سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۵	نام استان	شرح (میلیون ریال)
۷,۵۷۰,۰۲۵,۶۸۶	۷,۲۵۴,۴۹۷,۴۲۱	۷,۱۸۲,۷۰۲,۷۳۵	۷,۴۹۷,۷۴۴,۰۴۴	۷,۸۶۹,۷۶۳,۲۸۳	۷,۵۰۸,۸۱۳,۶۷۲	کل کشور	محصول ناخالص داخلی (به قیمت بازار)
۴۳,۵۹۱,۳۱۸	۴۱,۹۲۱,۲۸۱	۳۹,۵۵۲,۷۸۲	۳۸,۹۶۰,۹۲۲	۳۸,۹۰۷,۳۰۷	۳۷,۷۰۳,۷۵۶	خراسان شمالی	محصول ناخالص داخلی (به قیمت بازار)
۰/۵۷۶	۰/۵۷۸	۰/۵۵۱	۰/۵۲	۰/۴۹۴	۰/۵۰۲	سهم استان از کشور	

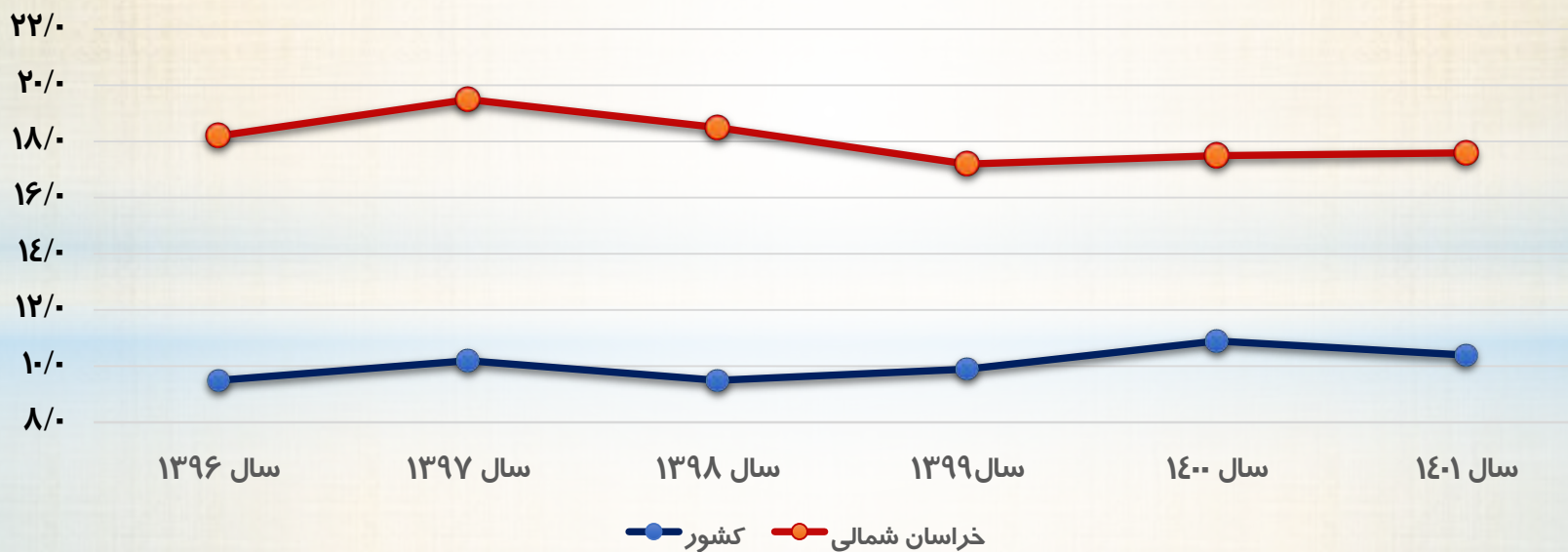

سال/بخش	بخش کشاورزی، شکار، جنگلداری و ماهیگیری	بخش صنعت	بخش معدن	بخش خدمات
۱۳۹۶	۶,۰۵۴,۶۱۴	۸,۷۳۳,۴۱۰	۲۸۴,۶۷۵	۲۳,۵۵۰,۶۷۶
۱۳۹۷	۵,۵۴۹,۱۱۳	۸,۳۳۰,۶۰۷	۲۷۳,۴۷۱	۲۳,۵۳۰,۶۷۵
۱۳۹۸	۵,۴۷۶,۴۴۱	۸,۹۳۷,۰۰۳	۲۷۹,۴۷۲	۲۳,۱۰۹,۶۱۱
۱۳۹۹	۵۶۳۴۳۲۷.۹۶	۹,۲۴۹,۱۷۷	۳۲۳,۱۲۷	۲۳,۱۵۵,۶۸۶
۱۴۰۰	۵۷۹۴۷۱۱.۰۵۶	۹۶۷۴۸۵۸.۰۶	۳۶۰۵۸۳.۴۵	۲۳۴۱۲۹۶۸
سهم ارزش افزوده هر بخش ۱۴۰۰	۱۴.۷	۲۴.۶	۰.۹۱	۵۹.۶
رشد ارزش افزوده (درصد)	۲.۸	۴.۶	۱۱.۵	۱.۱

شاخص اشتغال زمانی ناقص استان در طول برنامه ششم توسعه

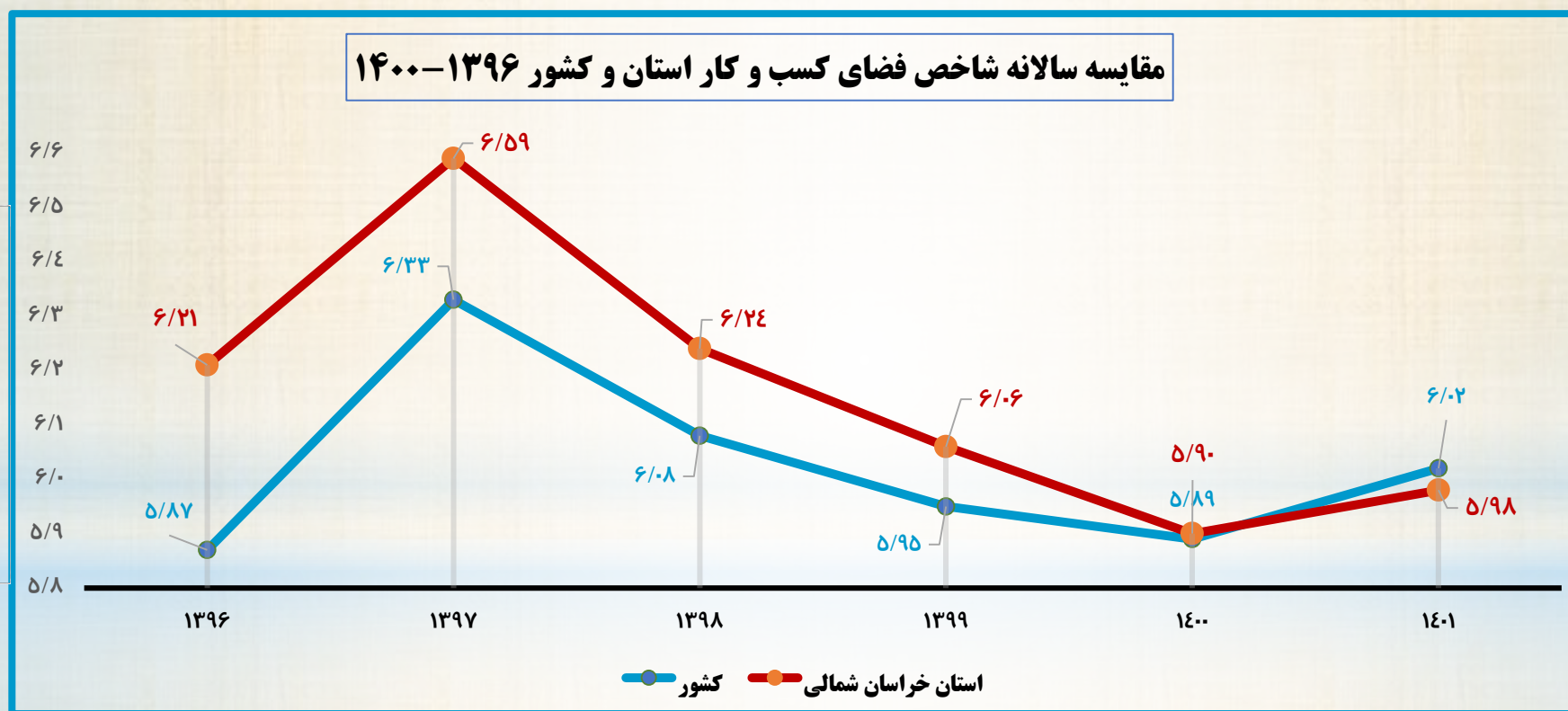
منطقه/سال	سال ۱۴۰۱	سال ۱۴۰۰	سال ۱۳۹۹	سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۶
کشور	۹/۵	۱۰/۲	۹/۵	۹/۹	۱۰/۹	۱۰/۴
خراسان شمالی	۱۸/۲	۱۹/۵	۱۸/۵	۱۷/۲	۱۷/۵	۱۷/۶
رتبه استان	۳	۳	۲	۳	۳	۲

مقایسه سهم اشتغال زمانی ناقص کشور و استان

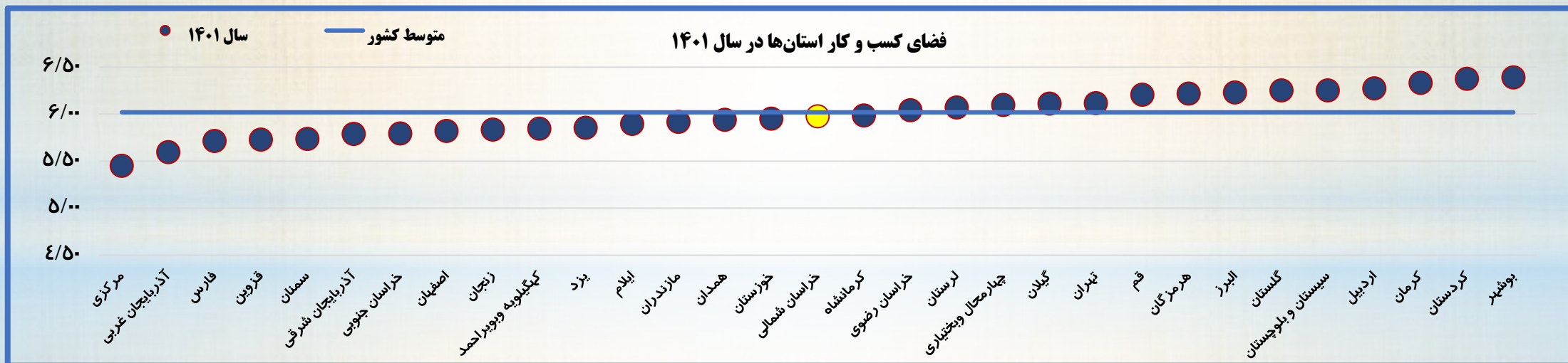
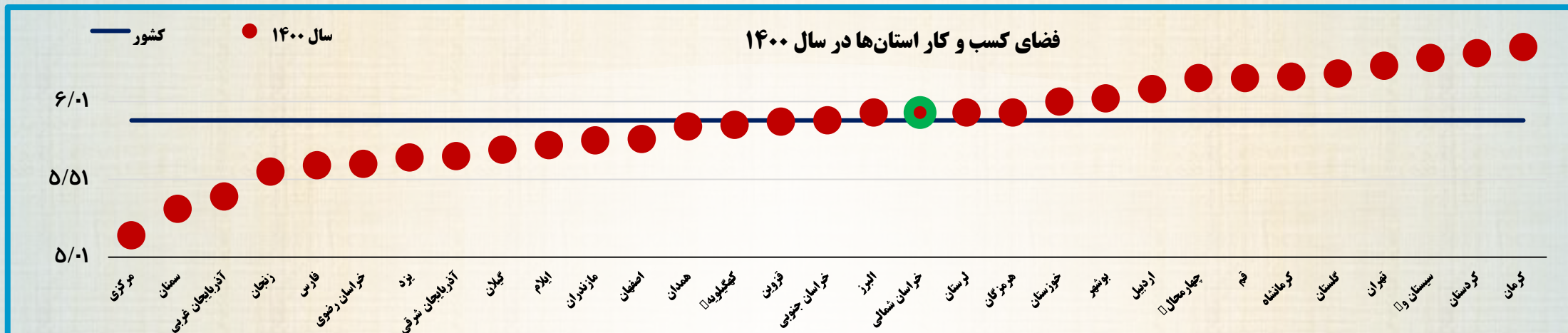

وضعیت شاخص فضای کسب و کار استان در طول برنامه ششم

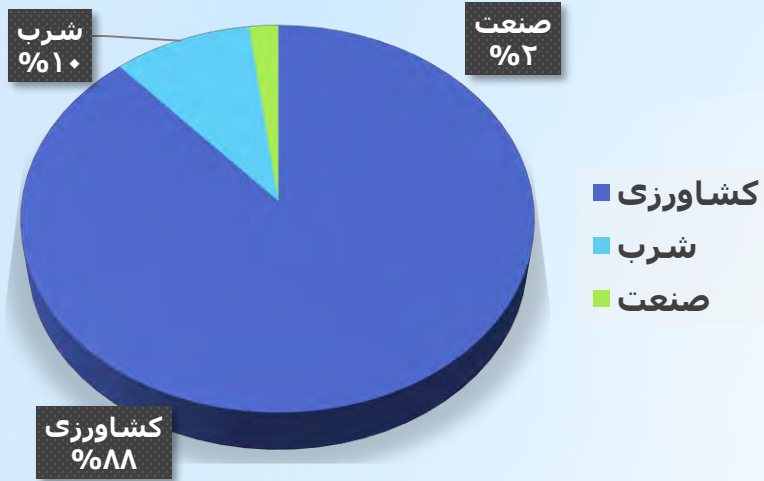
۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	شاخص محیط کسب و کار کشور و استان
۶/۰۲	۵/۸۹	۵/۹۵	۶/۰۸	۶/۳۳	۵/۸۷	کشور
۵/۹۸	۵/۹	۶/۰۶	۶/۲۴	۶/۵۹	۶/۲۱	استان خراسان شمالی

مقایسه شاخص فضای کسب و کار استان های کشور

وضعیت منابع آب استان

سال	شرب	صنعت	کشاورزی	جمع کل
۱۳۹۹	۱۰۵,۲	۲۵,۵۳	۸۹۶,۴	۹۸۹
۱۴۰۰	۹۴,۴	۲۰,۳۲	۸۷۳	۹۸۷,۷
درصد رشد	-۱۰,۳	-۲۰,۴	-۲,۶	-۰,۱

شاخص	واحد	۱۳۹۹	۱۴۰۰
<u>میزان بارندگی سالانه</u>			
میزان آب‌های سطحی قابل برداشت	میلیون مترمکعب	۲۶۷,۱۳	۲۶۷,۱۳
میزان آب‌های زیرزمینی قابل برداشت	میلیون مترمکعب	۳۹۱,۵	۳۹۱,۵
تعداد دشت‌ها	ممنوعه	۸	۸
	غیر ممنوعه	۳	۳
منابع آب‌های زیرزمینی استان	چاه	عمیق	۲۰۷۹
		نیمه عمیق	۴۸۷۳
	قنات	۶۵۳	
مصرف آب	چشمه	۳۰۶۶	۳۰۶۶
	کشاورزی	۸۷۳	۸۹۶,۴
	شرب	۹۴,۴	۱۰۵,۲
سدها	صنعت	۲۰,۳۲	۲۵,۵۳
	موجود	۸	۸
	ظرفیت	۲۴۰,۸۱	۲۴۰,۸۱
	مصرف	۸۳,۱	۱۰۸,۹۴
	میلیون مترمکعب	۸۳,۱	۱۰۸,۹۴

وضعیت آب و راه در استان خراسان شمالی

راه های روستایی (۱۴۰۰)			راه های بین شهری (۱۴۰۰)				جمع کل	
شوسه	آسفالت	جمع	راه فرعی	راه اصلی	بزرگراه	آزاد راه		
۲۸۲	۲۰۶۵	۲۳۴۷	۵۸۸	۳۹۸	۲۰۷	۰	۱۱۹۴	۳۵۴۱

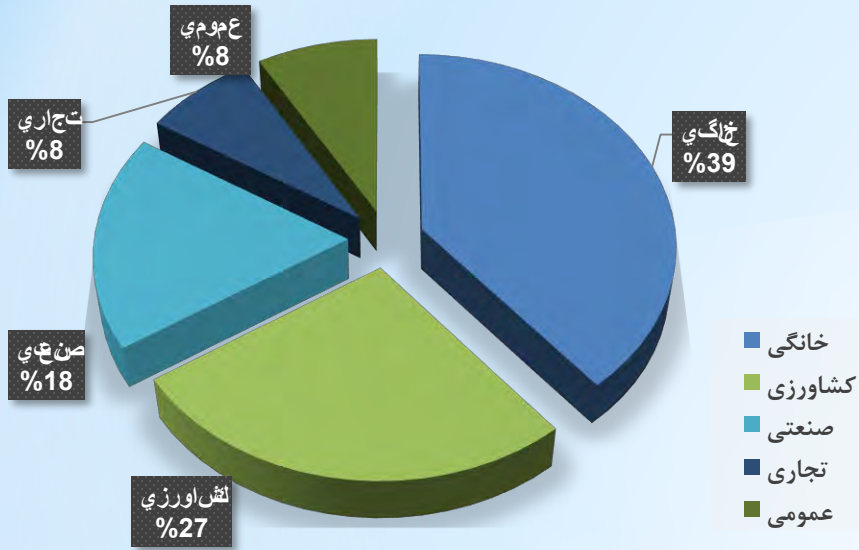
شبکه های آب و فاضلاب شهری استان

۱۴۰۰	۱۳۹۹	واحد	شاخص
۱۰۰	۱۰۰	درصد	جمعیت شهری تحت پوشش آب
۳۴۳۶۱۴	۳۳۱۴۳۹	فقره	تعداد انشعاب آب
۵۷/۴۰	۵۳/۸	درصد	جمعیت شهری تحت پوشش فاضلاب
۸۱۸۰۰	۷۳۴۳۸	فقره	تعداد انشعاب فاضلاب

وضعیت آب شرب روستایی در استان

۱۴۰۰	۱۳۹۹	واحد	شاخص
۳۷۷۵۳۳	۳۷۷۵۳۳	تعداد	جمعیت روستایی
۷۱۹	۷۱۹	تعداد	کل مخازن آب
۱۲۵۲۴۱	۱۲۳۵۹۸	تعداد	مشترکین
۷۱۶	۶۸۴	تعداد	روستاهای دارای آب شرب تحت پوشش

وضعیت برق و گاز در استان خراسان شمالی

شاخص	واحد	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	درصد رشد
جمعیت روستایی برخوردار از برق	نفر	۱۲۵۰۱۸	۱۲۶۵۸۹	۱۳۱۱۷۸	۳,۶
روستاهای استان	تعداد	۹۵۸	۹۶۴	۹۷۰	۰,۶
روستاهای دارای برق	تعداد	۹۴۹	۹۶۱	۹۶۸	۰,۷
روستاهای فاقد برق	تعداد	۹	۳	۲	-۳۳,۳
چاههای برق دار شده کشاورزی	حلقه	۱۳۴۸	۱۳۵۴	۱۳۶۰	۰,۴

میزان مصرف گاز طبیعی	واحد	۱۳۹۹	۱۴۰۰	درصد رشد
میزان مصرف گاز طبیعی	میلیون مترمکعب	۲۷۱۵	۳۰۹۴	۱۴
سهم بخش‌های مختلف از مصرف گاز طبیعی در استان	بخش صنعت	۷۰,۵	۷۶,۰	۷,۸
	بخش تجاری	۳,۳	۳,۱	-۶,۱
	بخش خانگی	۲۶,۲	۲۰,۹	-۲۰,۲
تعداد شهرهای گازرسانی شده	شهر	۲	۰	-
تعداد روستاهای گازرسانی شده در سال	روستا	۶	۴	-۳۳,۳
طول خطوط جدید انتقال گاز	کیلومتر	۱۳	۲۶	-۱۶,۱

شاخص های بهداشتی درمانی استان

۱۴۰۰	۱۳۹۹	واحد	شاخص
۵۷,۶	۵۹,۶	به ازای هر هزار نفر	میزان باروری عمومی
۶,۳	۶,۹	درصد	میزان خام مرگ و میر در مناطق روستایی
۷۳	۷۳	سال	میزان امید به زندگی در بدو تولد
۱۱,۶۶	۱۱,۲۴	به ازای هر هزار تولد زنده	میزان مرگ کودکان زیر یک سال
۱۴,۹۸	۱۴,۴۸	به ازای هر هزار تولد زنده	نرخ مرگ و میر کودکان زیر پنج سال
۲۴,۳	۵۶,۶۲	به ازای هر صد هزار تولد زنده	میزان مرگ و میر مادران
۵,۵۲	۲,۷۵	به ازای هر صد هزار نفر	میزان شیوع ایدز
۶۲,۲۶	۶۴,۲۸	درصد	درصد زایمان طبیعی کل استان
۳۷,۷۴	۳۵,۷۲	درصد	درصد زایمان سزارین کل استان
۱۱	۱۱	تعداد	تعداد بیمارستان های دولتی کل استان
۱۳۵۵	۱۲۷۱	تعداد	تعداد تخت فعال بیمارستان های استان
۱,۷۴	۱,۶۶	به ازای هر هزار نفر	تعداد تخت فعال
۶۴,۴۸	۴۹,۷۷	درصد	درصد اشغال تخت در بیمارستان های استان
۹۰	۸۶	تعداد	تعداد داروخانه ها
۴۶	۴۱	تعداد	تعداد آزمایشگاه
۲۸	۲۷	تعداد	تعداد واحد پرستاری
۸۳	۸۳	تعداد	تعداد مراکز بهداشتی و درمانی شهری و روستایی

شاخص های آموزش استان

تعداد دانشجو

تعداد دانشجویان			سال
مرد	زن	جمع	
۱۰۹۳۹	۱۳۱۶۱	۲۴۱۰۰	سال ۹۹-۱۴۰۰
۱۳۶۰۸	۱۵۵۱۲	۲۹۱۲۰	سال ۱۴۰۰-۱۴۰۱

تعداد دانش آموز و معلم

معلم	دختر	پسر	جمع	تعداد دانش آموز
۷۷۳۰	۹۶۶۷۹	۱۰۳۸۹۱	۲۰۰۵۷۰	۱۴۰۰-۱۳۹۹
۸۱۴۷	۹۷۲۸۶	۱۰۴۵۸۱	۲۰۱۸۶۷	۱۴۰۰-۱۴۰۱
۲۷۶	۵۸۲	۹۵۰	۱۵۳۲	آموزش استثنایی
۰	۶۵۸۷	۷۲۹۰	۱۳۸۷۷	پیش دبستانی
۳۹۳۵	۵۱۶۹۹	۵۵۴۰۱	۱۰۷۱۰۰	ابتدایی
۱۸۲۸	۲۱۹۱۲	۲۳۷۱۵	۴۵۳۲۷	متوسطه دوره اول
۲۱۰۸	۱۵۸۵۶	۱۶۴۵۰	۳۲۳۰۶	متوسطه دوره دوم

مقایسه مهمترین شاخص های کلان استان با کشور

شاخص	استان	کشور	واحد
درصد روستا نشینی (برآورد ۱۴۰۰)	۴۰/۴	۲۴	درصد
درصد شهر نشینی (برآورد ۱۴۰۰)	۵۹/۶	۷۶	درصد
سهم ارزش افزوده بخش کشاورزی (از استان) ۱۴۰۰	۱۴/۶	۶/۴۷	درصد
سهم ارزش افزوده بخش خدمات (از استان) ۱۴۰۰	۶۲/۶	۵۵/۲۵	درصد
سهم ارزش افزوده بخش صنعت (از استان) ۱۴۰۰	۲۲/۸	۲۳/۴۶	درصد
درآمد سرانه ۱۴۰۰	۵۶۶	۱۰۳۹	میلیون ریال
سهم استان در محصول ناخالص داخلی از کل کشور (با نفت) ۱۴۰۰	۰/۵۷	۱۰۰	درصد
نرخ بیکاری ۱۴۰۱	۸/۷	۹	درصد
متوسط هزینه خانوار شهری (سال ۱۴۰۰)	۵۱۷	۹۲۵	میلیون ریال
متوسط هزینه خانوار روستایی (سال ۱۴۰۰)	۲۸۸	۵۱۹	میلیون ریال
متوسط درآمد خانوار شهری (سال ۱۴۰۰)	۷۶۵	۱۱۲۴	میلیون ریال
متوسط درآمد خانوار روستایی (سال ۱۴۰۰)	۳۷۷	۶۳۷	میلیون ریال
نرخ مشارکت اقتصادی ۱۴۰۱	۴۲/۲	۴۰/۹	درصد
ضریب جینی خانوار شهری (سال ۱۴۰۰)	۰/۳۴۲۳	۰/۳۷۵۷	ضریب
ضریب جینی خانوار روستایی (سال ۱۴۰۰)	۰/۳۰۹۸	۰/۳۵۹۴	ضریب

شاخص	استان	کشور	واحد
نرخ رشد اقتصادی (۱۴۰۰)	۴	۴/۳	درصد
نسبت عملیات اجرا شده به کل عملیات طرح هادی روستاهای بالای ۲۰ خانوار	۵	۱۸	درصد
درصد برخورداری روستاهای بالای ۲۰ خانوار از راه آسفالت روستایی براساس تعداد روستا	۸۴/۲۳	۹۲/۸	درصد
نسبت جمعیت تحت پوشش آب آشامیدنی سالم و بهداشتی روستایی به جمعیت روستایی بالای ۲۰ خانوار	۷۰/۱	۷۵/۹۵	درصد
جمعیت تحت پوشش شبکه آب شهری به کل جمعیت شهری	۱۰۰	۹۹/۸	درصد
سهم استان از طول راه ها (به جز آزاد راه)	۱/۴	۱۰۰	درصد
سهم استان از طول راه های روستایی آسفالت نشده کشور (۱۴۰۰)	۱/۸	۱۰۰	درصد
سهم استان از تعداد معادن فعال کشور (سال ۹۹)	۱/۶	۱۰۰	درصد
سهم استان از تعداد کارگاه های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارکن و بیشتر کشور (۹۹)	۰/۴	۱۰۰	درصد
فضاهای ورزشی روباز (شهری و روستایی) به هزار نفر جمعیت (مترمربع)	۵۶۰/۲۴	۷۷۷/۰۱	مترمربع
فضاهای ورزشی سرپوشیده (شهری و روستایی) به هزار نفر جمعیت (مترمربع)	۱۲۴/۷۴	۱۶۴/۲۸	مترمربع
نسبت تعداد تخت های مراکز درمانی به ۱۰ هزار نفر جمعیت	۱۶/۲۵	۱۹/۲۲	درصد
سهم دانش آموز از کشور	۱/۲	۱۰۰	درصد
تراکم دانش آموز در کلاس در کلیه مقاطع	۲۲	۲۵	درصد
جمعیت (برآورد ۱۴۰۰)	۸۷۷۲۰۰	۸۴۰۵۵۰۰۰	نفر

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور

سازمان مدیریت و برنامه ریزی خراسان شمالی

عدم تعادل و توسعه ناممتوازن

سال ۱۴۰۱

مهارت‌آموزی و رشد نوین

ضرورت توجه به عدم تعادل ها در کشور

یکی از ویژگی های کشورهای در حال توسعه تمرکز شدید و عدم تعادل است، این ویژگی معلول نتایج سیاست های رشد قطبی به شمار می آید که در نتیجه این سیاست، تمام امکانات و قدرت در یک یا چند منطقه تمرکز می یابد و سایر مناطق به صورت حاشیه- ای عمل می نمایند توسعه نیافتگی و علل آن از دغدغه های اصلی و بنیادین اقتصادهای در حال توسعه نظیر ایران است و مباحثی چون جهانی شدن اقتصاد و دیگر ملاحظات آینده شناختی بر این دغدغه ها اثر افزایشی دارد وجود نابرابری ها تهدیدی جدید برای رسیدن به توسعه پایدار متعادل و متوازن است و دستیابی به وحدت و یکپارچگی ملی را دشوار می کند و برای رفع چنین کمبودهایی باید به بررسی نحوه پراکندگی شاخص های توسعه در سطوح مختلف ملی، منطقه ای و محلی پرداخت.

در ادبیات توسعه هدف اصلی توسعه ایجاد برابری پایدار و عدالت اجتماعی در کنار رشد است در ایران نابرابری و فقدان تعادل در توزیع بهینه امکانات در اثر سیاست های غیراصولی گذشته از مسائل مهمی است که تحت تأثیر مکانیسم های حاکم بر ساختارهای اقتصادی، اجتماعی و سیاسی پدید آمده است. در این ارتباط از مشارکت مردم کاسته شده و نواحی بزرگ و کوچک در یک کلیت یکپارچه دیده نشده است

در کشور ما، علی رغم اینکه در قالب سیاست های برنامه های پنج ساله توسعه، تلاش های زیادی برای تعدیل عدم تعادل های توسعه منطقه ای انجام شده است، اما توزیع نامتوازن امکانات، خدمات و فعالیت ها و وجود نابرابریها و شکاف توسعه، هم در بین استانها و هم در درون استانها بین بخش های مختلف، همواره به عنوان یکی از موضوعات مورد توجه سازمانها و نهادهای اجتماعی و اقتصادی کشور مطرح بوده است.

تعریف توسعه:

- ❖ در یک نگاه کلی میتوان اذعان داشت که توسعه کوششی آگاهانه، نهادینه شده و مبتنی بر برنامه ریزی برای ترقی اجتماعی و اقتصادی جامعه است.
- ❖ توسعه، تغییر بنیادی در متغیرهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی هر جامعه محسوب میشود و تحقق آن مستلزم ایجاد هماهنگی بین ابعاد گوناگون آن است.
- ❖ توسعه فرآیندی است که طی آن جوامع از شرایط اولیه عقب ماندگی و توسعه نیافتگی با عبور از مراحل تکامل کم و بیش یکسان و دگرگونیهای کمی و کیفی به جوامع توسعه یافته تبدیل خواهد شد.

مفهوم توسعه طی دهه های اخیر از انحصار دیدگاه های رشد محور خارج شده و دیدگاه نوین عدالت اجتماعی و اقتصادی، تعادل و توازن و خودکفایی به مفهوم توسعه پیوند زده شده است. نظریه پردازان رشد و توسعه تاکید می کنند که می بایست توسعه و رشد مناطق به صورت متوازن و در سرتاسر اجتماع صورت گیرد تا مناطق از توزیع عادلانه برخوردار گردند برنامه ریزی توسعه در ایران از گذشته مورد توجه بوده است، اما همچنان از منظر توسعه متوازن و توجه به مسئله عدالت منطقه ای پیشرفت چندانی نداشته است روند صعودی شکاف توسعه بین مناطق مختلف و افزایش ناپایداری اجتماعی و اقتصادی و ناکارآمدی دولت ها در جبران عدم توازن های منطقه ای باعث هدف قرار گرفتن توسعه متوازن در کشورهای در حال توسعه شده است از سوی دیگر نهادهای بین المللی توسعه دلیل شکست برنامه های توسعه و عدم توازن های منطقه ای را بی توجهی به حکمرانی توسعه می دانند.

توسعه پایدار:

اجزای توسعه پایدار

توسعه پایدار فرآیندی است که به دنبال بهبود کیفیت زندگی مردم در چارچوب استانداردهای بین المللی آشکار میشود و شامل راه‌های برای بهبود رفاه انسانی بدون تخریب محیط زیست و تجاوز به حقوق دیگر انسان‌هاست.

این مفهوم دربرگیرنده معیارهای پایداری بدین شرح است: درک تعاملات بین اقتصاد و جامعه و محیط، زندگی با محدودیت‌های خاص ظرفیت زمین به منظور حفظ زندگی، توزیع منصفانه منابع و موقعیتها برای نسل فعلی و آینده.

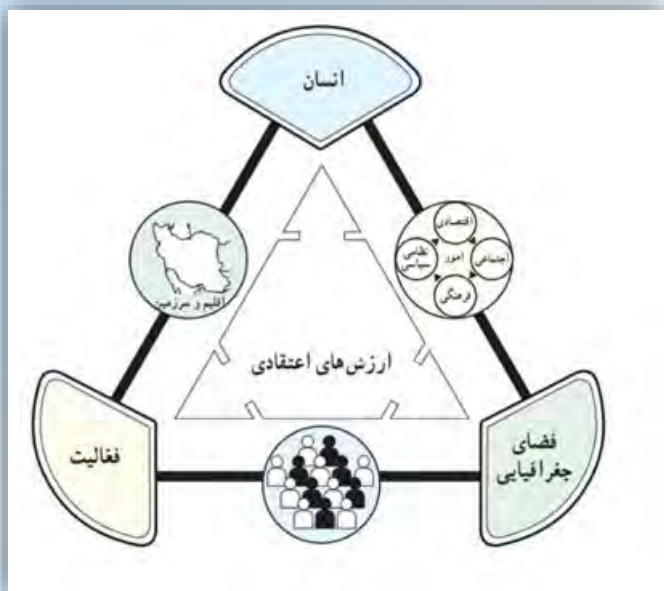
توسعه اقتصادی باید در سطحی باقی بماند که از ظرفیت محیطی منطقه خارج نباشد.

آمایش سرزمین:

انگیزه اولیه برای انجام آمایش سرزمین مسائلی بوده که جامعه دچار آن بوده است و نیازمند ارتقاء سطح زندگی از وضع موجود به وضع مطلوب به عنوان نقطه آرمانی هدف گیری شده است. مسائلی که جوامع درگیر آن بوده اند از کشوری به کشور دیگر متفاوت بوده ولی در کل میتوان موارد زیر را ذکر کرد:

- عدم هماهنگی سیاستهای بخشهای مختلف
- **عدم توازنها و پراکنش نامتعادلی که باعث بی عدالتی سرزمین میشود.**
- تدوین راهکارهایی که توانایی رقابت اقتصادی مناطق را از طریق افزایش استعدادهای درونی افزایش می دهد.
- **مشکالت محیط زیستی که همه روزه بر دامنه وسعت آن افزوده می شود.**

تعریف آمایش سرزمین:

هدف آمایش سرزمین، سازماندهی

مطلوب فضا به منظور رسیدن به

توسعه پایدار است.

آمایش سرزمین برنامه‌ای است که به تنظیم رابطه انسان و فضا و فعالیت‌هایش به منظور بهره برداری منطقی از همه امکانات، از جهت تعادل منطقه‌ای، بهبود وضعیت مادی و معنوی انسان و حفاظت از محیط زیست می‌پردازد. این برنامه، براساس ارزش‌های اعتقادی و فرهنگی با ابزار علم و تجربه در طول زمان شکل می‌گیرد

توسعه پایدار و آمایش سرزمین:

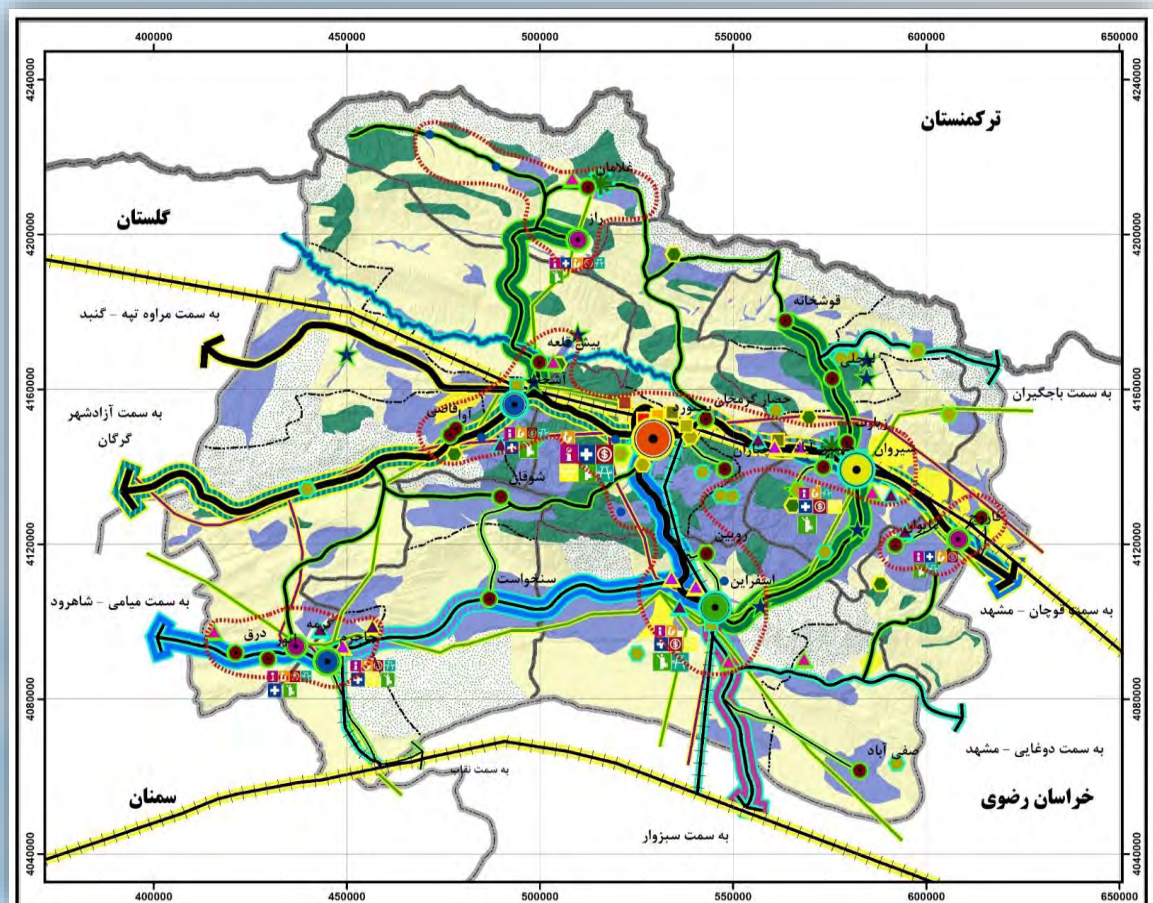
آمایش سرزمین دارای ویژگی‌هایی همچون کلی نگری، دید وسیع و برنامه ریزی گسترده است که به عنوان یک برنامه ریزی راهبردی خط و خطوط آتی توسعه را مشخص مینماید. در واقع با توجه به این رویکرد میتوان گفت نگاه آمایش در صدر دیدگاههای برنامه ریزی قرار داشته که از مقیاس خرد در سطح محلی آغاز و به مقیاس کلان گسترش و در ادامه به مقیاس توسعه منطقه ای تفوق می یابد. بخش مهمی از مقوله آمایش سرزمین موضوع **مدیریت داشته‌هاست**؛ به عبارت ساده‌تر انسان باید استفاده‌ای را از سرزمین به عمل آورد که ویژگی‌های محیطی، انسانی و طبیعی (اکولوژیکی) را در نهان خود دارا باشد و سپس این ویژگی‌ها را بر اساس نیازهای اقتصادی و اجتماعی خود مدیریت کند. مسلماً بدون شناسایی توان واقعی زمین، شاهد از بین رفتن روزافزون منابع و افزایش فقر در میان ساکنان خواهیم بود و این امر در درازمدت و کوتاه مدت آثار نامطلوبی را بر جای خواهد گذاشت که شاید نتوان جبران مافات نمود. تعیین توانایی‌های یک سرزمین بدین علت صورت می‌گیرد که معلوم گردد، بهترین نوع کاربری آن در میان استفاده‌های ممکن، در چه زمینه‌ای می‌تواند باشد.

ضرورت مطالعات آمایش سرزمین:

بنابراین میتوان تهیه طرحهای آمایش و اجرا کردن آنها به دلایل زیر ضروری دانست:

- بهره مناسب از امکانات و های قابلیت مناطق
- **ایجاد تعادل فضایی در پهنه سرزمین**
- تلفیق ویژگیهای مناطق فرهنگی در فرایند ملی و منطقه ای
- **ایجاد هماهنگی بین بخشهای مختلف اقتصادی**
- لحاظ مناسبات جهانی و منطقه ای در برنامه ریزی
- **تخصیصی کردن و دادن نقشهای محوری به مناطق**
- و در نهایت ایجاد زمینه برای رشد و توسعه کشور و استان به مفهوم واقعی استفاده و از قابلیتهای طبیعی، اجتماعی و اقتصادی در تسریع فرایند توسعه و هدایت صحیح چارچوب توسعه.

چشم انداز توسعه استان خراسان شمالی

استان خراسان شمالی در افق ۱۴۱۰، منطقه‌ای است زیبا و صاحب منزلت که به اتکای دارایی‌های متنوع طبیعی، فرهنگی، موقعیت نسبی ویژه و بهره‌وری بالای متکی به فرهنگ توسعه‌مدار در کشاورزی و صنعت؛ از جوامع محلی و بنیان اقتصادی و نهادی متنوع و پویا برخوردار شده و در قالب مناسبات همگرایانه و همکاریانه درون و بین استانی و ایفای نقش حلقه ارتباطی با استان‌های هم‌جوار و به‌ویژه بارگاه حضرت رضاع (ع) به توسعه‌یافتگی هم‌تراز متوسط کشور، با رعایت الزامات و ملاحظات دفاعی، امنیتی و پدافند غیرعامل، دست یافته است.

اهداف بنیادین توسعه استان خراسان شمالی

- ❖ خروج استان از رده بندی استان های محروم و فرودست؛
- ❖ توسعه ظرفیت های نهادی توسعه و برنامه پذیری کنشگران اصلی استان؛
- ❖ کاهش و پالایش شدت و کیفیت وابستگی فعالیت های اقتصادی به منابع طبیعی و اقلیمی؛
- ❖ **ارتقای پایداری منابع طبیعی بویژه منابع آب و خاک؛**
- ❖ کنترل و کاهش خطرپذیری پهنه های سکونت، فعالیت و ارتباطات در قبال مخاطرات طبیعی؛
- ❖ حفظ هویت و یکپارچگی اجتماعی و فرهنگی متنوع استان؛
- ❖ ارتقای ارتباط پذیری و تقویت نقش مفصلی استان در شبکه حمل و نقل فرامنطقه ای؛
- ❖ ارتقا و انتقال از توسعه فضایی کریدوری به توسعه فضایی پهنه ای؛
- ❖ **ارتقای عدالت فضایی و بین قلمرویی در فرآیند توسعه استان؛**
- ❖ ارتقاء سطح امنیت استان از طریق بکارگیری الزامات دفاعی، امنیتی، پدافند غیرعامل و مدیریت بحران در برنامه های توسعه ای استان

راهبردهای پانچ‌گانه استان

- ❖ توسعه زیرساختی شبکه حمل و نقل؛
- ❖ دگرگونی ساختار فعالیت‌های صنعتی، توسعه صنایع از طریق ارتقای سطح فناوری تولید با اولویت صنایع تبدیلی و تکمیلی با تاکید بر افزایش سهم تولیدات دانش پایه؛
- ❖ تدوین چارچوب آموزشی توسعه گرایش‌های تخصصی فعالیت‌ها در استان؛
- ❖ ارتقای سطح فناوری، ارتقای بهره‌وری عوامل تولید بخش کشاورزی؛
- ❖ تنظیم فرایند توسعه استان بر پایه‌ی ملاحظات محیط زیستی به منظور ارتقای سطح پایداری توسعه از طریق اعمال مدیریت جامع زیست بومی مبتنی بر رویکرد مشارکتی؛
- ❖ به‌کارگیری و ارتقا ظرفیت‌ها و قابلیت‌های خدماتی و گردشگری استان در راستای ارتقای تعاملات فرهنگی؛
- ❖ نهادینه کردن رویکرد مدیریت عرضه و تقاضا و افزایش سطح آگاهی عمومی در مدیریت بهینه مصرف آب؛
- ❖ توسعه خدمات بازرگانی نوین و تقویت زیرساخت‌های مورد نیاز با تاکید بر تمرکز زدایی محوری؛
- ❖ تعادل بخشیدن به نظام استقرار جمعیت و فعالیت در پهنه استان، تراکم زدایی از محور مرکزی تقویت نقش شهرهای کوچک و متوسط مستعد؛
- ❖ تغییر ساختار و ایجاد زیرساخت‌های ارتباطی و اطلاعاتی مدرن متناسب با نقش و عملکرد استان؛
- ❖ تامین زیرساخت‌های لازم در مناطق کمتر توسعه یافته و روستاها به منظور جذب سرمایه گذاری؛

نقش استان در تقسیم کار ملی

بخش کشاورزی

- ❖ کانون اسب اصیل ترکمن در کشور
- ❖ کانون اصلاح نژاد دام در کشور
- ❖ تولید و تکمیل زنجیره ارزش نوغانداری
- ❖ تولید و تکمیل زنجیره ارزش گیاهان دارویی

بخش صنعت و معدن

- ❖ توسعه معادن باریت، سیلیکات و بوکسیت در شهرستانهای راز و جرگلان، گرمه و جاجرم
- ❖ صنایع تبدیلی و تکمیلی محصولات شیمیایی و پتروشیمی در شهرستان بجنورد
- ❖ صنایع تبدیلی و تکمیلی ساخت آهن و فولاد اساسی و ذوب فلزات در شهرستان اسفراین
- ❖ صنایع تبدیلی و تکمیلی کانیهای غیر فلزی و صنایع مرتبط با بوکسیت در شهرستانهای گرمه و جاجرم

بخش حمل و نقل

- ❖ مفصل ارتباطی شرق به غرب کشور

بخش امنیتی و پدافند غیر عامل

- ❖ نقش کلیدی در تامین دفاع مرزی، امنیت ملی و پدافند غیر عامل

نقش استان در تقسیم کار منطقه ای

کشاورزی

- کشاورزی به صورت کشت فشرده در زیر منطقه میانی
- صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی، غذایی و آشامیدنی
- دامپروری صنعتی و نیمه صنعتی

صنعت و معدن

- تولید مواد معدنی در بخش فلزات آهنی و غیر آهنی، مواد معدنی شیمیایی، سنگهای تزئینی و خاک های صنعتی.

بازرگانی

- امکان توسعه بازارچه های مرزی در موقعیت همسایگی ترکمنستان

گردشگری

- قابلیت های گردشگری مرز و عشایری
- برخورداری از امکانات و تاسیسات گردشگری طبیعی
- شهر بجنورد به عنوان مرکز ارائه خدمات گردشگری سلامت

خدمات برتر

- برخورداری از مراکز رشد علم و فناوری در شهرهای مستعد استان، با تاکید بر فناوری های نوین نظیر فناوری اطلاعات، بیوتکنولوژی و نانوتکنولوژی.
- شهر بجنورد به عنوان مرکز ارائه خدمات ممتاز در استان با تاکید بر خدمات بازرگانی، مالی، مشاوره ای، فنی و مهندسی

حمل و نقل

- مفصل ارتباطی شمال شرق به مرکز و شمال کشور

انرژی

- امکان گسترش انرژی های نو
- کمک به تامین انرژی برق منطقه شمال شرق کشور

امنیتی و پدافند غیرعامل

- نقش اساسی در دفاع و امنیت منطقه و تحقق اهداف پدافند غیرعامل و امنیت ملی.

جهت گیری های اصلی توسعه استان

صنعت	تکمیل زنجیره ارزش ساختار صنعتی استان بویژه در صنایع فولادی، آلومینا و پتروشیمی تکمیل زنجیره تولید صنایع مرتبط با کشاورزی و دامداری
معدن	ایجاد صنایع بهره برداری و فراوری مواد معدنی و جلوگیری از خام فروشی
کشاورزی	توسعه آبیاری مکانیزه و کشت مدرن در کل سطح اراضی کشاورزی استان اصلاح الگوی کشت بالاخص باغی: میوه های هسته دار و دانه دار آب بر
بازرگانی	توسعه زمینه های بازرگانی با کشورهای آسیای میانه فعال نمودن منطقه ویژه اقتصادی به عنوان هاب کالا در محور شرق
خدمات برتر	توسعه زیرساخت های فناوری اطلاعاتی و ارتباطی با هدف ایجاد فضای کسب و کار با تاکید بر گردشگری طبیعی
گردشگری	توسعه اکوتوریسم و گردشگری عشایر
علم و فناوری	توسعه آموزش های فنی و حرفه ای و پرورش تکنیسین مرتبط با بازار کار استان.
حمل و نقل و ترانزیت	احداث خطوط راه آهن محور مشهد- بجنورد و گرگان (تکمیل محور شرق) ارتقای کیفیت فیزیکی و عملکردی جاده های اصلی موجود برای پیوندهای فرآستانی
انرژی	ایجاد و توسعه نیروگاه انرژی خورشیدی استان
آب	مدیریت الگوی کشت محصولات آب بر شامل میوه های دانه دار و هسته دار مکانیزاسیون آبیاری کشاورزی در سطح کل استان تغییرات سیستمی با هدف رفع بحرانی های مدیریتی آب در ساختار مدیریتی کلان
محیط زیست	مدیریت فرسایش خاک در حوزه های آبریز استان
سکونتگاه های شهری	تاکید بر تمرکز غیرمتمرکز در سطح کلان استان
سکونتگاه های روستایی	ایجاد فضاهای کسب و کار روستایی با هدف مهاجرت معکوس
اجتماعی و فرهنگی	توسعه و اشاعه فرهنگ های متنوع و چندگانه دستیابی به عنوان پایتخت موسیقی مقامی در سطح منطقه اکو

تخصیص های اصلی توسعه شهرستان ها

کشاورزی

- کشاورزی مکانیزه و بازارگرا در شهرستان های راز و جرگلان، مانه و سملقان، فاروج، بجنورد و شیروان.
- صنایع تبدیلی وابسته به دامداری و کشاورزی در شهرستان های راز و جرگلان، مانه و سملقان، بجنورد و شیروان.
- صنایع تبدیلی وابسته به خشکبار در شهرستان فاروج.
- صنایع تبدیلی و بسته بندی محصولات کشاورزی و دامپروری در شهرستان فاروج.

گردشگری

- زیرساخت های گردشگری اکوتوریستی و عبوری در شهرستان های راز و جرگلان، مانه و سملقان، فاروج، بجنورد، شیروان و اسفراین.

صنعت

- صنایع تبدیلی مرتبط با بوکسیت در شهرستان های جاجرم و گرمه.
- صنایع متوسط و کوچک فلزات اساسی در شهرستان های جاجرم، گرمه و اسفراین.
- صنایع تبدیلی وابسته به مواد شیمیایی در شهرستان های بجنورد و شیروان.

حمل و نقل

- زیرساخت های حمل و نقل در شهرستان های جاجرم، گرمه، بجنورد، شیروان، راز و جرگلان و اسفراین.

خدمات

- خدمات انبارداری، پخش و توزیع کالا شهرستان فاروج.

شاخص های اقتصادی، زیربنایی و اجتماعی مورد مطالعه برای رتبه بندی

ردیف	عنوان / شاخص
۱۰	بار تکفل خالص کسر جمعیت شاغل از کل و تقسیم بر کل شاغلین
۱۱	نرخ بیکاری جمعیت ۱۵-۲۹ ساله
۱۲	نرخ بیکاری
۱۳	درآمد خانوار روستایی
۱۴	درآمد خانوار شهری
۱۵	نرخ جمعیت دارای اشتغال ناقص زمانی
۱۶	نرخ مشارکت اقتصادی
۱۷	سهم ارزش افزوده بدون نفت
۱۸	متوسط ارزش افزوده بخش زراعت و باغداری در هر هکتار (میلیون ریال در هکتار)

ردیف	عنوان / شاخص
۱	نرخ باسوادی کل
۲	نرخ باسوادی زنان
۳	تراکم خانوار در واحد مسکونی
۴	تراکم دانش آموز در کلاس
۵	درصد خانوار های تحت پوشش نهاد های حمایتی
۶	نسبت پزشک متخصص به جمعیت
۷	نسبت تعداد خانه بهداشت و مراکز بهداشتی و درمانی روستایی به جمعیت روستایی
۸	نسبت بیمه شدگان اصلی تامین اجتماعی به کل جمعیت استان
۹	نسبت شهرنشینی

ردیف	عنوان / شاخص
۱۹	نسبت واحدهای مسکونی دارای مصالح با دوام به کل واحدهای مسکونی (اسکلت بتنی و فلزی)
۲۰	نسبت تخت بیمارستانی به جمعیت
۲۱	نسبت خانوار روستاهای برخوردار از گاز به کل خانوار روستایی
۲۲	نسبت طول راههای روستایی آسفالت به طول کل راههای روستایی
۲۳	نسبت طول آزادراه و بزرگراه به طول کل راههای بین شهری
۲۴	درصد جمعیت تحت پوشش خدمات جمع آوری و دفع بهداشتی فاضلاب شهری
۲۵	نسبت خانوارهای با دسترسی به اینترنت در محل سکونت از کل خانوارها
۲۶	نسبت جمعیت روستاهای دارای شبکه آب آشامیدنی سالم به جمعیت روستایی

روش انجام مطالعه رتبه بندی استان ها

یکی از روش های متداول جهت اولویت بندی گزینه ها که در سالهای اخیر بسط و توسعه زیادی یافته است، استفاده از روشهای تصمیم گیری چند شاخصه است. در این روش گزینه های مورد نظر با توجه به شاخصهای مختلف که گاه ممکن است در تعارض با یکدیگر باشند رتبه بندی می شوند در این روشها ارزیابی و سطح بندی در سه مرحله صورت می گیرد: ابتدا شاخص های با توجه به متفاوت بودن از حیث اندازه گیری نرمال می شوند، دوم وزن گذاری می شوند و سوم، با استفاده از روش تصمیم گیری چند شاخصه ترکیب شاخص ها و تعیین امتیازها صورت می گیرد. در این مطالعه برای محاسبه وزن شاخص های اقدامات زیر صورت گرفته است:

۱. تشکیل ماتریس داده ها:

۲. هم جهت کردن شاخص ها.

۳. نرمال کردن شاخص ها،

۴. وزن دهی به شاخصها.

با استفاده از نظرات خبرگان و روش آنتروپی شانون تعیین وزن شاخص ها صورت گرفته است و در انتها با استفاده از روش تاپسیس، امتیاز نهایی شاخصها بدست آمده است.

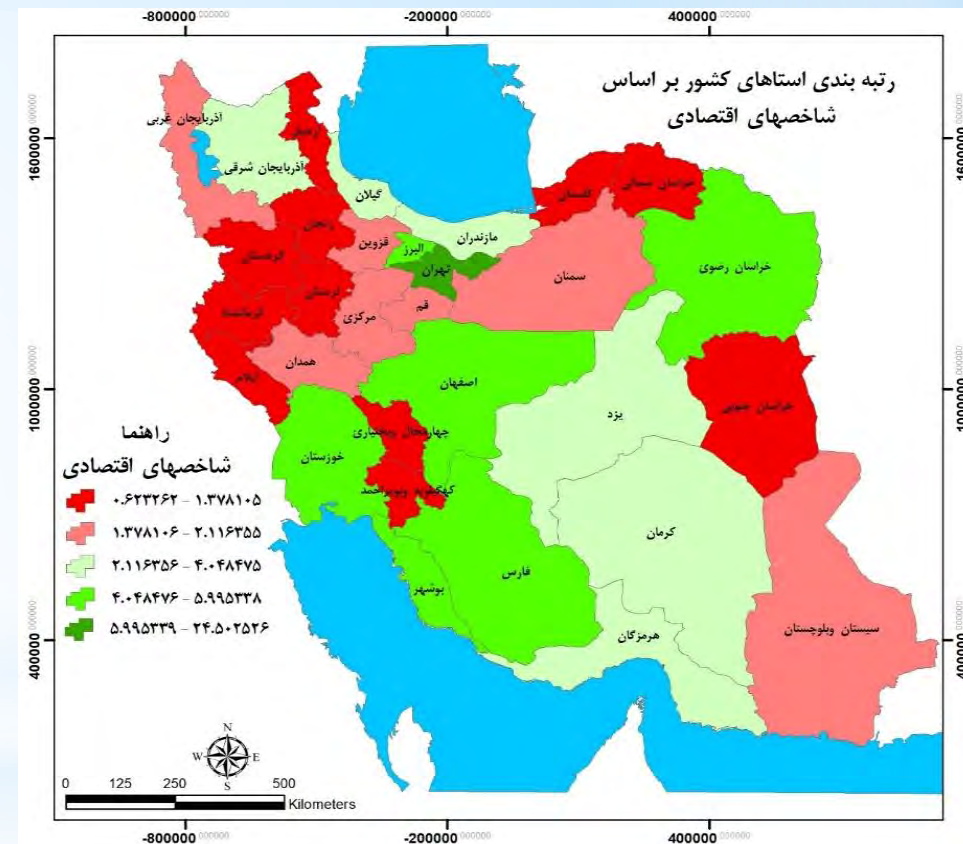
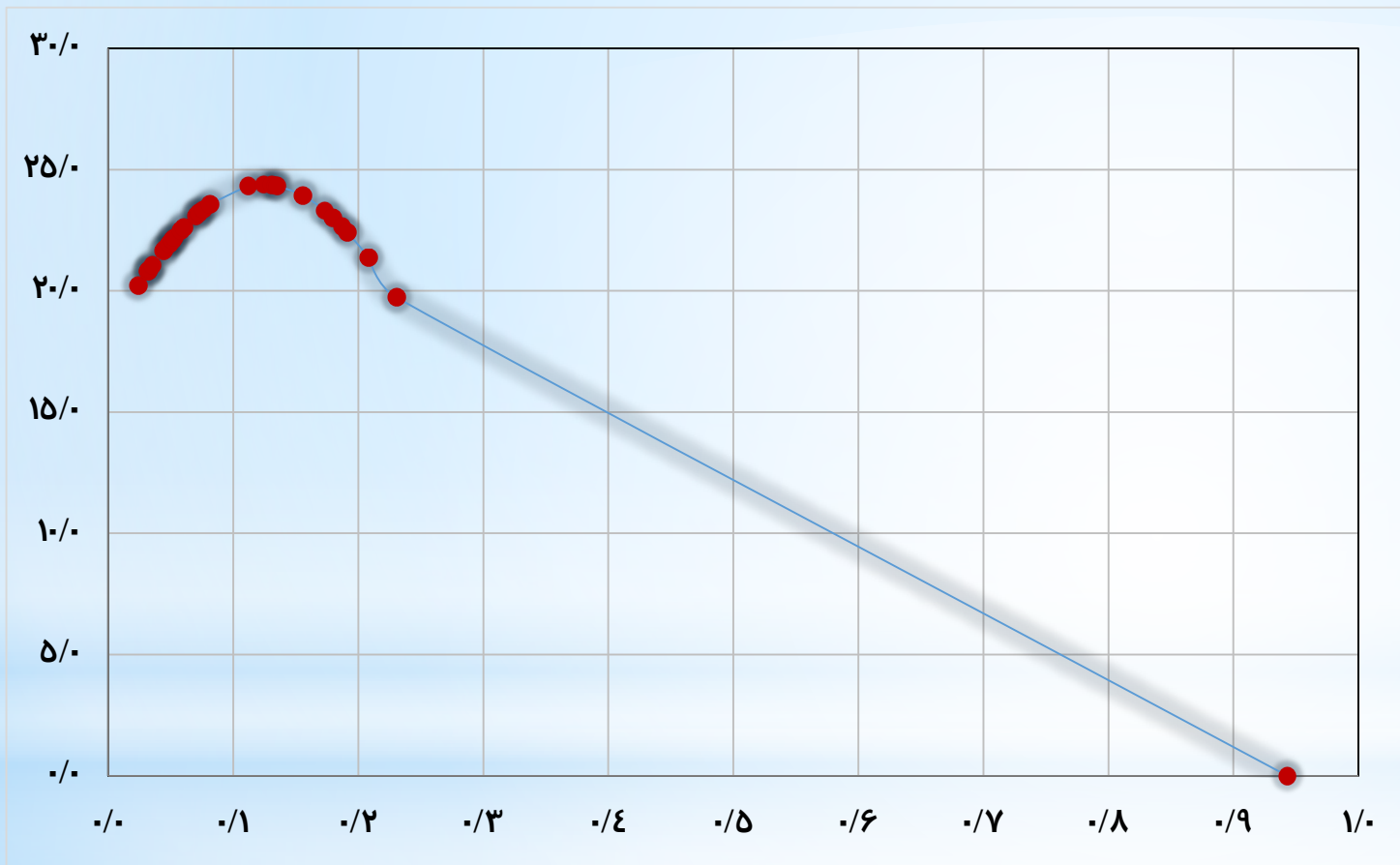
رتبه بندی استان های کشور در شاخص های
زیربنایی - اقتصادی و اجتماعی

شاخص زیربنایی		
استانهای بالاتر از میانگین (۳,۲۳)		
ردیف	نام استان	امتیاز
۱	تهران	۱۴.۸۹
۲	اصفهان	۴.۶۶۵
۳	خراسان رضوی	۴.۰۸۲
۴	بوشهر	۳.۸۵۹
۵	فارس	۳.۸۱۷
۶	البرز	۳.۶۹۷
۷	خوزستان	۳.۶۵۵
۸	مازندران	۳.۵۶
استانهای پایینتر از میانگین (۳,۲۳)		
ردیف	نام استان	امتیاز
۹	آذربایجان شرقی	۳.۲۲۳
۱۰	یزد	۳.۲۱۸
۱۱	کرمان	۳.۰۰۳
۱۲	گیلان	۲.۹۷۴
۱۳	هرمزگان	۲.۸۷۲
۱۴	سمنان	۲.۸۲۳
۱۵	قزوین	۲.۷۸
۱۶	مرکزی	۲.۷۶۷
۱۷	قم	۲.۷۴۸
۱۸	همدان	۲.۶۵
۱۹	آذربایجان غربی	۲.۴۵۸
۲۰	کردستان	۲.۴
۲۱	کرمانشاه	۲.۳۹۸
۲۲	چهارمحال و بختیاری	۲.۳۶۱
۲۳	اردبیل	۲.۳۳۹
۲۴	زنجان	۲.۳۲۸
۲۵	گلستان	۲.۲۴۱
۲۶	لرستان	۲.۲۳۳
۲۷	ایلام	۲.۰۸۵
۲۸	خراسان جنوبی	۲.۰۰۳
۲۹	خراسان شمالی	۱.۹۸۲
۳۰	کهگیلویه و بویراحمد	۱.۹۷۱
۳۱	سیستان و بلوچستان	۱.۹۱۷

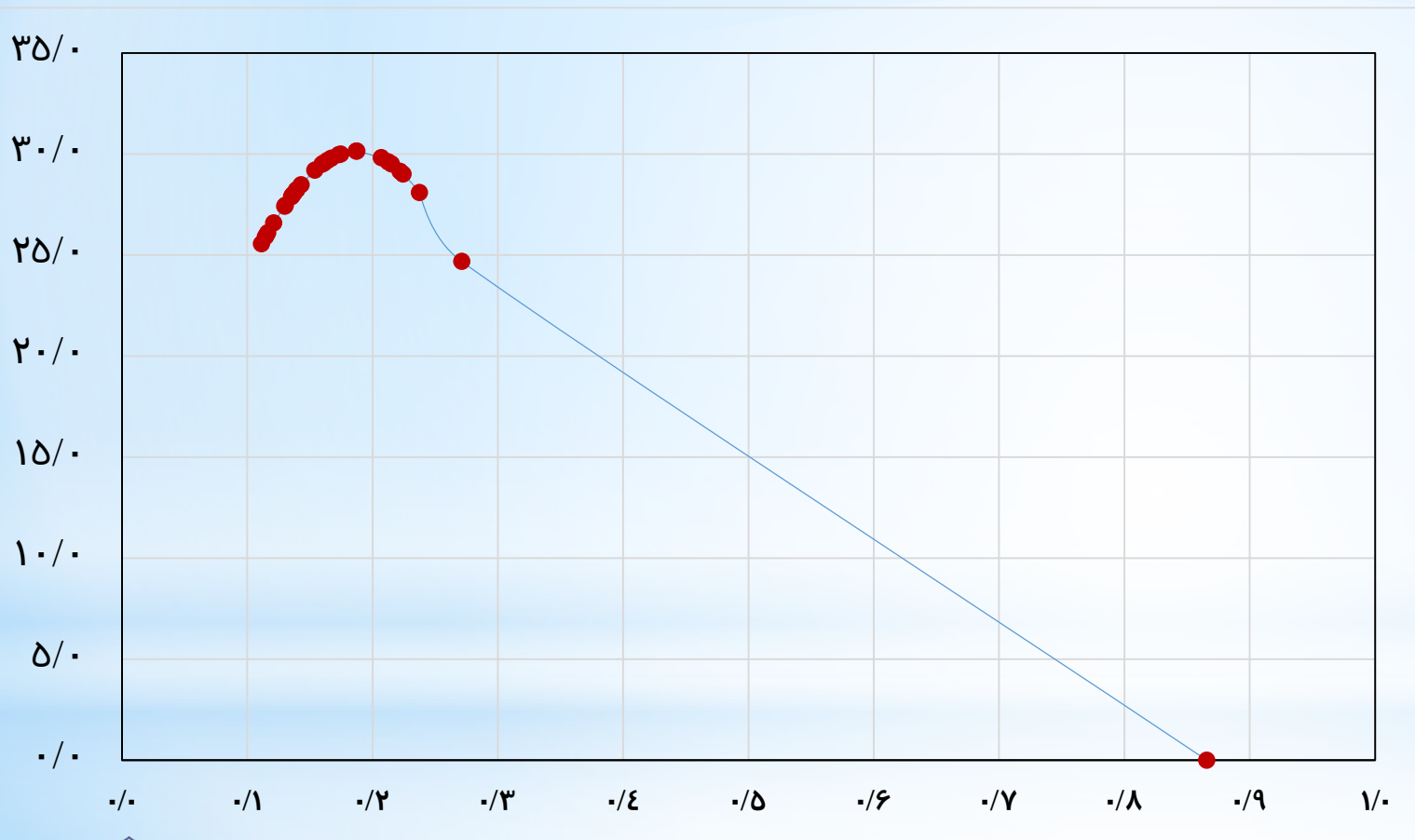
شاخص اقتصادی		
استانهای بالاتر از میانگین (۳,۲۳)		
ردیف	نام استان	امتیاز
۱	تهران	۲۴.۵
۲	اصفهان	۵.۹۹۵
۳	خراسان رضوی	۵.۴۱۵
۴	فارس	۴.۹۷۵
۵	بوشهر	۴.۸۶
۶	البرز	۴.۶۷
۷	خوزستان	۴.۵۰۳
۸	مازندران	۴.۰۴۸
۹	یزد	۳.۵۱۴
۱۰	آذربایجان شرقی	۳.۴۸۲
۱۱	کرمان	۳.۴۱۱
۱۲	هرمزگان	۳.۲۳۶
استانهای پایینتر از میانگین (۳,۲۳)		
ردیف	نام استان	امتیاز
۱۳	گیلان	۲.۹۱۴
۱۴	آذربایجان غربی	۲.۱۱۶
۱۵	سمنان	۱.۹۷۱
۱۶	مرکزی	۱.۸۸۶
۱۷	قزوین	۱.۸۸۴
۱۸	سیستان و بلوچستان	۱.۸۲۳
۱۹	همدان	۱.۵۷۵
۲۰	قم	۱.۵۱۲
۲۱	زنجان	۱.۳۷۸
۲۲	خراسان جنوبی	۱.۳۳۷
۲۳	اردبیل	۱.۳۳
۲۴	گلستان	۱.۲۶۵
۲۵	چهارمحال و بختیاری	۱.۱۸۲
۲۶	کرمانشاه	۱.۱۵۳
۲۷	لرستان	۰.۹۲۱
۲۸	خراسان شمالی	۰.۸۵۴
۲۹	کهگیلویه و بویراحمد	۰.۸۳۷
۳۰	کردستان	۰.۸۲۷
۳۱	ایلام	۰.۶۲۳

شاخص اجتماعی		
استانهای بالاتر از میانگین (۳,۲۳)		
ردیف	نام استان	امتیاز
۱	سمنان	۴.۴۳۶
۲	یزد	۴.۳۶۶
۳	اصفهان	۴.۳۲۶
۴	قم	۴.۰۵۱
۵	زنجان	۳.۹۴۱
۶	مازندران	۳.۸۷۸
۷	مرکزی	۳.۸۷۸
۸	تهران	۳.۷۸۳
۹	آذربایجان شرقی	۳.۷۷۲
۱۰	همدان	۳.۶۷۴
۱۱	قزوین	۳.۵۹۱
۱۲	خراسان رضوی	۳.۴۷۱
۱۳	خوزستان	۳.۴۲۳
۱۴	البرز	۳.۳۶۷
۱۵	کردستان	۳.۲۳۶
۱۶	بوشهر	۳.۲۳۲
استانهای پایینتر از میانگین (۳,۲۳)		
ردیف	نام استان	امتیاز
۱۷	فارس	۳.۲۲
۱۸	آذربایجان غربی	۳.۲۰۷
۱۹	اردبیل	۳.۰۴۸
۲۰	چهارمحال و بختیاری	۳.۰۴۲
۲۱	گلستان	۳.۰۲۹
۲۲	گیلان	۳.۰۰۴
۲۳	کرمانشاه	۳.۰۰۱
۲۴	کرمان	۲.۹۶۸
۲۵	هرمزگان	۲.۵۴۴
۲۶	خراسان جنوبی	۲.۴۶۸
۲۷	خراسان شمالی	۲.۴۲۲
۲۸	ایلام	۲.۳۱
۲۹	لرستان	۲.۱۴۳
۳۰	کهگیلویه و بویراحمد	۱.۸۷۲
۳۱	سیستان و بلوچستان	۱.۲۹۸

رتبه استان مازندران شاخص های اقتصادی

رتبه استان مازندران شاخص های زیربنایی

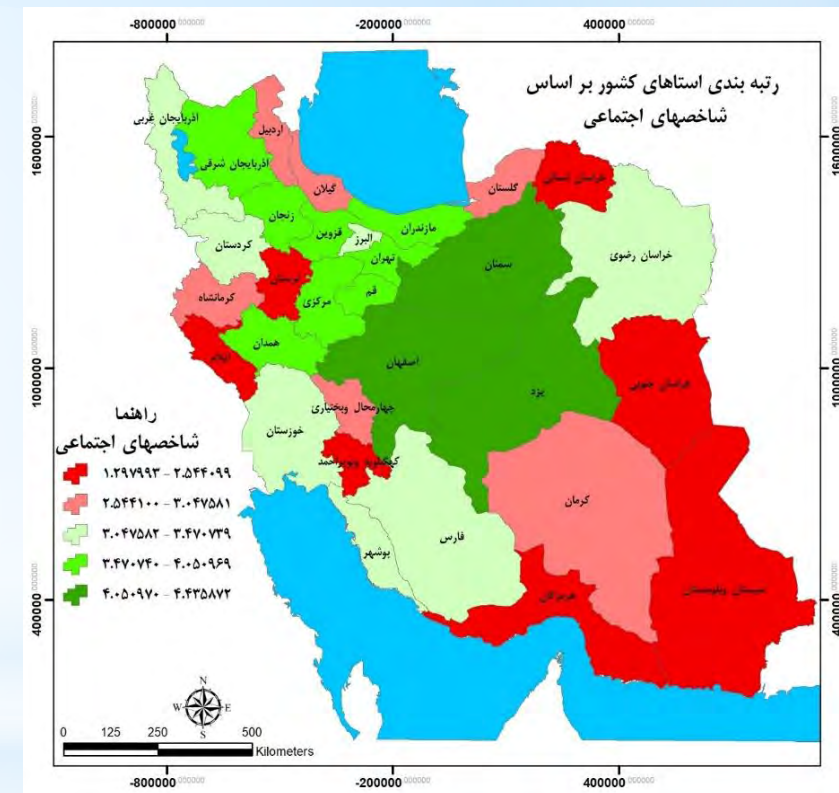
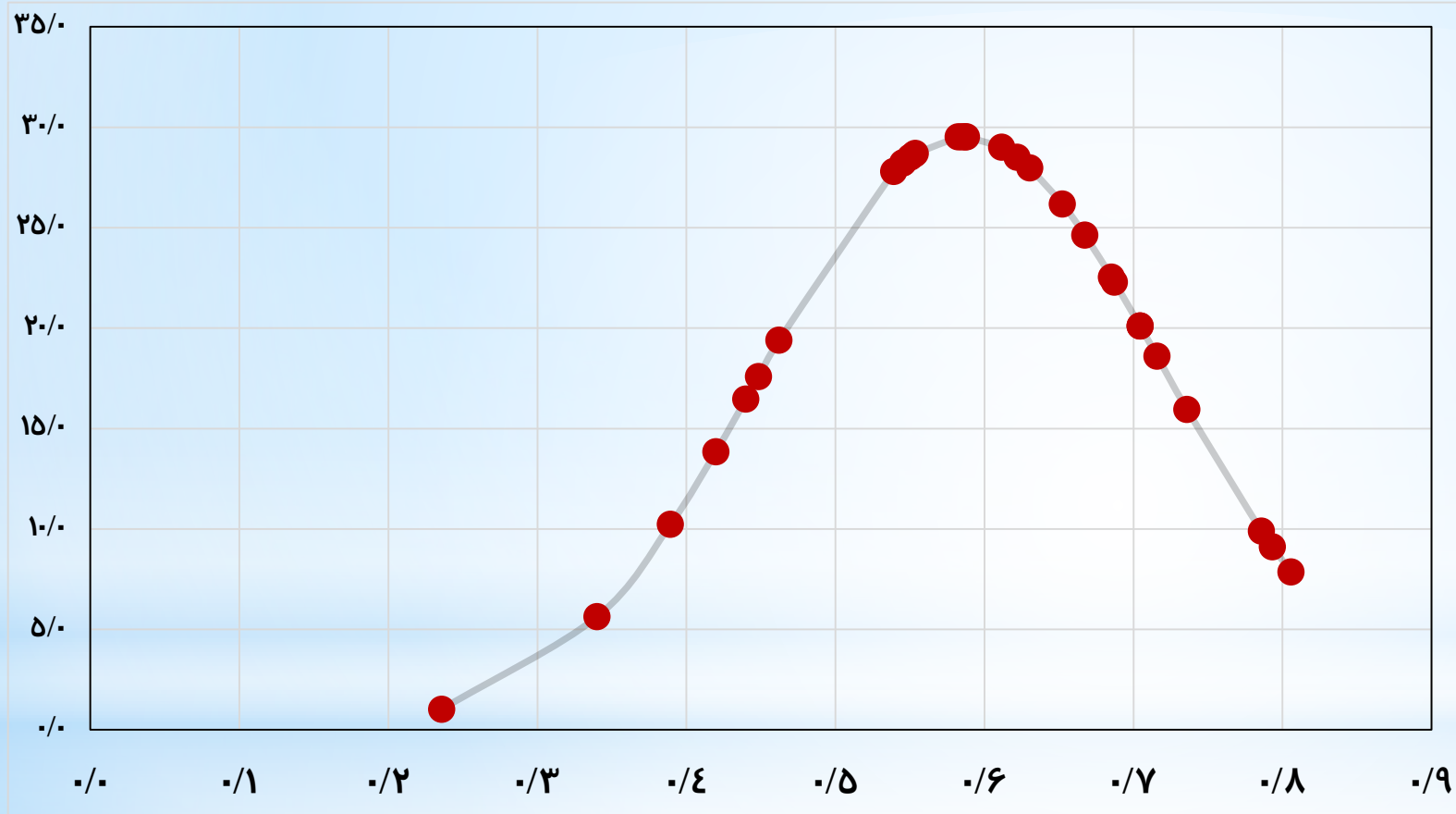

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور

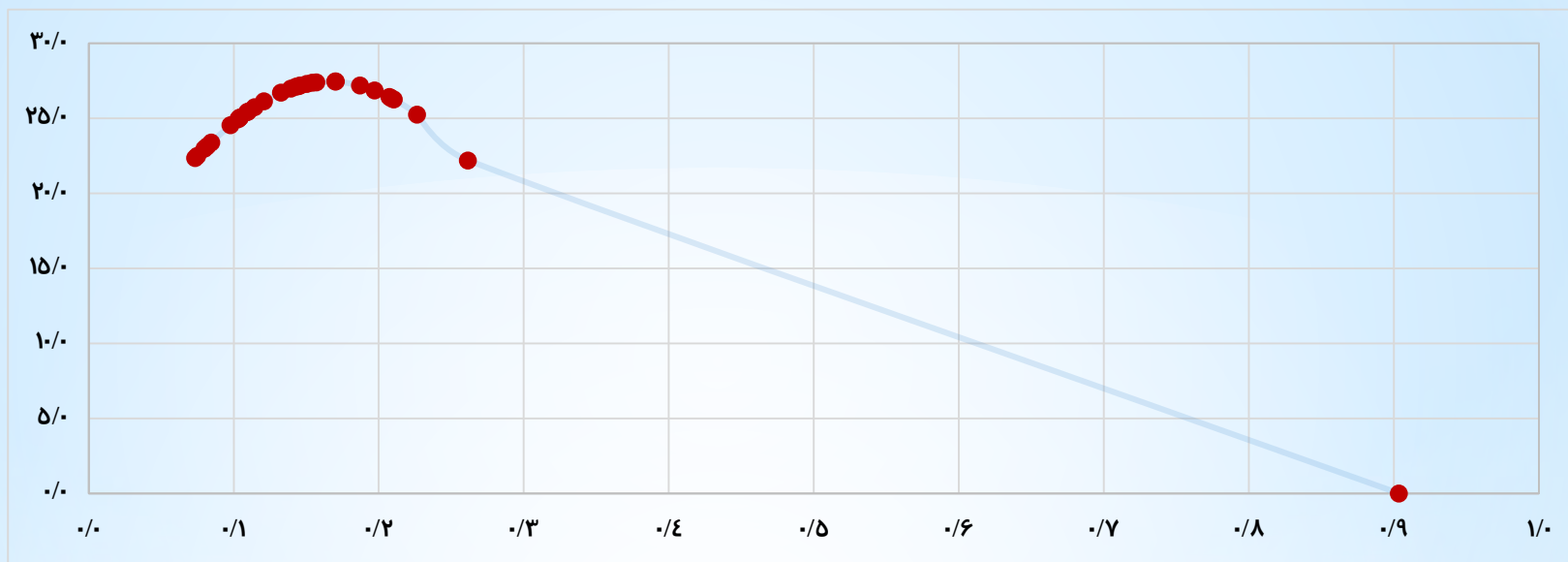
سازمان مدیریت و برنامه ریزی خراسان شمالی

رتبه استان مازندران شاخص های اجتماعی

رتبه بندی استان ها در شاخص های اقتصادی، زیربنایی و اجتماعی:

رتبه	استان	دهف
۱۷.۴۸	تهران	۱
۵.۰۶	اصفهان	۲
۴.۳۸۱	خراسان رضوی	۳
۴.۰۷۱	البرز	۴
۴.۰۳۷	بوشهر	۵
۴.۰۱۱	فارس	۶
۳.۸۱۵	خوزستان	۷
۳.۶۲	مازندران	۸
۳.۲۹۷	آذربایجان شرقی	۹
۳.۲۹	یزد	۱۰
۳.۰۳۶	قم	۱۱
۲.۹۸۴	کرمان	۱۲
۲.۹۱۱	گیلان	۱۳
۲.۸۲۳	سمنان	۱۴
۲.۷۹۹	قزوین	۱۵
۲.۷۶۶	هرمزگان	۱۶
۲.۶۹۷	مرکزی	۱۷
۲.۵۶۶	همدان	۱۸
۲.۳۴	آذربایجان غربی	۱۹
۲.۲۱۵	کردستان	۲۰
۲.۱۲۹	زنجان	۲۱
۲.۱۱۶	کرمانشاه	۲۲
۲.۰۲۱	اردبیل	۲۳
۲.۰۱۳	لرستان	۲۴
۱.۹۹۳	چهارمحال و بختیاری	۲۵
۱.۸۹۳	گلستان	۲۶
۱.۶۳۴	خراسان جنوبی	۲۷
۱.۵۸۱	ایلام	۲۸
۱.۵۴۵	خراسان شمالی	۲۹
۱.۴۵	سیستان و بلوچستان	۳۰
۱.۴۲۱	کهگیلویه و بویراحمد	۳۱

پیچگی‌های از رتبه بندی استان ها:

می‌توان عنوان کرد که استان‌های محروم کشور بیشتر در نوار مرزی شرق و غرب کشور قرار گرفته‌اند به گونه ای که اغلب مناطق شرق و جنوب شرق کشور به همراه نواحی غربی و شمال غربی کشور جزء دسته بندی نواحی محروم قرار می‌گیرند. در حالی که استانهای برخوردار کشور بیشتر در نواحی مرکزی کشور تمرکز دارند.

عدم تعادل در استان خراسان شمالی بر اساس مطالعات آمایش:

❖ عدم تعادل های اقتصادی - عدم تعادل در بازار کار:

وجود فاصله در نرخ های بیکاری مناطق مختلف سبب افزایش فقر در مناطق دارای نرخ بیکاری بالا و مهاجرت از این مناطق به مناطق دیگر دارای نرخ بیکاری پایین تر، خواهد شد. در مواردی که امکان مهاجرت وجود ندارد، افزایش زیاد نرخ بیکاری به تهدیدهای امنیتی، گسترش فساد، طلاق و ناهنجاری هایی از این قبیل منجر می شود و حتی گاهی به اعتراض ها، هرج و مرج و بحران در این مناطق منتهی خواهد شد که رفع این معضلات با هزینه های بسیار زیادی همراه خواهد بود. افزایش نرخ بیکاری در برخی از مناطق به روند مهاجرت جمعیت به شهرهای بزرگ که با مشکلات جمعیتی مواجه هستند، سرعت می دهد و هزینه های دولت را برای رفع این مشکلات افزایش خواهد داد. برخی از نواحی به دلیل ویژگی های کشاورزی، امکانات رشد اشتغال محدودتری دارند، زیرا بخش کشاورزی دچار مازاد نیروی کار است و از بیکاری پنهان رنج می برد و بالطبع امکانات گسترش فرصت های شغلی در این بخش محدود است. **سکونت حدود ۳۰ درصد در مناطق حاشیه شهر بجنورد**

❖ عدم تعادل های اجتماعی - فرهنگی

شاخص هایی همچون منزلت اجتماعی کار، رواج روش های غیراخلاقی جمع آوری ثروت و رقابت در محیط کار، میل به پیشرفت، باور به تاثیرگذار بودن، تعارض و نابرابری اجتماعی، تعارض و نابرابری قومیتی، باور به وجود اختلاف و چنددستگی در جامعه، تلقی فرد در مورد وضعیت طبقاتی خود و جامعه، روابط نامشروع، ناامنی، تعلق منطقه ای، همیاری، شبکه های حمایتی غیررسمی و سرانه مراکز فرهنگی مشاهده می شود.

عدم تعادل در استان خراسان شمالی بر اساس مطالعات آمایش:

❖ عدم تعادل‌های محیط‌زیستی

عدم تعادل ظرفیت کمی و کیفی منابع آب استان با نیازهای مصارف کشاورزی و شرب

عدم تعادل بین گرایش منفی اکثر مراتع استان با افزایش بارگذاری و بهره برداری از مراتع به لحاظ تعلیف، تخریب پوشش گیاهی و تبدیل به اراضی دیم کاری

عدم تعادل‌های ناشی از استقرار حوزه‌های متراکم جمعیت و فعالیت در محدوده‌های با خطر بالاتر زلزله و سیل‌گیری در استان

❖ عدم تعادل‌های شهری-روستایی

تحولات اجتماعی - اقتصادی و شرایط طبیعی - اکولوژیک استان خراسان شمالی به همراه شرایط و عوامل بیرونی مؤثر بر فضای استان، سبب بروز برخی عدم تعادل‌ها در نظام

فضایی استان شده که بخشی از این عدم تعادل‌ها را می‌توان در نظام استقرار مراکز سکونتگاهی استان مشاهده کرد. این عدم تعادل‌ها از یک سو در چگونگی پراکنش کانون‌های

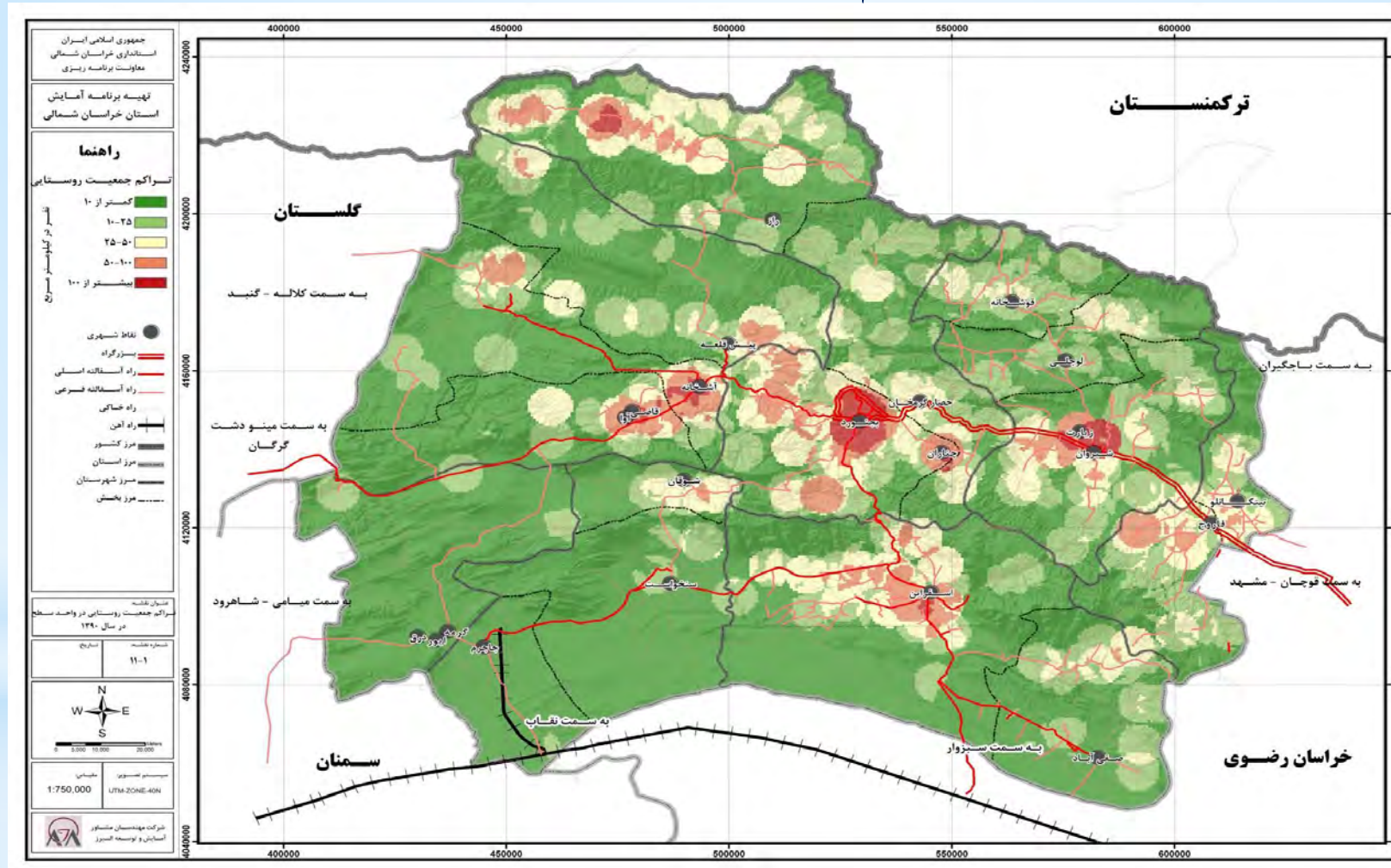
شهری و روستایی در سطح استان متجلی است و از سوی دیگر به عدم تعادل در توزیع جمعیت در میان سکونتگاه‌ها دامن زده است. از این رو این بند از گزارش پیش‌رو به

بررسی این دو موضوع در دو سطح شهری و روستایی خواهد پرداخت. بررسی متوسط اندازه آبادی‌ها در میان دهستان‌های استان در هر دو دوره ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ حاکی از آن

است که مناطق شرقی استان واقع در شهرستان‌های گرمه، جاجرم و اسفراین کم‌جمعیت‌ترین آبادی‌ها و در مقابل، مناطق مرکزی و شمالی استان واقع در شهرستان بجنورد، مانه

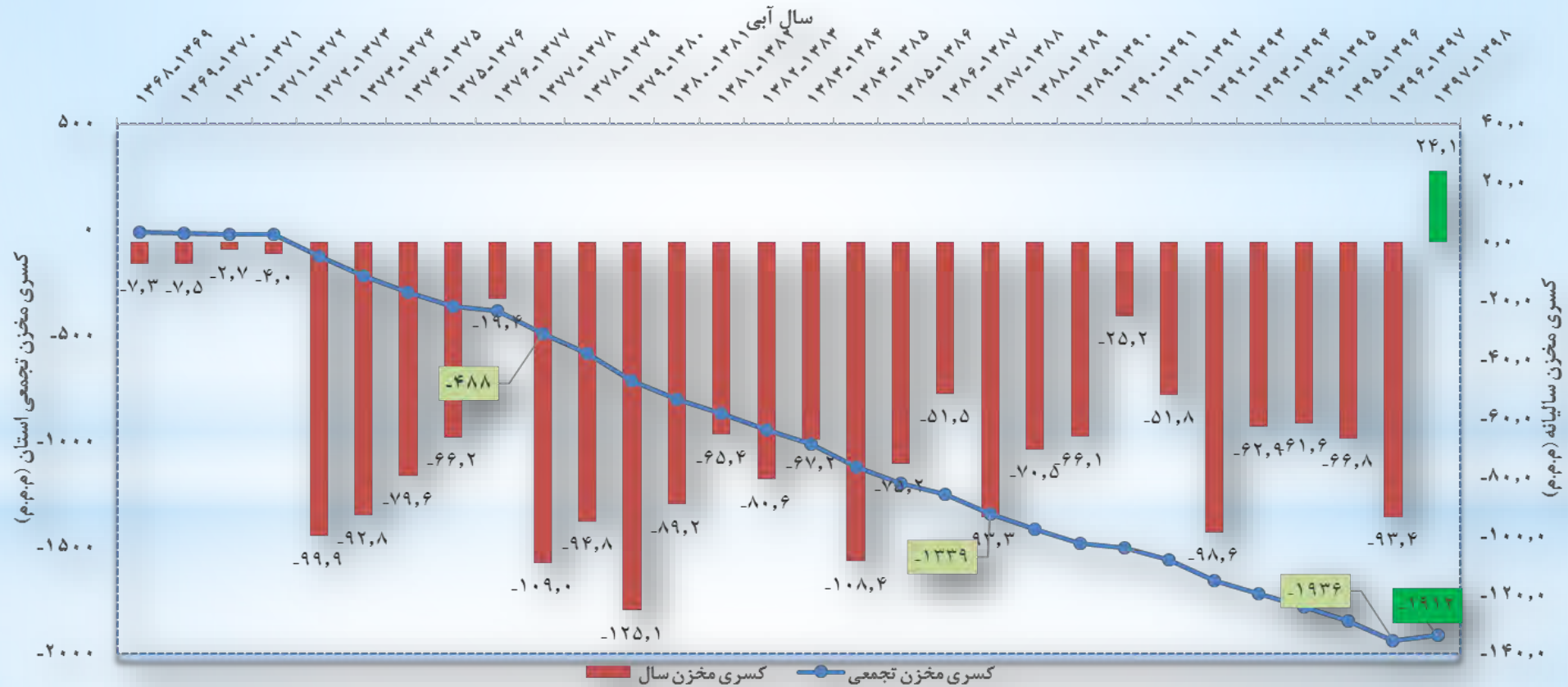
و سملقان، راز و جرگلان و شیروان پرجمعیت‌ترین روستاها را در خود جای داده‌اند

نمونه عدم تعادل در استان خراسان شمالی:

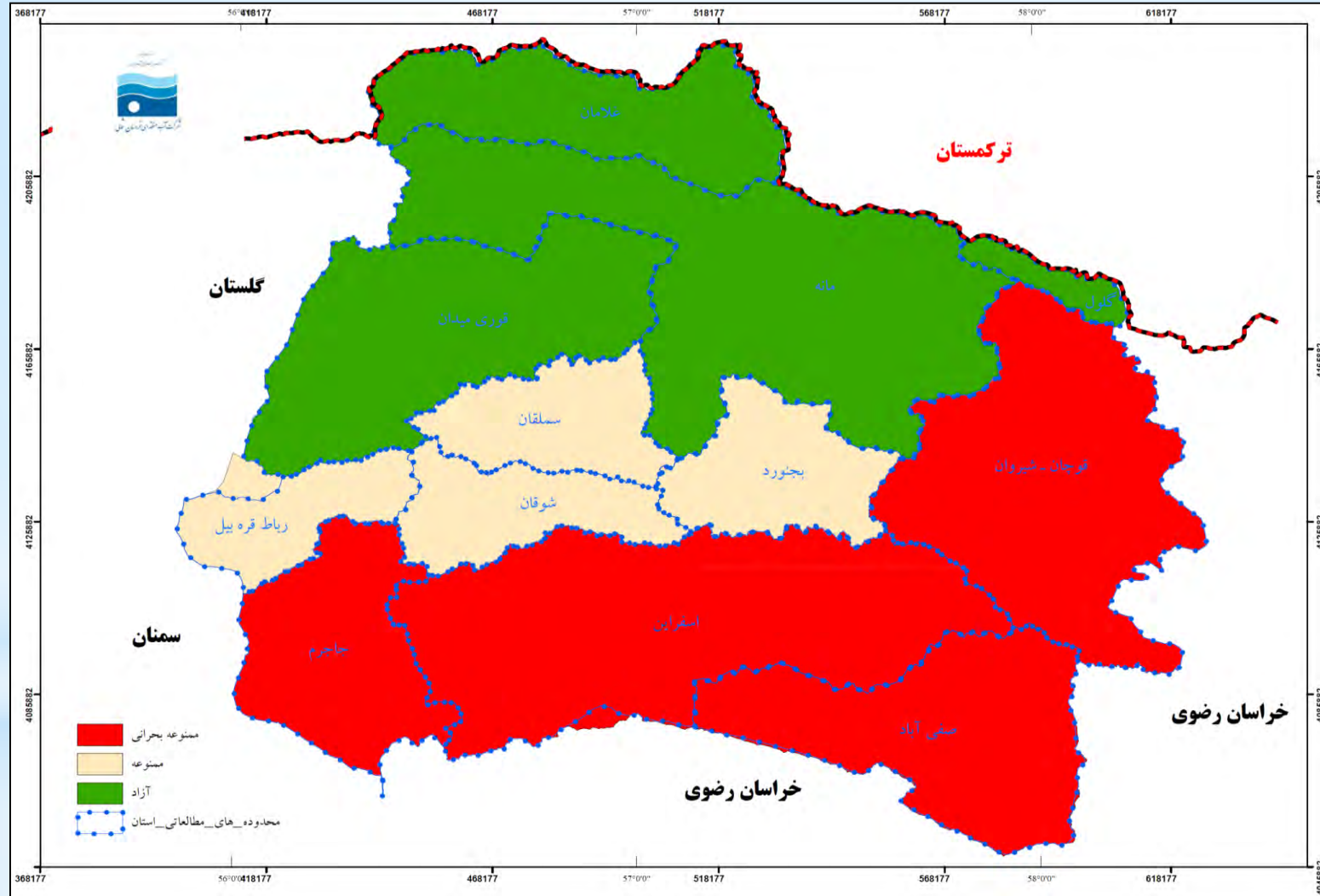

نمونه عدم تعادل در استان خراسان شمالی:

از یازده محدوده مطالعاتی واقع در استان خراسان شمالی، چهار دشت سملقان، بجنورد، شوقان و رباط قره‌بیل - دانیال نبی وضعیت ممنوعه دارند و چهار دشت شیروان - قوچان، صفی‌آباد، جاجرم و اسفراین وضعیت ممنوعه بحرانی دارند

نمونه عدم تعادل در استان خراسان شمالی:

بررسی وضعیت شهرستانهای استان در شاخص های توسعه:

توجه به توسعه متوازن و متعادل امکانات، تسهیلات و سایر شاخص های اقتصادی و اجتماعی، موضوعی است که می تواند برنامه کلان تخصیص منابع را تحت تأثیر قرار داده و چارچوب سیاست گذاری منطقه ای را سر و سامان بخشد از سوی دیگر، یکی از **نشانه های اصلی توسعه نیافتگی**، وجود نابرابری و جنبه های گوناگون آن است. در واقع کشورهای توسعه یافته محسوب می شوند که علاوه بر بهره مندی از شاخص های اقتصادی و اجتماعی بالا، از توزیع نسبتاً عادلانه درآمدها و امکانات نیز برخوردار باشند. عدم تعادل و نابرابری مناطق گوناگون در فرآیند توسعه، سبب ایجاد شکاف و تشدید نابرابری منطقه ای می شود که گاه تأثیرات جبران ناپذیری بر جدایی گزینی مناطق خواهد داشت و مانعی در مسیر توسعه محسوب می شود. بنابراین پراکندگی متعادل امکانات و خدمات، اقدامی مهم برای از بین بردن نابرابری های منطقه ای و یا حداقل کاهش شکاف بین مناطق است. از این رو شناسایی عدم تعادلها امری اساسی در اتخاذ راهبردهای توسعه منطقه ای به شمار می رود که هدف عمده آنها، کاهش نابرابری های بین منطقه ای و درون منطقه ای است.

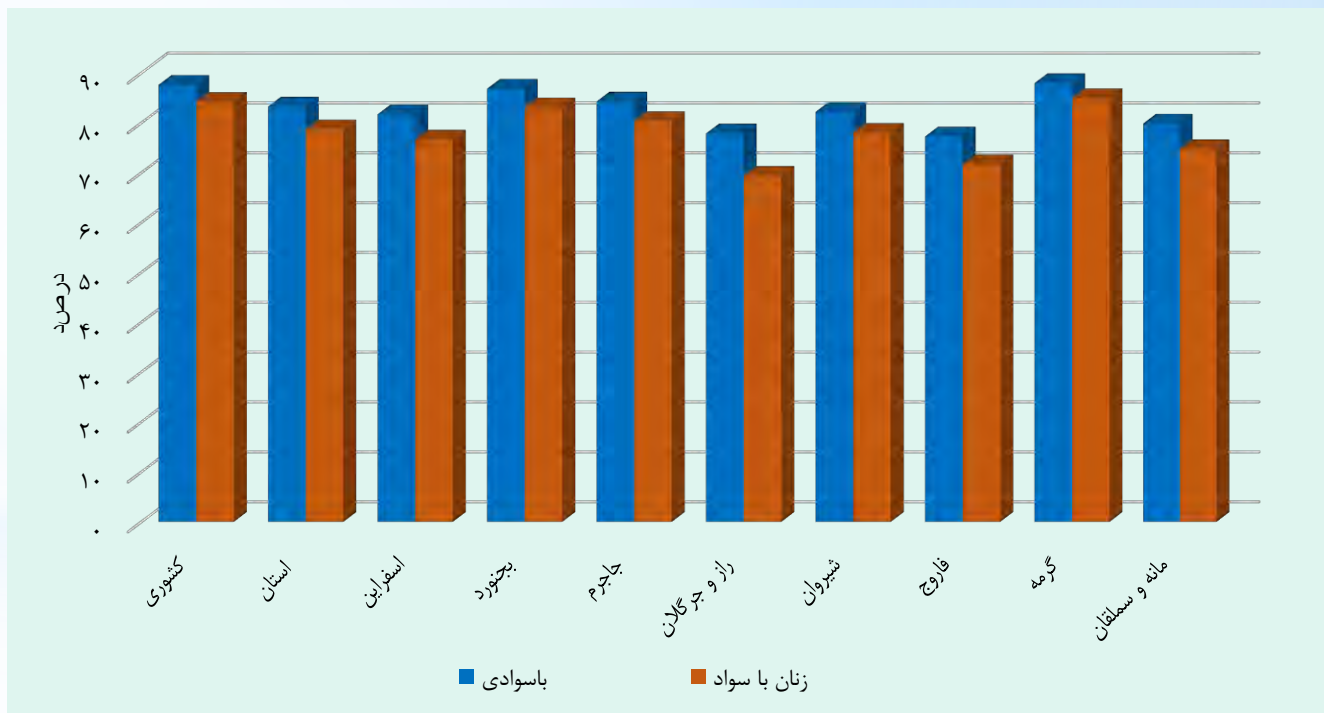
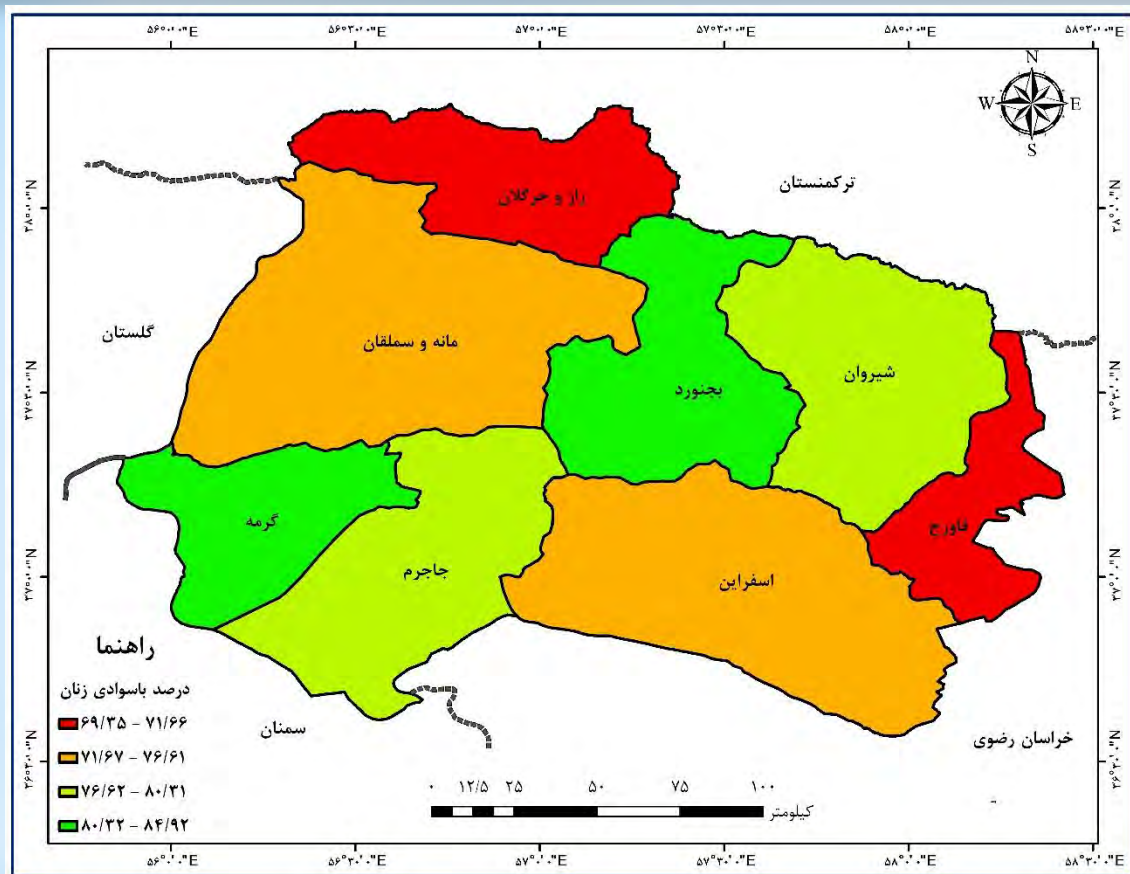
شخص	ردیف	نوع
باسوادی	۱	شاخص های اجتماعی
زنان با سواد	۲	
تراکم دانش آموز در کلاس	۳	
سرانه پزشک متخصص به جمعیت	۴	
درصد جمعیت تحت پوشش نهادهای حمایتی	۵	
جمعیت تحت پوشش مراکز ارائه دهنده مراقبت های اولیه بهداشتی	۶	
نسبت بیمه شدگان تامین اجتماعی به کل جمعیت	۷	
نرخ مشارکت اقتصادی	۸	شاخص های اقتصادی
نرخ بیکاری	۹	
درآمد سرانه	۱۰	
ارزش افزوده بخش کشاورزی	۱۱	
ارزش افزوده بخش صنعت و معدن	۱۲	
ارزش افزوده بخش خدمات	۱۳	شاخص های زیربنایی
نسبت واحدهای مسکونی دارای اسکلت فلزی و بتنی به کل واحدهای مسکونی	۱۴	
سطح مکانیزاسیون استاندارد کشاورزی استان خراسان شمالی	۱۵	
سرانه تخت مصوب بیمارستانی به ازای جمعیت	۱۶	
جمعیت تحت پوشش خدمات جمع آوری و دفع بهداشتی فاضلاب شهری	۱۷	
نسبت راه های روستایی آسفالت به کل راه های روستایی	۱۸	
نسبت بزرگراه ها و راه های اصلی به کل راه های بین شهری	۱۹	
درصد جمعیت روستاهای دارای شبکه آب آشامیدنی سالم به جمعیت	۲۰	
درصد طرح های هادی روستایی اجرا شده به کل روستاهای بالای ۲۰ خانوار	۲۱	
مساحت اماکن ورزشی سرپوشیده و روباز	۲۲	

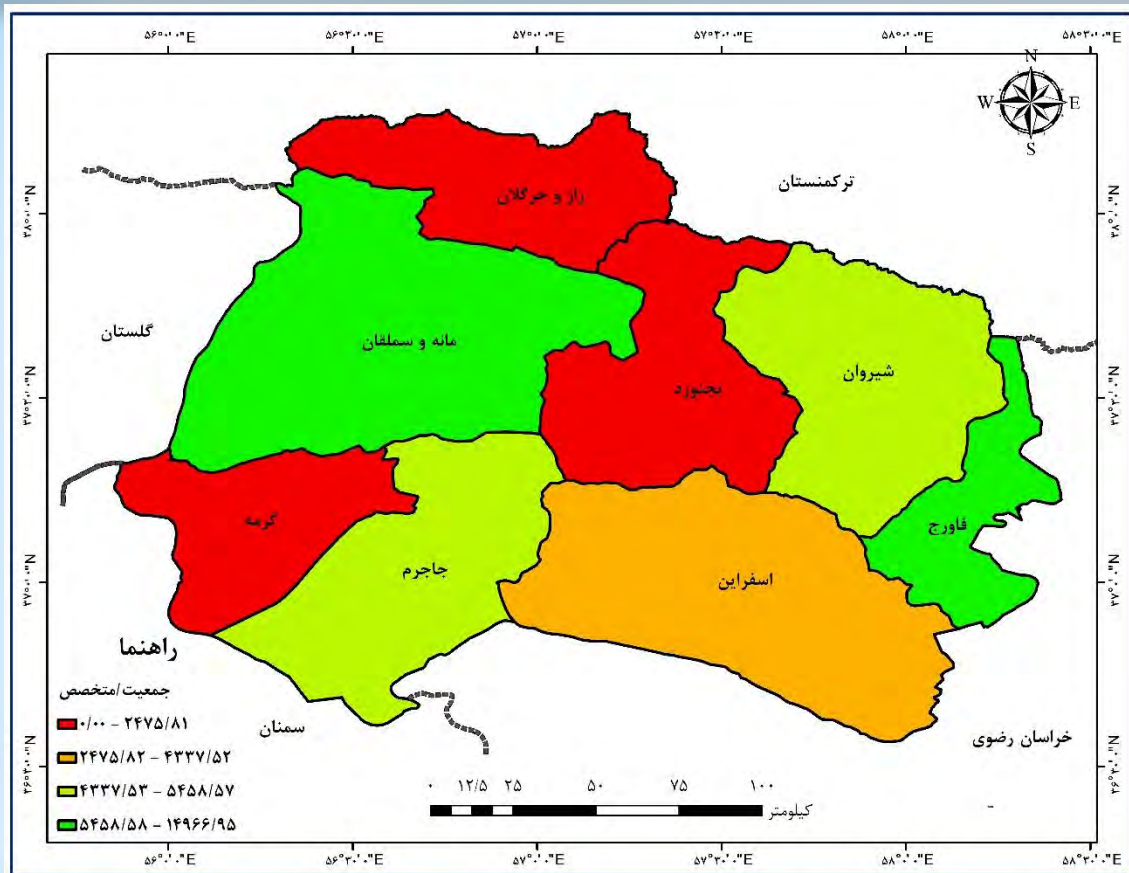
شاخص های مورد استفاده:

شاخص های اجتماعی:

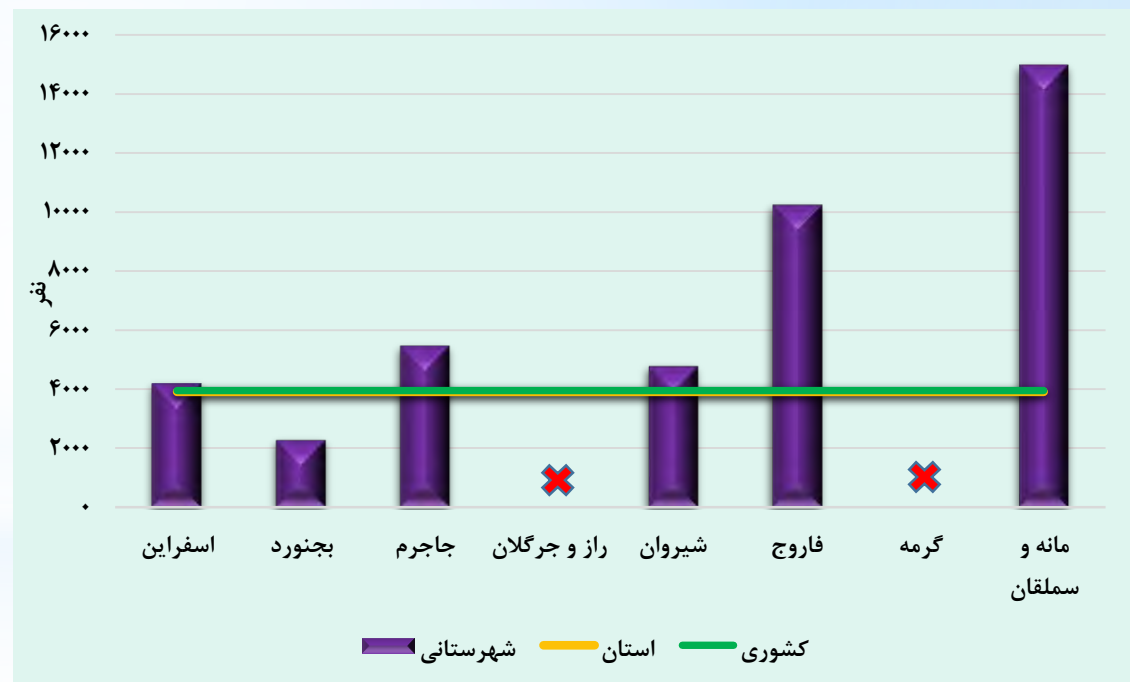
شهرستان	واحد	کشوری	استان	اسفراین	بجنورد	جاجرم	راز و جرگان	شیروان	فاروج	گرمه	مانه و سملقان
باسوادی (سرشماری ۹۵)	درصد	۸۷/۶	۸۳/۳۷	۸۱/۶۹	۸۶/۸۳	۸۴/۳۷	۷۷/۸۶	۸۲/۱۸	۷۷/۳۴	۸۷/۹۴	۷۹/۸۲
زنان با سواد (سرشماری ۹۵)	درصد	۸۴/۲	۷۸/۶۷	۷۶/۶۲	۸۳/۰۶	۸۰/۳۱	۶۹/۳۵	۷۷/۹۸	۷۱/۶۷	۸۴/۹۳	۷۴/۶۹
تراکم دانش آموز در کلاس	نفر	۲۳/۵	۲۱/۳۲	۲۰/۶۹	۲۳/۵۰	۲۰/۴۳	۱۸/۳۴	۲۰/۹۱	۱۸/۸۰	۲۱/۳۹	۱۹/۹۲
سرانه پزشک متخصص به جمعیت	تعداد	۳۹۵۲	۳۹۰۳	۴۱۸۴	۲۲۶۶	۵۴۵۸	۰/۰۰	۴۷۵۶	۱۰۲۲۲	۰/۰۰	۱۴۹۶۶
درصد خانوارهای تحت پوشش نهادهای حمایتی	درصد	۱۲/۸۰	۲۲/۷۲	۲۵/۴۳	۱۹/۳۵	۳۰/۱۳	۴۳/۱۳	۱۵/۰۹	۲۸/۰۷	۲۲/۷۹	۲۴/۹۴
جمعیت تحت پوشش مراکز ارائه دهنده مراقبت های اولیه بهداشتی	نفر به مرکز	۲۸۷۴	۱۶۱۷	۱۳۴۹	۲۶۵۸	۱۴۶۹	۱۱۴۲	۱۴۰۹	۹۶۴	۲۰۴۱	۱۲۹۳
نسبت بیمه شدگان تامین اجتماعی به کل جمعیت	درصد	۴۴/۴۲	۳۲/۵	۳۵/۹	۳۹/۲	۵۸/۵	۲۳/۸	۳۲/۳	۱۳/۱	۲۸/۱	۱۳/۳

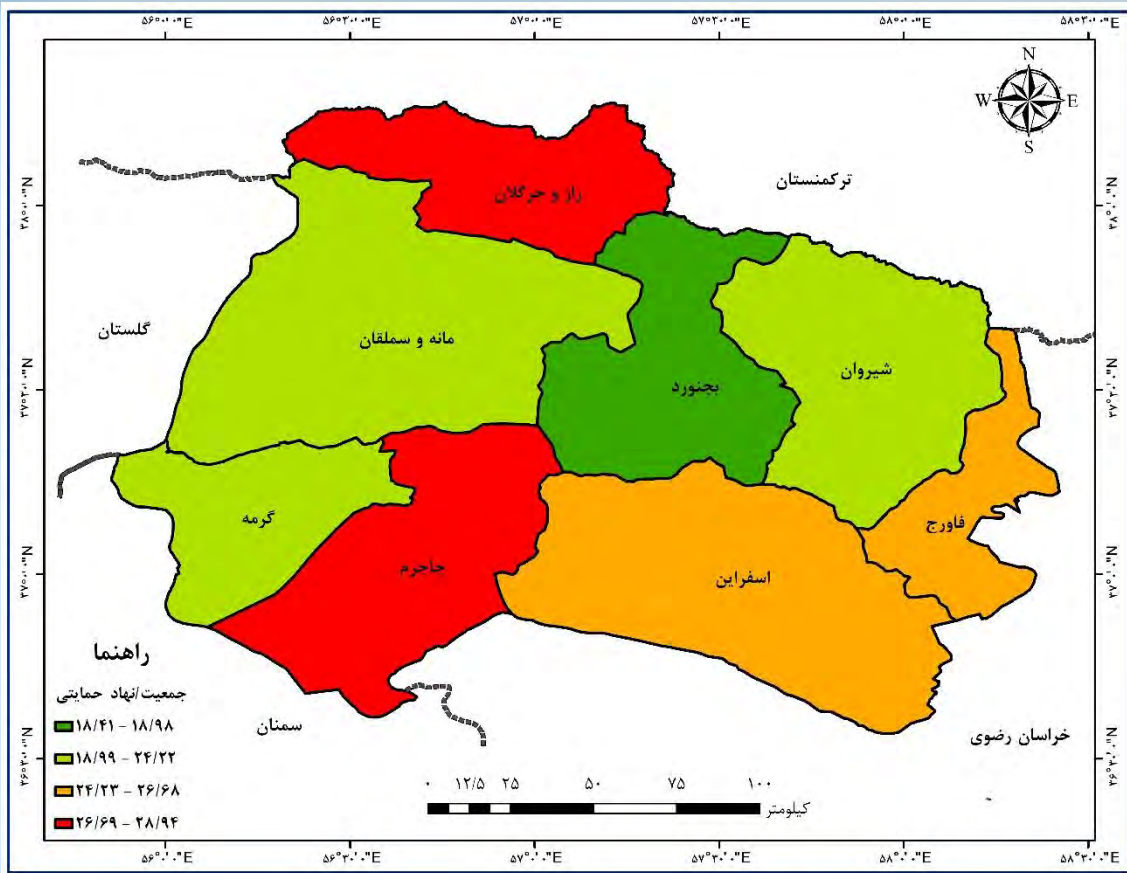
درصد باسوادی:

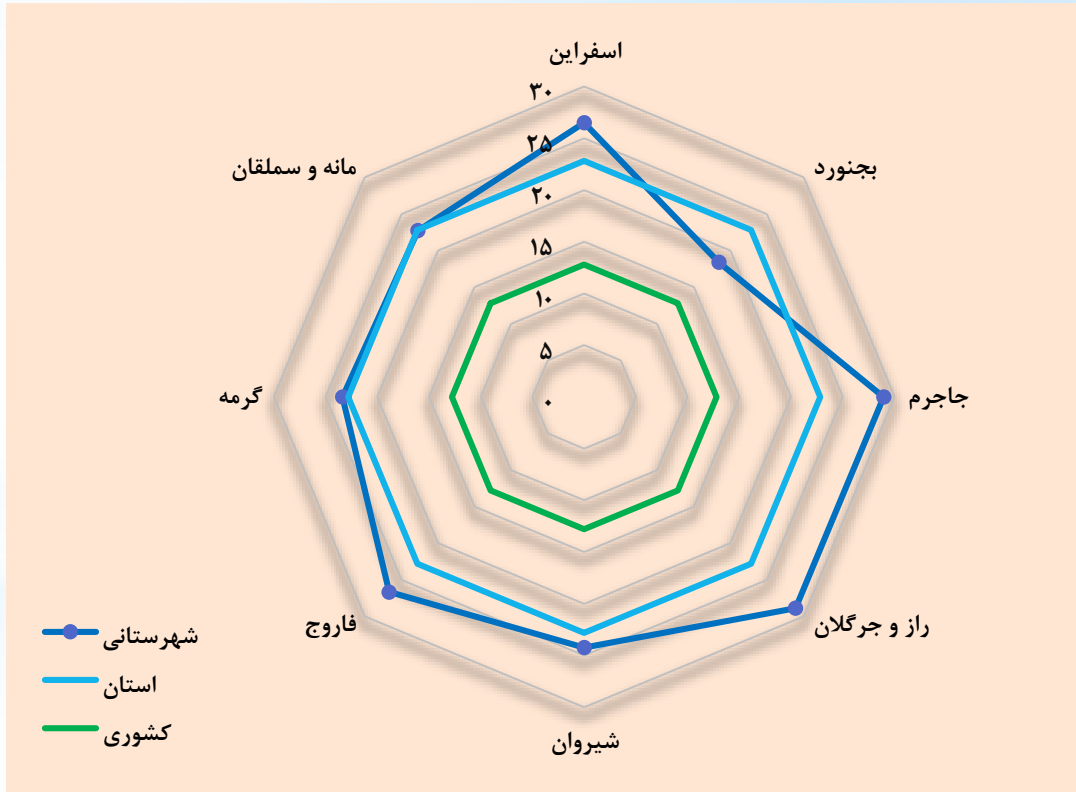

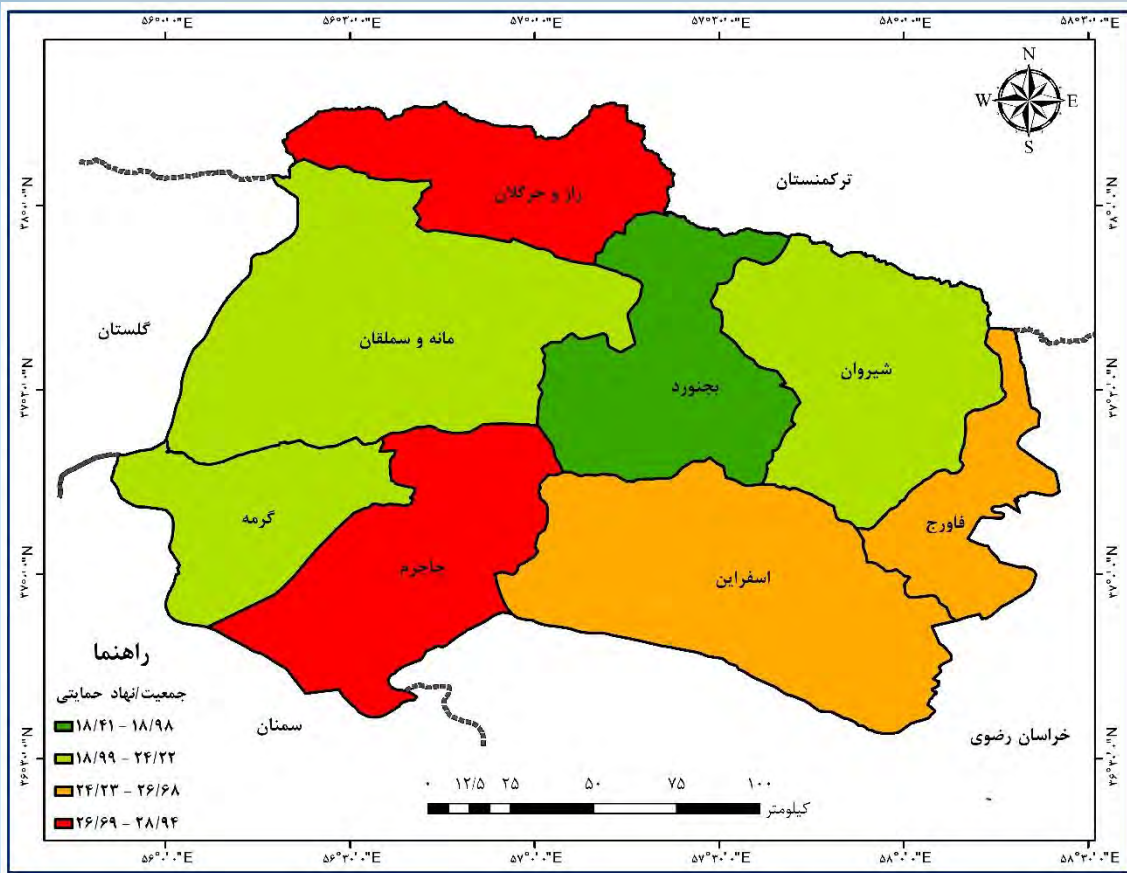
سرانه پزشک متخصص:

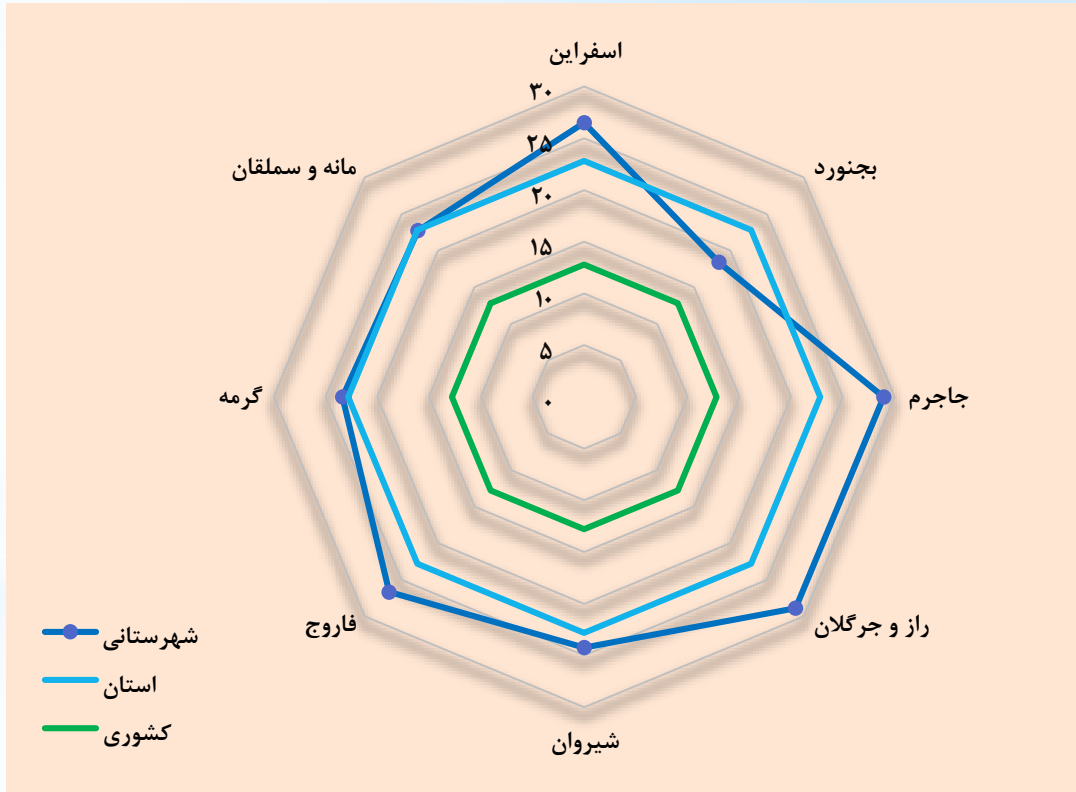

جمعیت تحت پوشش نهادهای حمایتی:

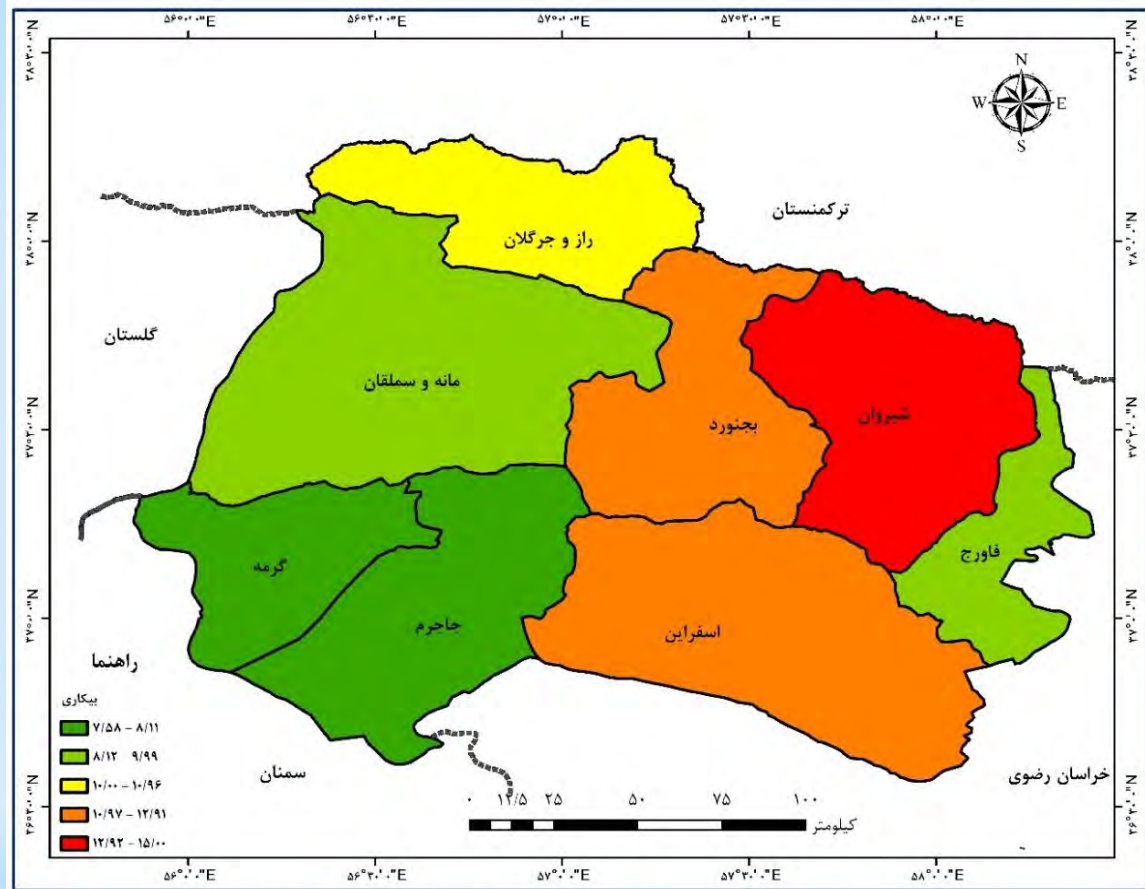

جمعیت تحت پوشش نهادهای حمایتی:

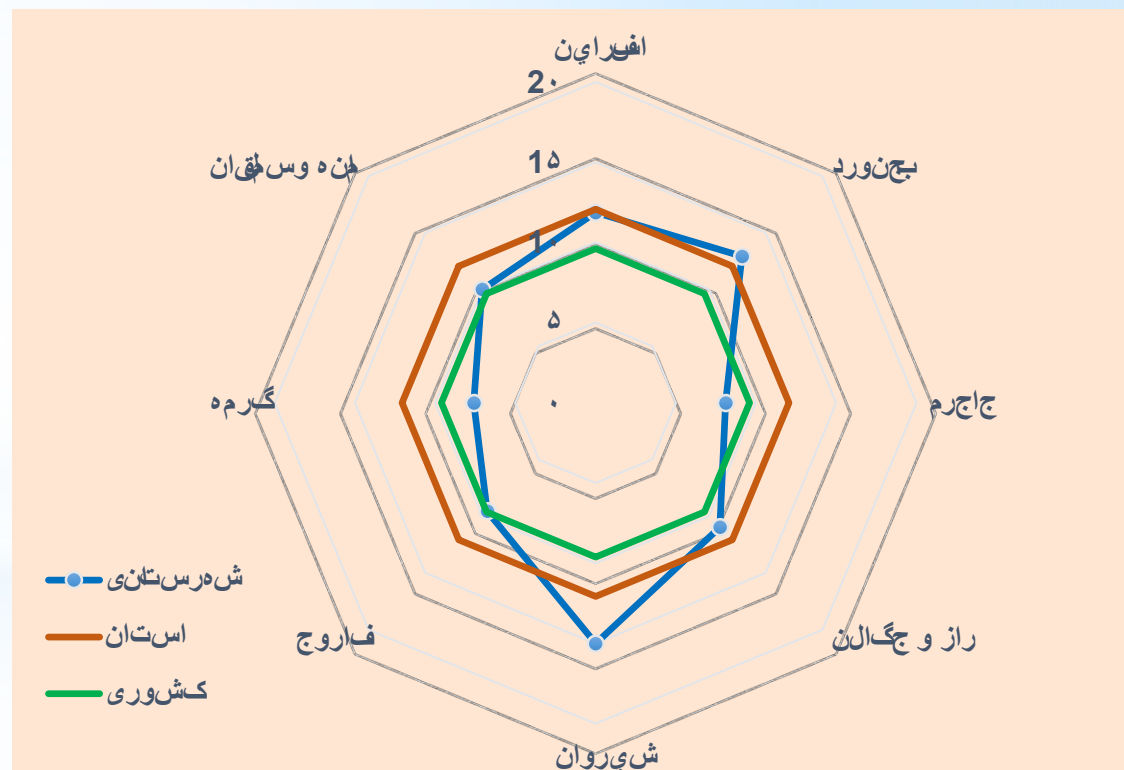

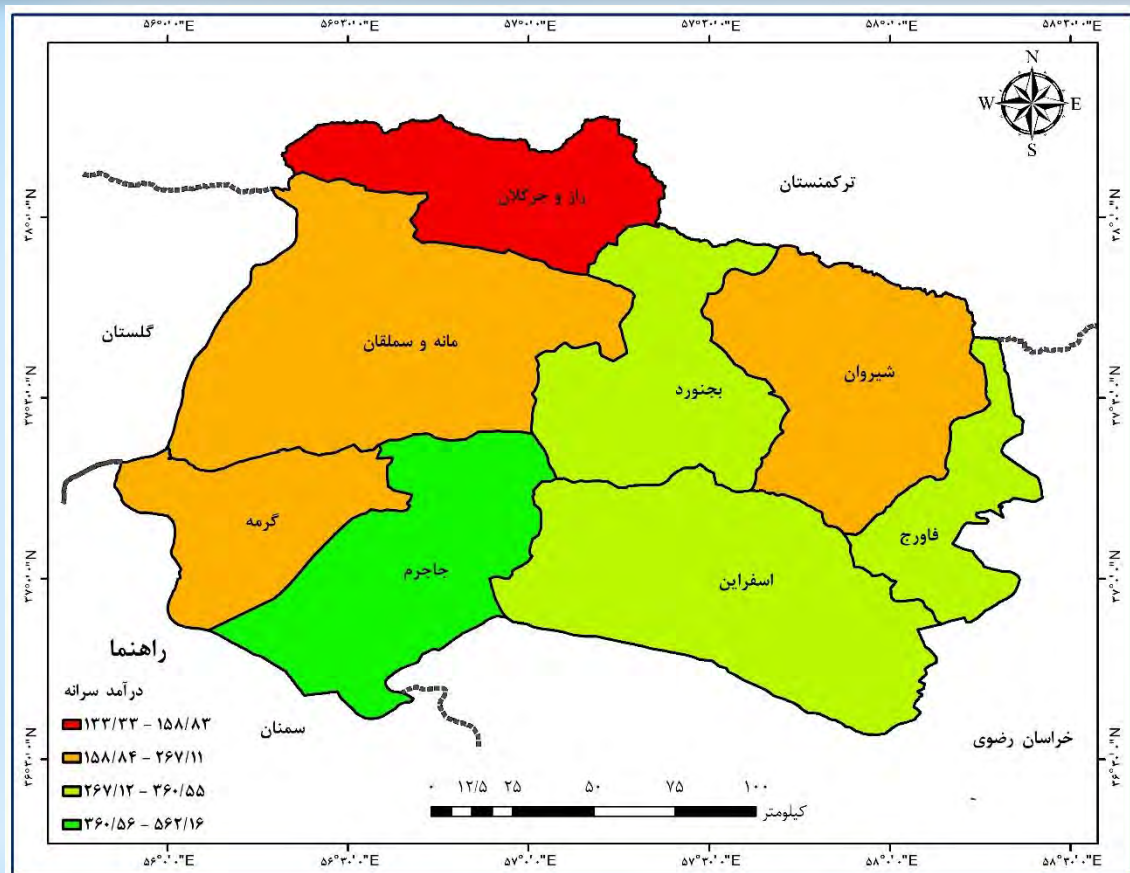
شاخص های اقتصادی:

شهرستان	واحد	کشوری	استان	اسفراین	بجنورد	جاجرم	راز و جرگلان	شیروان	فاروج	گرمه	مانه و سملقان
نرخ مشارکت اقتصادی (سرشماری ۹۵)	درصد	۴۱/۲۶	۴۰/۵۰	۴۳/۹۵	۳۹/۰۱	۴۲/۲۳	۴۵/۲۴	۳۸/۷۰	۳۹/۱۸	۳۹/۰۴	۴۱/۶۲
نرخ بیکاری (سرشماری ۹۵)	درصد	۹/۶۱	۱۲/۰۶	۱۱/۸۷	۱۲/۹۱	۸/۱۱	۱۰/۹۶	۱۵/۰۰	۹/۵۵	۷/۵۹	۹/۹۹
درآمد سرانه	میلیون ریال	۵۹۸/۷	۲۹۶/۳	۳۱۸/۵	۳۱۲/۰	۵۶۲/۲	۱۳۳/۳	۲۶۲/۷	۳۶۰/۶	۲۶۷/۱	۲۴۳/۱
ارزش افزوده بخش کشاورزی	میلیون ریال	۴۱۵۲۱۳۸۲۷۳	۵۶۳۴۳۲۸	۹۸۲۶۰۹	۹۹۱۲۲۳	۳۲۶۰۰۵	۲۷۲۴۴۴	۱۰۳۵۳۷۱	۷۰۵۳۰۷	۱۶۲۰۰۸	۱۱۵۹۳۶۱
ارزش افزوده بخش صنعت و معدن	میلیون ریال	۲۳۰۳۸۸۸۱۵۳۹	۹۵۷۲۳۰۴	۱۱۲۸۹۳۰	۴۴۱۲۶۳۱	۱۳۰۳۷۵۵	۱۷۴۴۰۸	۱۲۷۱۹۸۱	۵۵۶۸۶۰	۲۱۳۷۷۰	۵۰۹۹۶۸
ارزش افزوده بخش خدمات	میلیون ریال	۲۲۹۰۳۶۰۲۹۸۷	۲۳۰۱۲۹۸۲	۳۸۲۹۷۱۷	۹۹۳۳۴۱۸	۱۰۴۶۸۴۷	۱۱۴۴۵۵۹	۳۳۹۶۲۷۰	۱۲۰۸۲۰۷	۵۷۱۹۸۱	۱۸۸۱۹۸۳

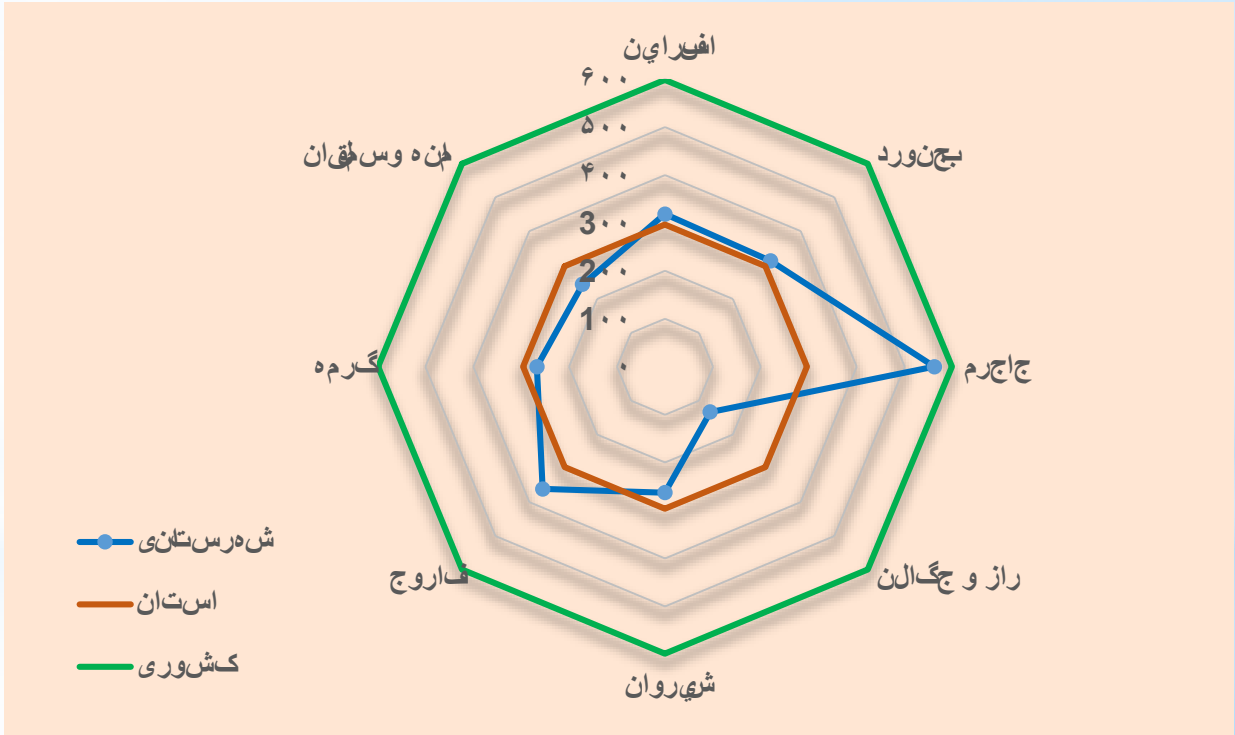

نرخ بیکاری:

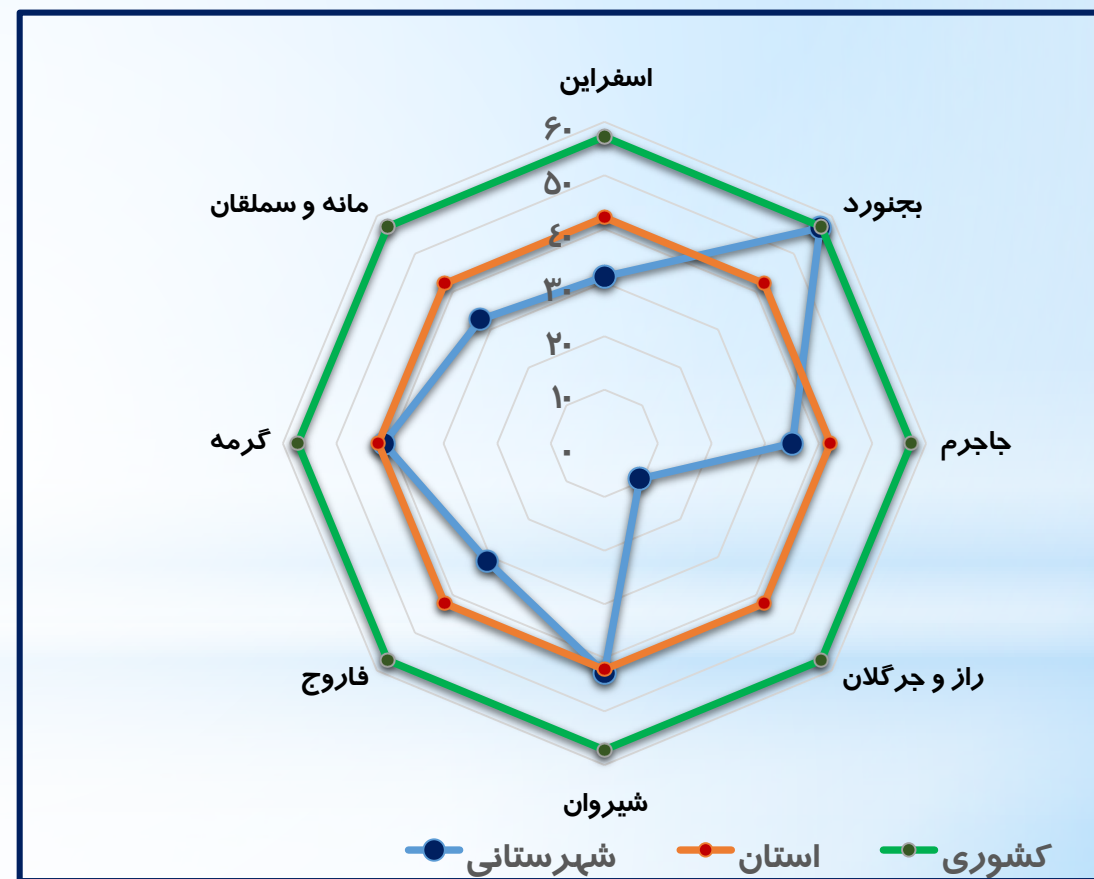
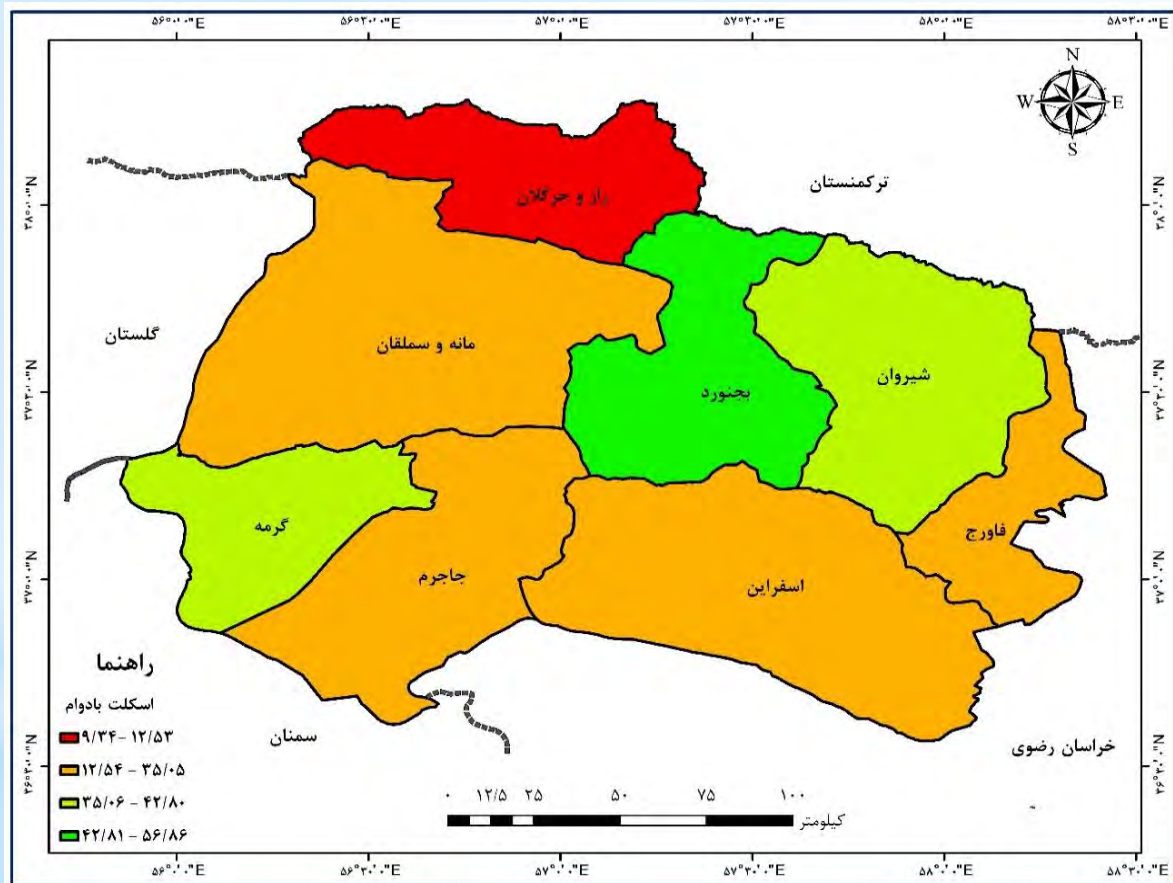
درآمد سرانه:

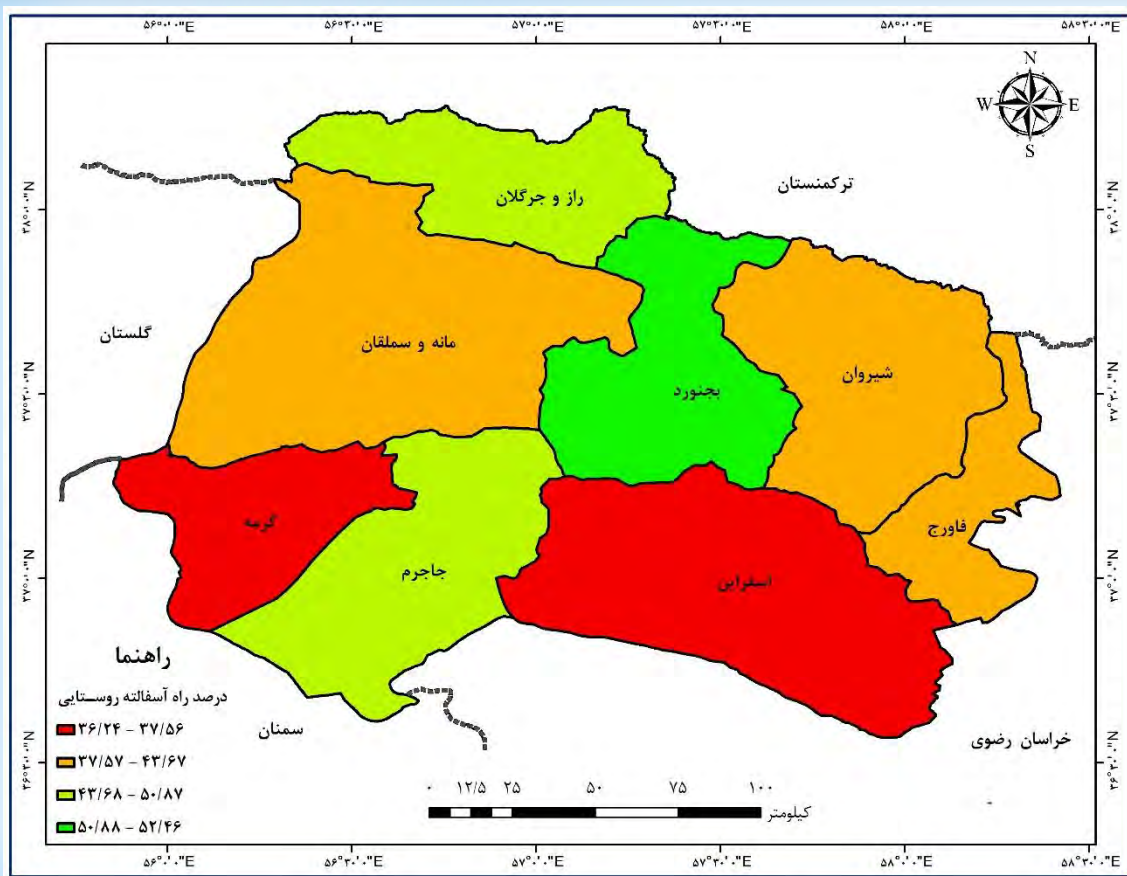

شاخص های زیربنایی:

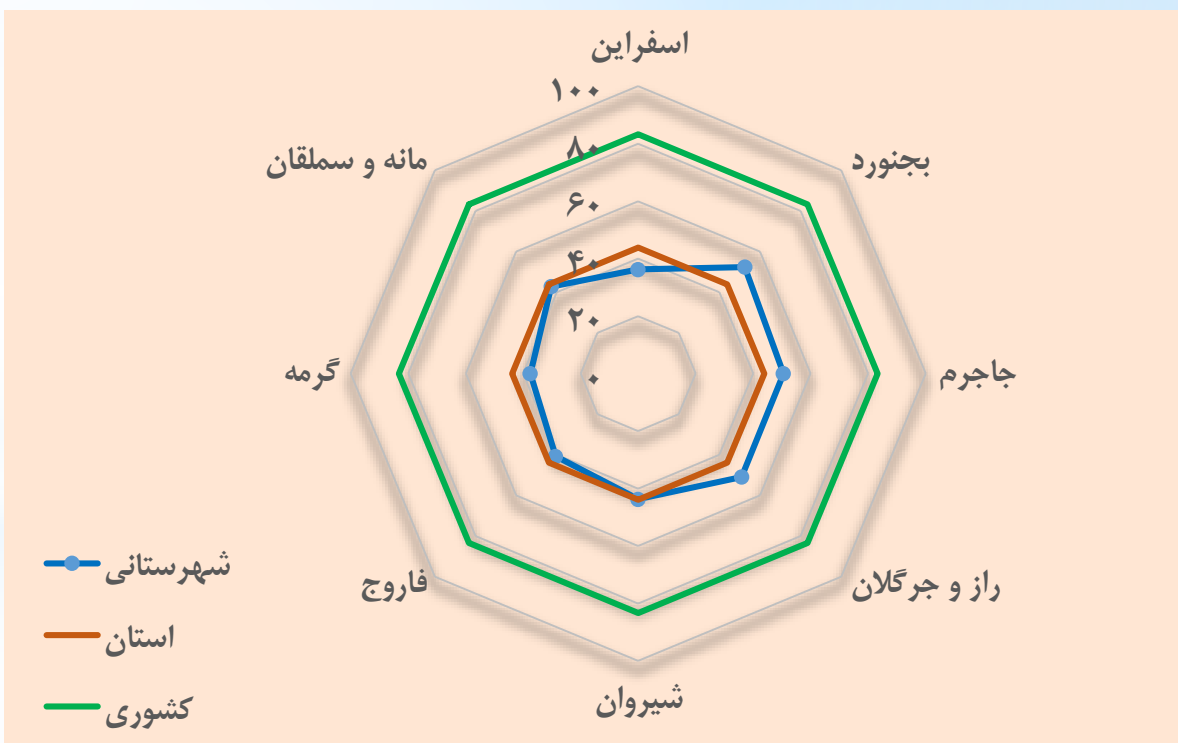
شهرستان	واحد	کشوری	استان	اسفراین	بجنورد	جاجرم	راز و چرگلان	شیروان	فاروج	گرمه	مائه و سملقان
نسبت واحدهای مسکونی دارای اسکلت فلزی و بتنی به کل واحدهای مسکونی (سرشماری ۹۵)	درصد	۵۷/۲۰	۴۲/۱۷	۳۱/۱۴	۵۶/۸۷	۳۵/۰۶	۹/۳۴	۴۲/۸۱	۳۰/۹۷	۴۱/۱۳	۳۲/۷۱
سطح مکانیزاسیون استاندارد کشاورزی استان خراسان شمالی	اسب بخار	۲/۴۰	۲/۱۳	۰/۱۳	۲/۶۰	۲/۲۰	۱/۵۸	۲/۱۰	۱/۹۹	۲/۰۰	۲/۰۵
سرانه تخت مصوب بیمارستانی به ازای جمعیت	نفر	۵۲۰/۷۶	۵۴۵/۴۰	۹۸۰/۷۲	۳۳۷/۳۱	۵۵۳/۷۷	۰/۰۰	۴۰۰/۵۷	۱۵۰۳/۳۴	۰/۰۰	۳۰۸۱/۴۳
درصد جمعیت تحت پوشش خدمات جمع آوری و دفع بهداشتی فاضلاب شهری	درصد	۵۲	۳۸/۸۴	۸۸/۶۶	۵۶	۰	۰	۳/۴۸	۰	۰	۱۵/۶۸
نسبت راههای روستایی آسفالتی به کل راههای روستایی	درصد	۸۳/۳۴	۴۳/۸۶	۳۶/۳۴	۵۲/۴۶	۵۰/۵۴	۵۰/۸۷	۴۲/۶۷	۴۰/۶۶	۳۷/۵۶	۴۲/۸۳
درصد جمعیت روستاهای دارای شبکه آب آشامیدنی سالم به جمعیت	درصد	۷۵/۹۵	۸۹/۷۱	۹۱/۹۳	۸۸/۱۸	۹۸/۹۸	۸۹/۳۴	۸۲/۳۹	۹۳/۵۲	۸۸/۶۳	۹۲/۹۵
درصد طرح های هادی روستایی اجرا شده به کل روستاهای بالای ۲۰ خانوار	درصد	۵۵/۳	۴۰/۳۶	۳۷/۱۴	۴۷/۷۶	۵۰/۰۰	۳۷/۲۷	۳۹/۱۳	۴۱/۱۰	۵۸/۸۲	۳۸/۲۶
مساحت اماکن ورزشی سرپوشیده و روباز (بهتر است به شاخص تبدیل شود مثلا سرانه)	متر مربع	۰/۷۹	۰/۵۲	۰/۷۷	۰/۳۳	۰/۳۳	۰/۶۷	۰/۳۸	۱/۰۰	۰/۸۵	۰/۷۴

واحدهای مسکونی بادوام:

درصد راه روستای آسفالتی:

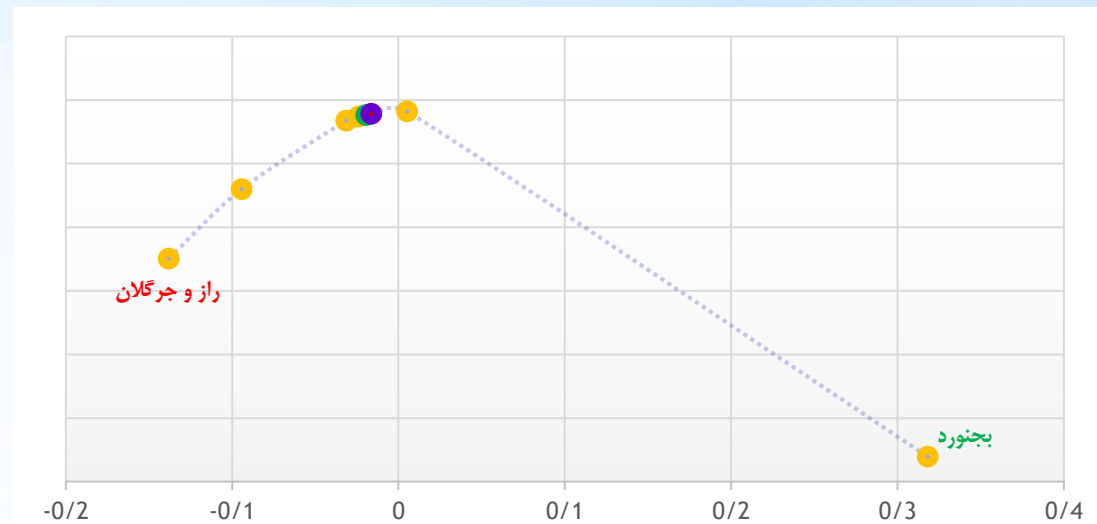
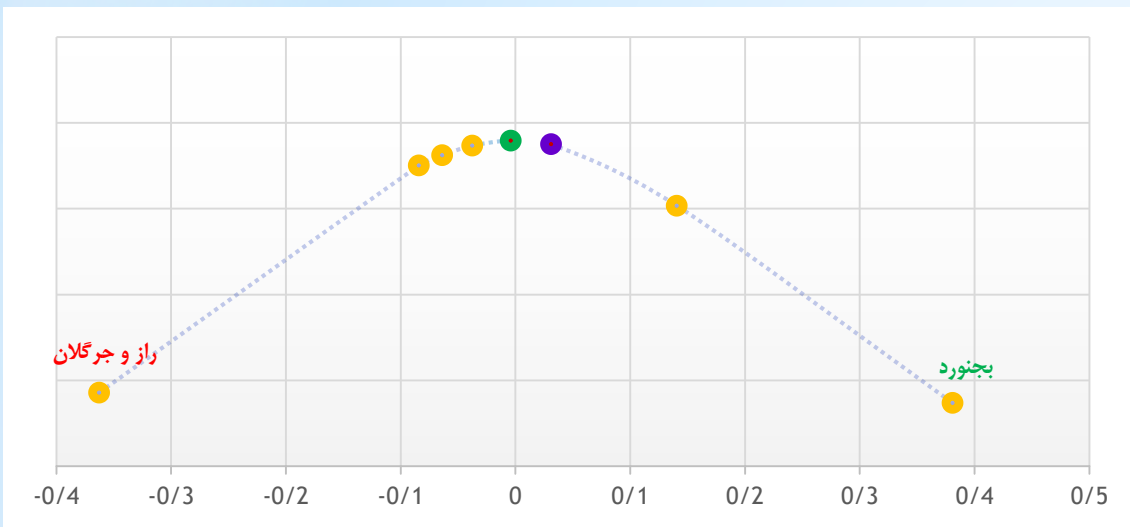

رتبه بندی محرومیت شهرستانهای استان:

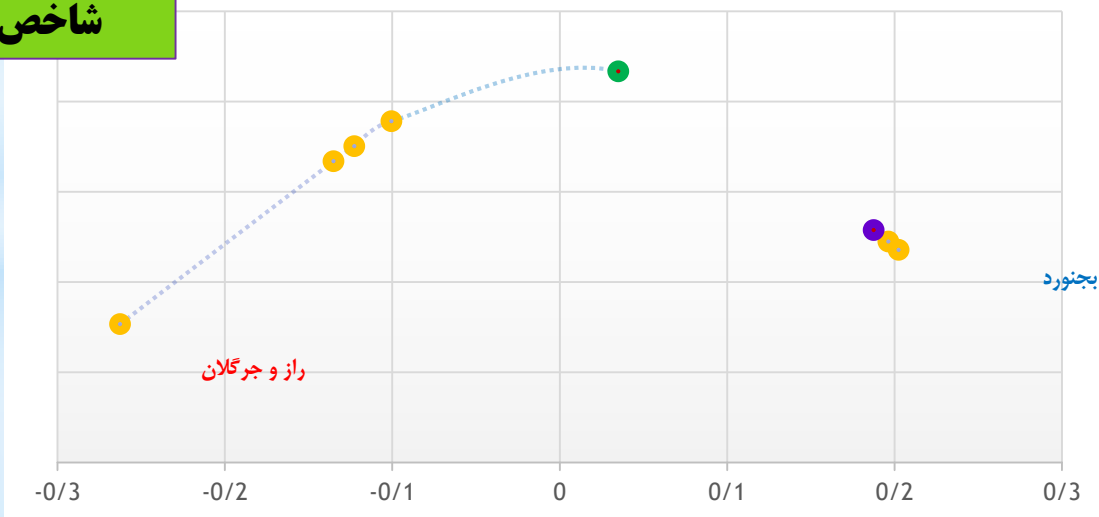
شاخص اجتماعی			شاخص اقتصادی			شاخص زیربنایی		
امتیاز	نام شهرستان	ردیف	امتیاز	نام شهرستان	ردیف	امتیاز	نام شهرستان	ردیف
-۰/۱۳۸۰۷	راز و جرگلان	۱	-۰/۲۶۲۶۹	راز و جرگلان	۱	-۰/۳۶۲۶۶	راز و جرگلان	۱
-۰/۰۹۴۲۴	مانه و سملقان	۲	-۰/۱۳۵۲	فاروج	۲	-۰/۰۸۴۱۶	گرمه	۲
-۰/۰۳۱۳	فاروج	۳	-۰/۱۲۲۷۳	مانه و سملقان	۳	-۰/۰۶۳۷۳	فاروج	۳
-۰/۰۲۳۸۱	گرمه	۴	-۰/۱۰۰۵۴	گرمه	۴	-۰/۰۳۷۶۳	شیروان	۴
-۰/۰۱۹۴۶	شیروان	۵	+۰/۰۳۵۰۴	شیروان	۵	-۰/۰۰۴۰۷	مانه و سملقان	۵
-۰/۰۱۶۴۲	اسفراین	۶	+۰/۱۸۷۵۵	اسفراین	۶	+۰/۰۳۰۹۱	اسفراین	۶
+۰/۰۰۵۱۵	بجنورد	۷	+۰/۱۹۶۲۵	جاجرم	۷	+۰/۱۴۰۶۱	جاجرم	۷
+۰/۳۱۸۱۵	جاجرم	۸	+۰/۲۰۲۳۲	بجنورد	۸	+۰/۳۸۰۷۴	بجنورد	۸

رتبه بندی محرومیت شهر ستانهای استان:

شاخص زیربنایی:

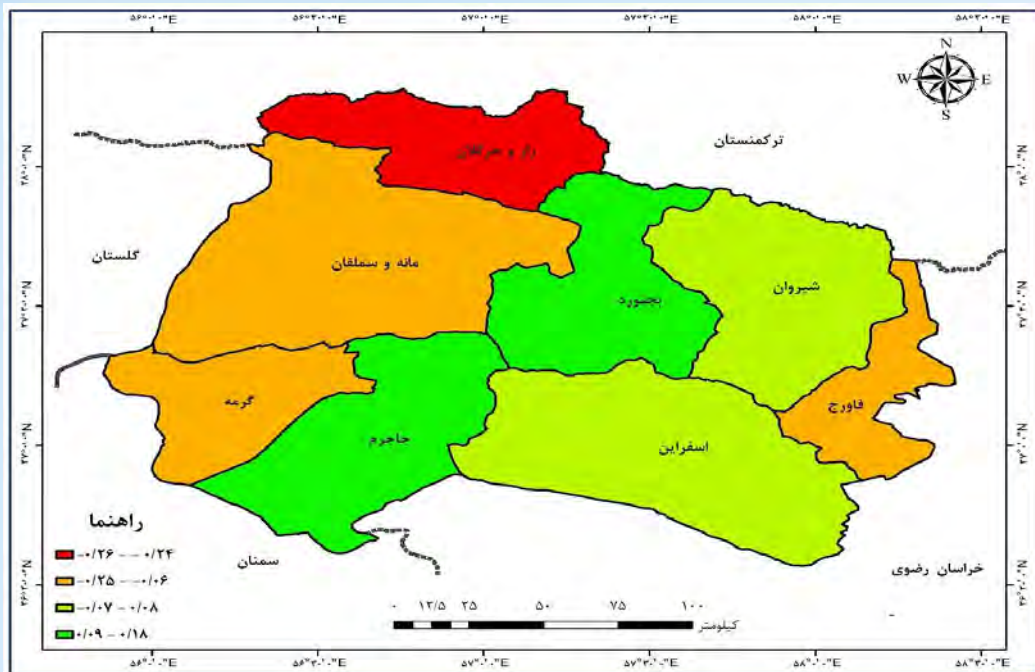
شاخص اقتصادی:

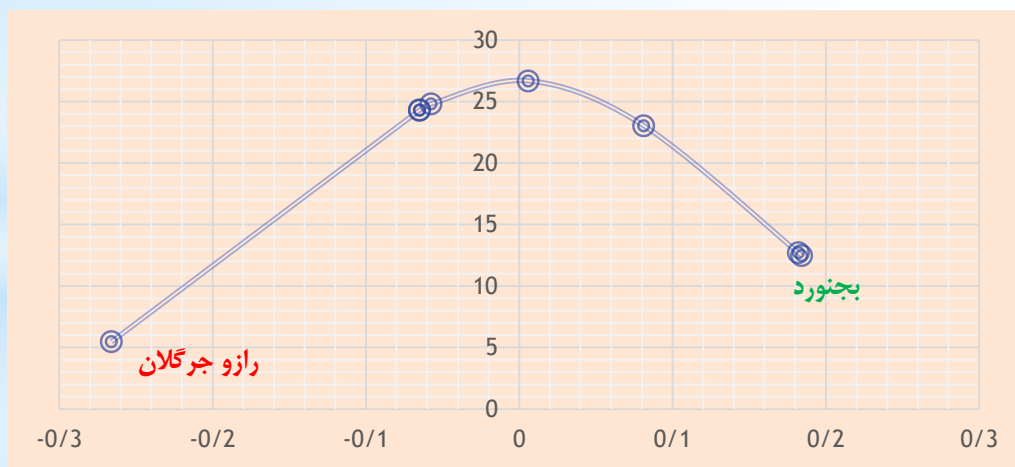
شاخص اجتماعی:

رتبه بندی محرومیت شهرستانهای استان:

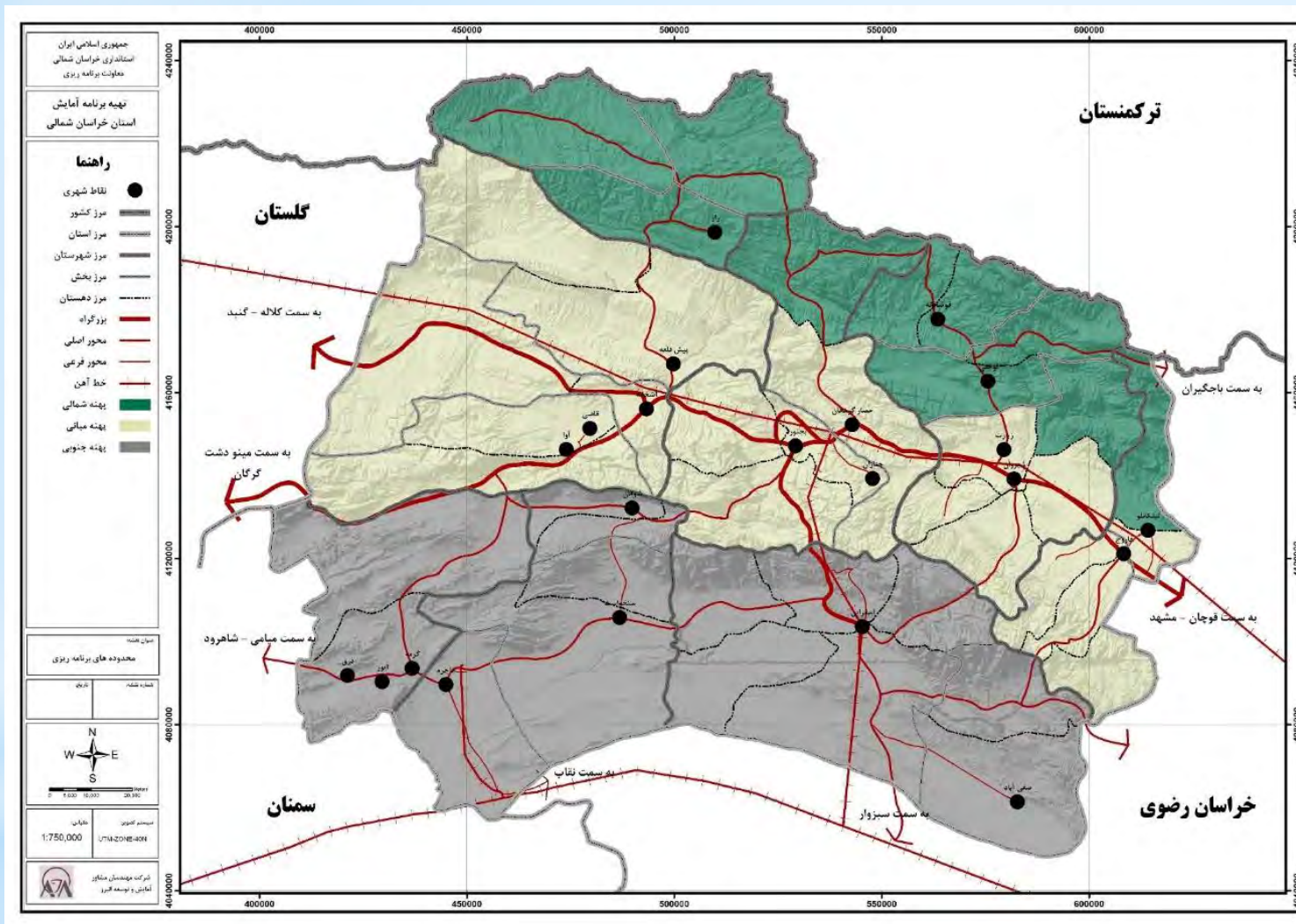

امتیاز	نام شهرستان	ردیف
-۰/۲۶۶۰۵	راز و جرگلان	۱
-۰/۰۶۴۹۷	مانه و سملقان	۲
-۰/۰۶۴۸۸	فاروج	۳
-۰/۰۵۷۴۵	گرمه	۴
+۰/۰۰۵۸۴	شیروان	۵
+۰/۰۸۱۱۱	اسفراین	۶
+۰/۱۸۲۰۷	جاجرم	۷
+۰/۱۸۴۳۳	بجنورد	۸

ترسیم سناریوهای
توسعه فضایی استان:

سناریونگاری توسعه استان خراسان شمالی
در چهارچوب مناطق سه گانه برنامه ریزی:

منطقه بکر و کوهستانی شمالی:

مرزی بودن، کوهستانی بودن و تنوع توپوگرافیک، برخورداری از مناطق حساس و جذاب زیست محیطی و اکوتوریستی، ضعف و عدم تنوع شدید در بنیان‌های اقتصادی و شغلی، ضعف شدید زیرساخت‌های حمل‌ونقلی به همراه مرکزگرایی شدید و عدم ارتباطات شرقی - غربی، جمعیت‌پذیری کم و زندگی عشایری تضعیف‌شونده از ویژگی‌هایی عمده این منطقه محسوب می‌شوند که به همراه کمبود بنیادین منابع منجر به شکل‌گیری چرخه توسعه‌نیافتگی، انزوا و دوری از روندها و تصمیم‌گیری‌های جدی توسعه‌ای استان و حذف این محدوده از فرآیند توسعه فضایی آن شده است. بر این اساس، جهت‌گیری و اولویت توسعه و آمایش این منطقه نباید کمیت‌گرا و معطوف به افزایش جمعیت و فعالیت‌های اقتصادی برون‌زا و تزریقی باشد. توسعه و ارتقای کیفیت متکی بر منابع طبیعی و فعالیت‌های زیست‌محیطی و درون‌گرا و معطوف به افزایش درآمد و حفظ ساکنان فعلی و پیوستگی فضایی با بقیه محدوده استان از جهت‌گیری‌ها و اولویت‌های اصلی توسعه این منطقه خواهند بود. در همین چارچوب، دو پیش‌ران اصلی شناسایی‌شده برای توسعه این منطقه که اهمیت بالایی در آن دارند، محورهای حمل‌ونقل و کشاورزی هستند. کشاورزی شامل دامپروری و باغداری نیز می‌شود که در این منطقه باغداری و دامپروری نقش عمده تری ایفا می‌کند.

منطقه توسعه یابنده میانی :

این محدوده دربرگیرنده مهم ترین و بیش ترین مراکز جمعیت و فعالیت و قدیمی ترین بخش استان به لحاظ سوابق توسعه کشاورزی، صنعتی و حمل و نقلی است که به اتکای پتانسیل های طبیعی و انسان ساخت خود همچنان نقش پیش ران نهادی، اقتصادی و فضایی و هدایت کننده توسعه استان را برعهده خواهد داشت. **کشاورزی و حمل و نقل** دو محور اصلی پیش ران توسعه این منطقه با توجه به درجه اهمیت و عدم قطعیت در نظر گرفته شده اند. سناریوهای ممکن و حاصل از این دو پیش ران اصلی در این منطقه عبارتند از: شکوفایی و توسعه چندبخشی و متنوع: ارتقا و بهبود کیفیت و زیرساخت های حمل و نقلی و ارتباطی برون گرا و تسهیل گر روابط فرامنطقه ای به همراه انتقال کامل تر به کشاورزی مکانیزه و بازارگرا موثرترین پیش ران هایی هستند که زمینه شکوفایی و توسعه منطقه میانی استان در بخش های مختلف **اقتصادی** (صنایع، صنایع تبدیلی، شهرک های تخصصی صنعتی و کشاورزی، خدمات حرفه ای و تخصصی تولیدکنندگان کشاورزی و صنعتی، خدمات حمل و نقل و خدمات اجتماعی و عمومی) **اجتماعی** (ارتقای منزلت اجتماعی و فرهنگی درون و میان استانی) و **زیست محیطی** (بهره برداری پایدار از منابع آب و خاک شکننده موجود) و **فضایی** (محدوده پیشتاز و پیش ران در توسعه فضایی متعادل درون استانی و تعامل ها و رقابت های میان استانی) را فراهم خواهند کرد.

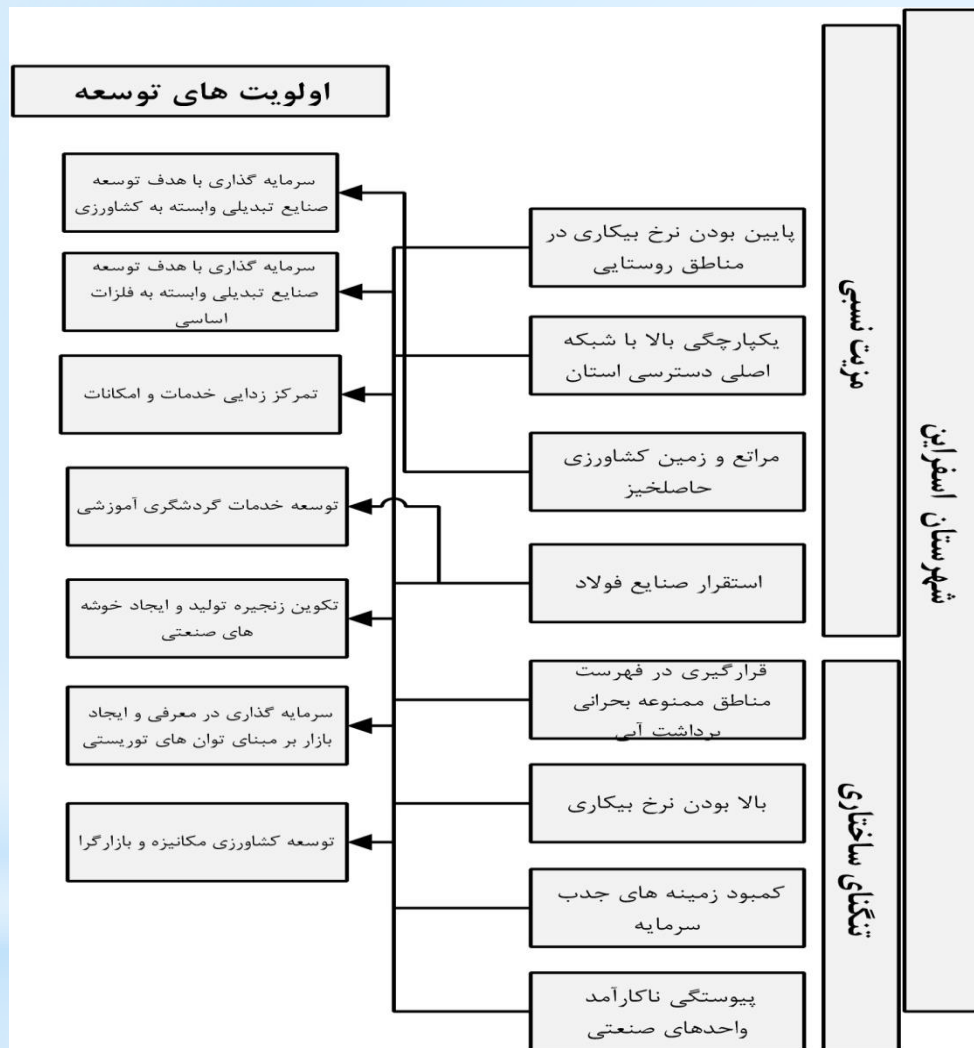
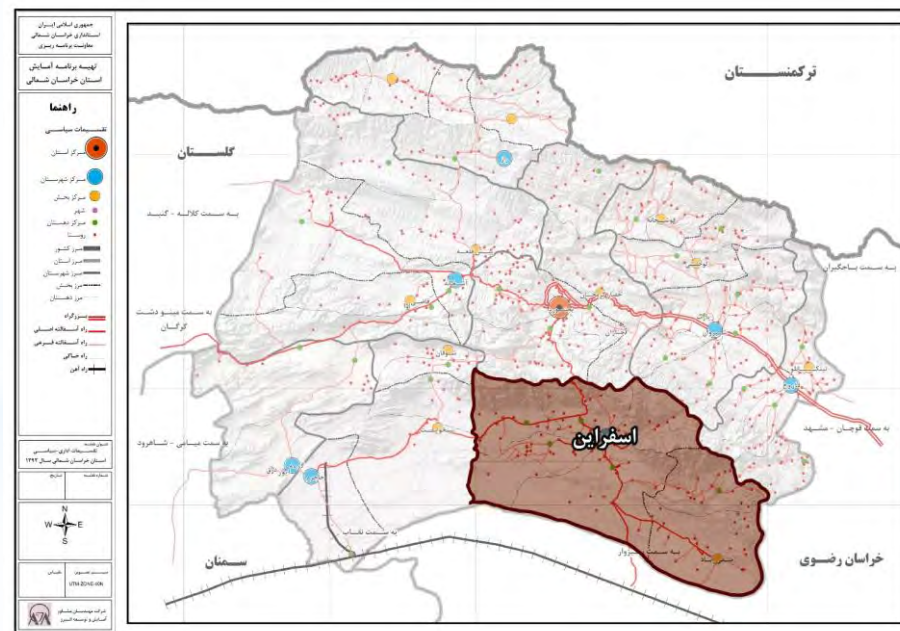
منطقه رشد یابنده جنوبی:

این منطقه به اتکای پتانسیل‌های **معدنی و صنعتی** و علی‌رغم کمبود پتانسیل‌های کشاورزی و منابع طبیعی در بخش عمده‌ای از مساحت خود، رشد صنعتی و معدنی را در سال‌های اخیر تجربه کرده که انتظار می‌رود در سال‌های آتی نیز تداوم یابد. رشدی که به ارتقای جایگاه کارکردی و ساختاری منطقه در نظام‌های اشتغال - فعالیت، جمعیتی - اجتماعی و حمل‌ونقلی استان شده و خواهد شد. بر همین اساس با توجه به درجه اهمیت و عدم قطعیت؛ **صنعت و حمل‌ونقل** **پیش‌ران‌های** اصلی این منطقه محسوب می‌شوند. محور صنعت شامل دو طیف تشکیل زنجیره و خوشه‌های صنعتی و یا صنایع منفرد است.

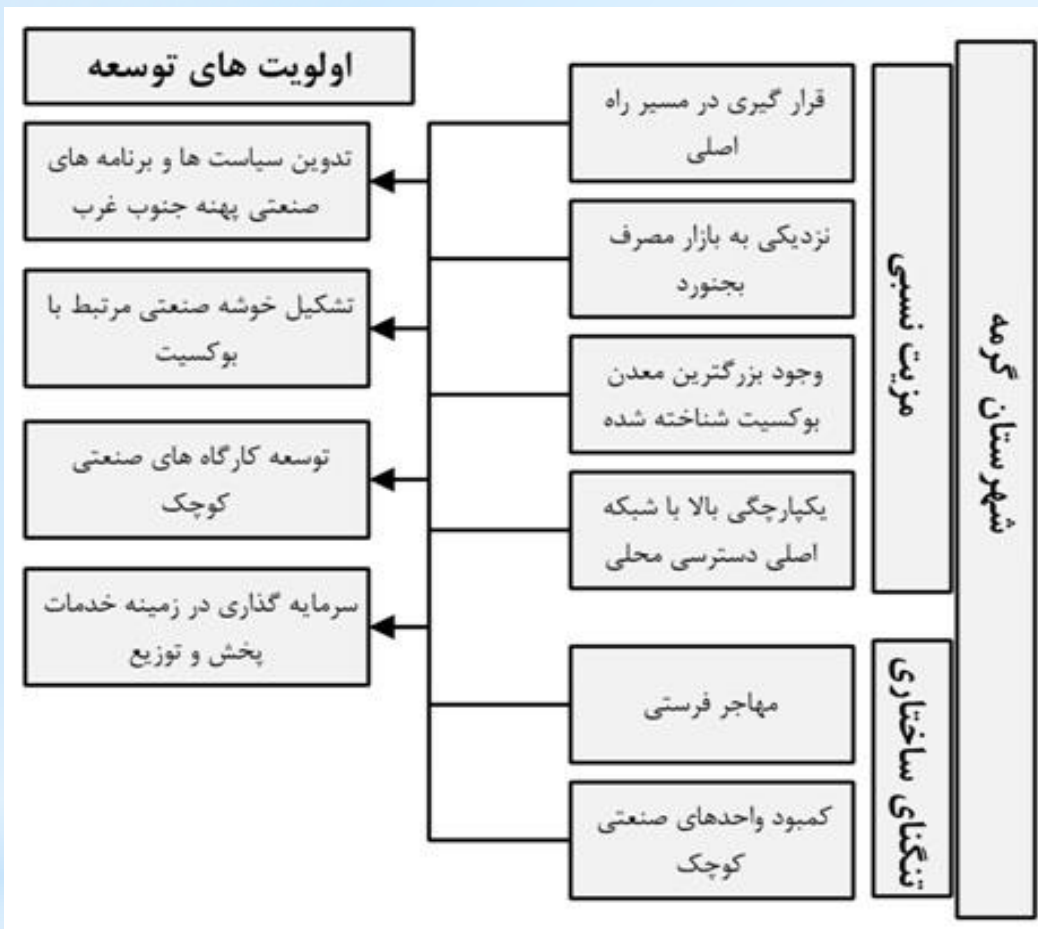
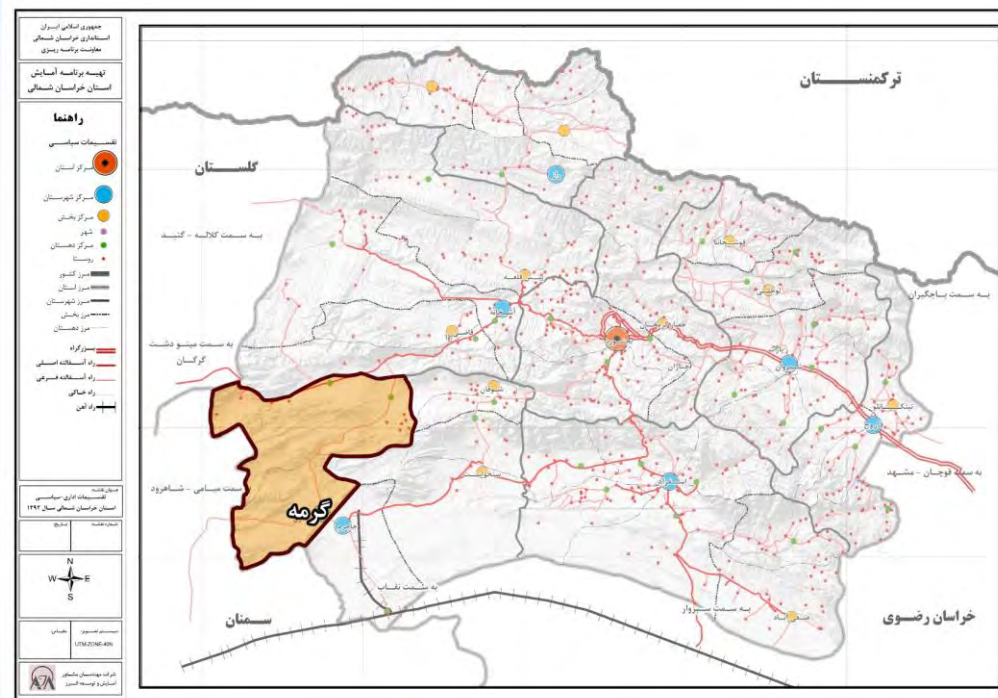
شهرستان اسفراین:

مسائل اساسی شهرستان

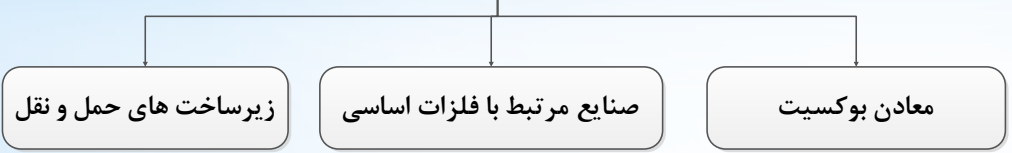
- ❖ نرخ رشد منفی صنعت
- ❖ از دست دادن سهم اشتغال استان
- ❖ افزایش نرخ بیکاری
- ❖ عدم بهره مندی از شبکه جاده‌ای بزرگراهی
- ❖ بیابان عمومی منفی آب
- ❖ بالا بودن شاخص پراکندگی ساختار تولید
- ❖ عدم تناسب میان خدمات و امکانات گردشگری و توان‌های طبیعی توریستی

شهرستان گرمه:

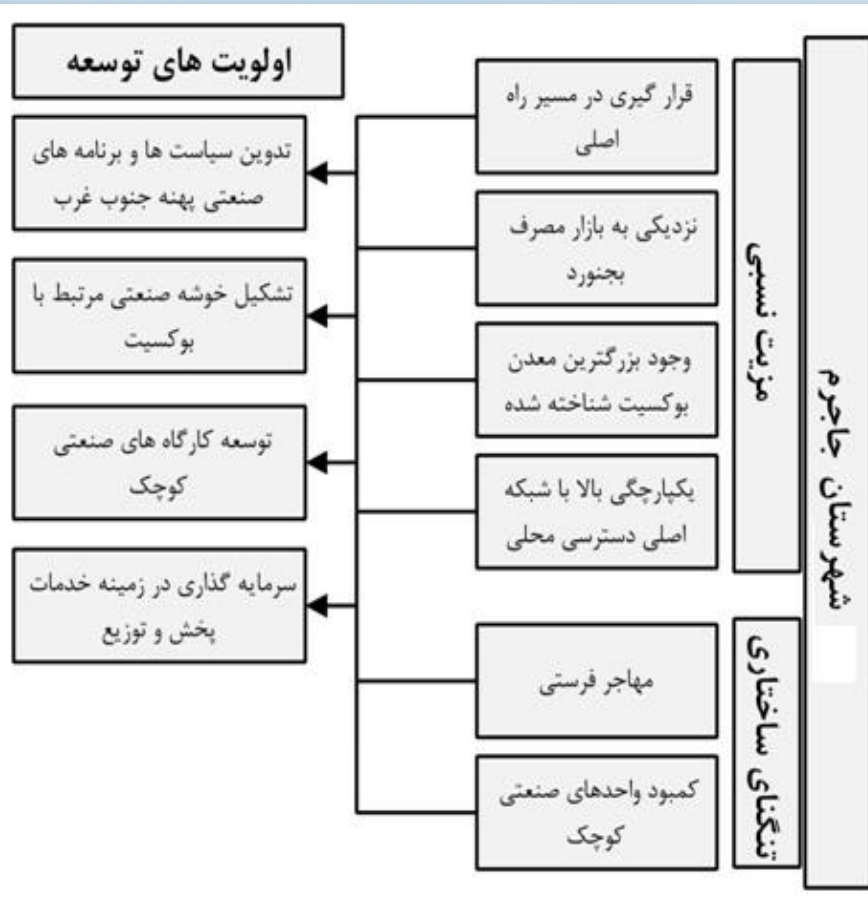
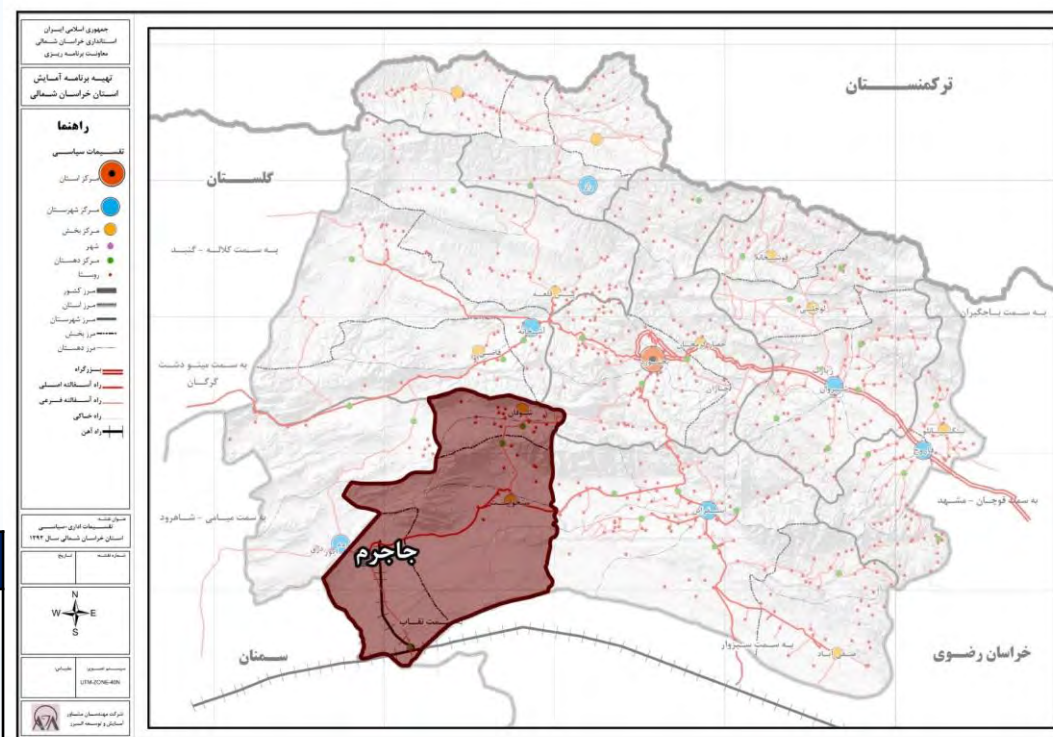
زمینه های تخصصی شهرستان گرمه

مسائل اساسی شهرستان

- ❖ عدم بهره مندی از شبکه جادهای بزرگراهی
- ❖ بیلان عمومی منفی آب

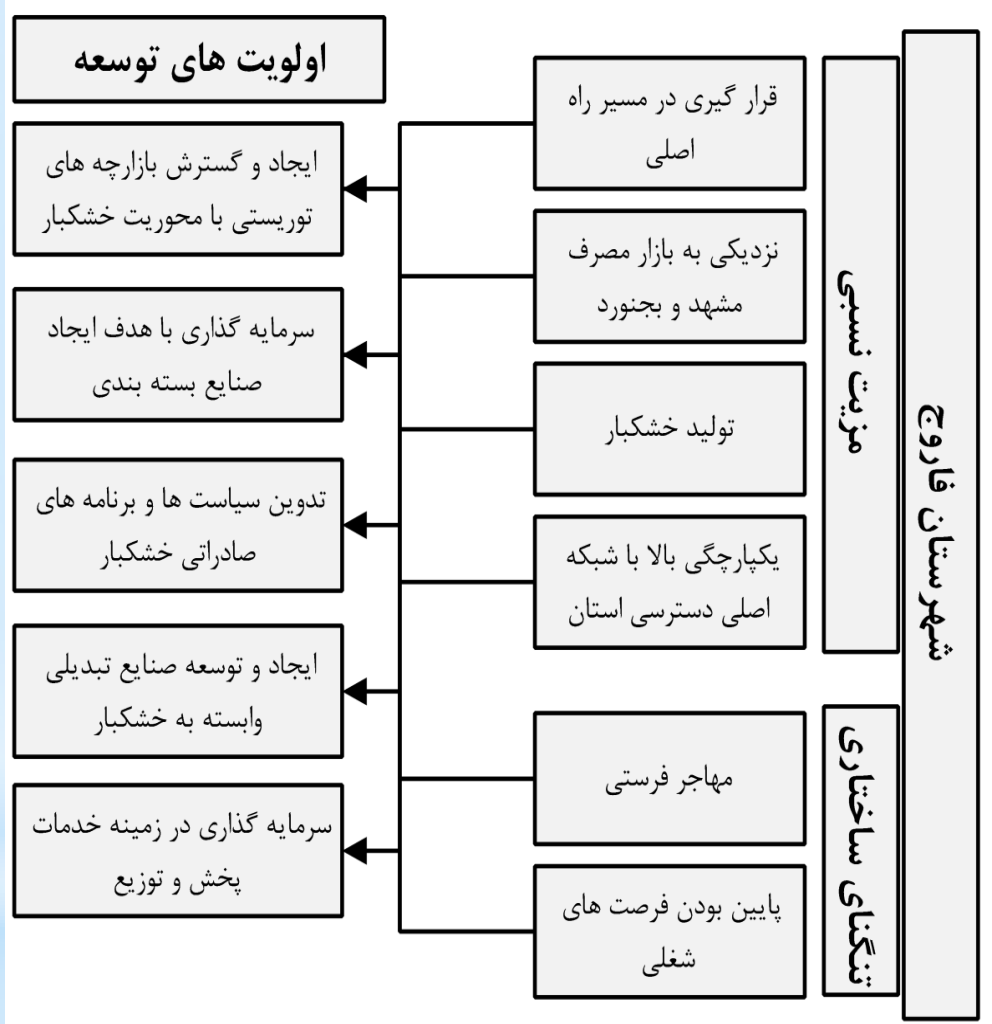
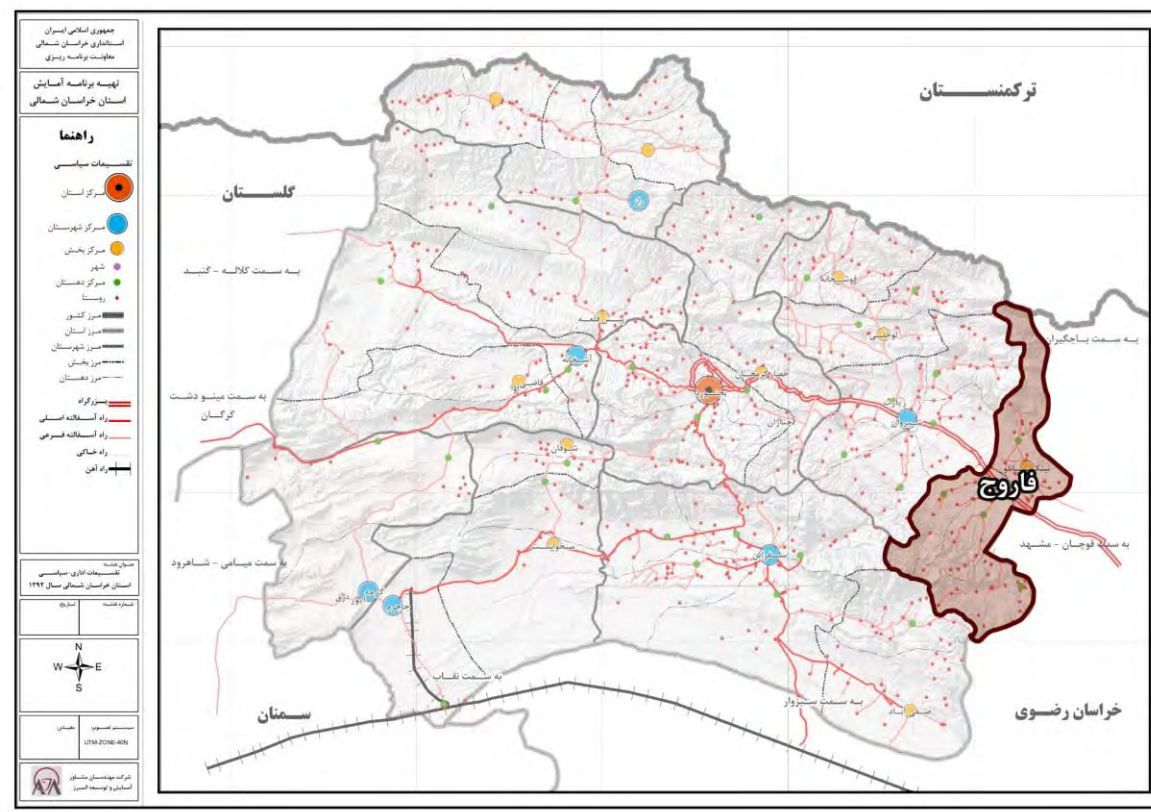
شهرستان جاجرم:

مسائل اساسی شهرستان

- نرخ رشد منفی صنعت
- کاهش سهم اشتغال صنعت و خدمات
- افزایش نرخ بیکاری
- عدم بهره‌مندی از شبکه جاده‌ای بزرگراهی
- بیلان عمومی منفی آب
- بالا بودن شاخص پراکندگی ساختار تولید

شهرستان فاروج:

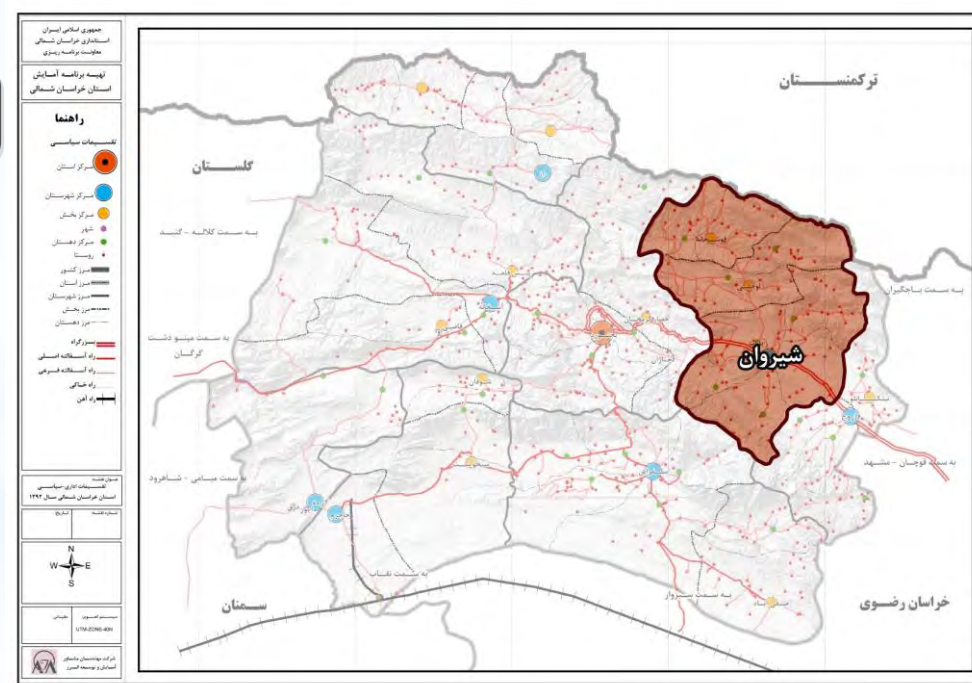
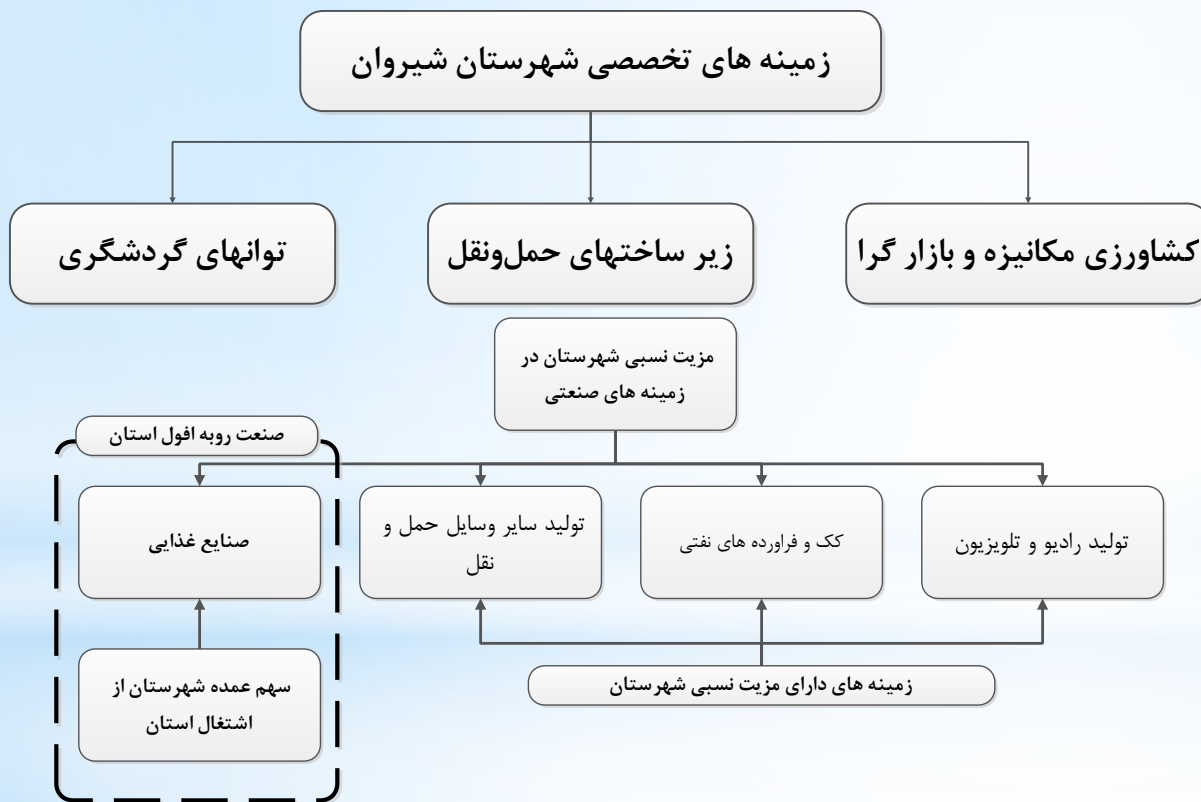

مسائل اساسی شهرستان

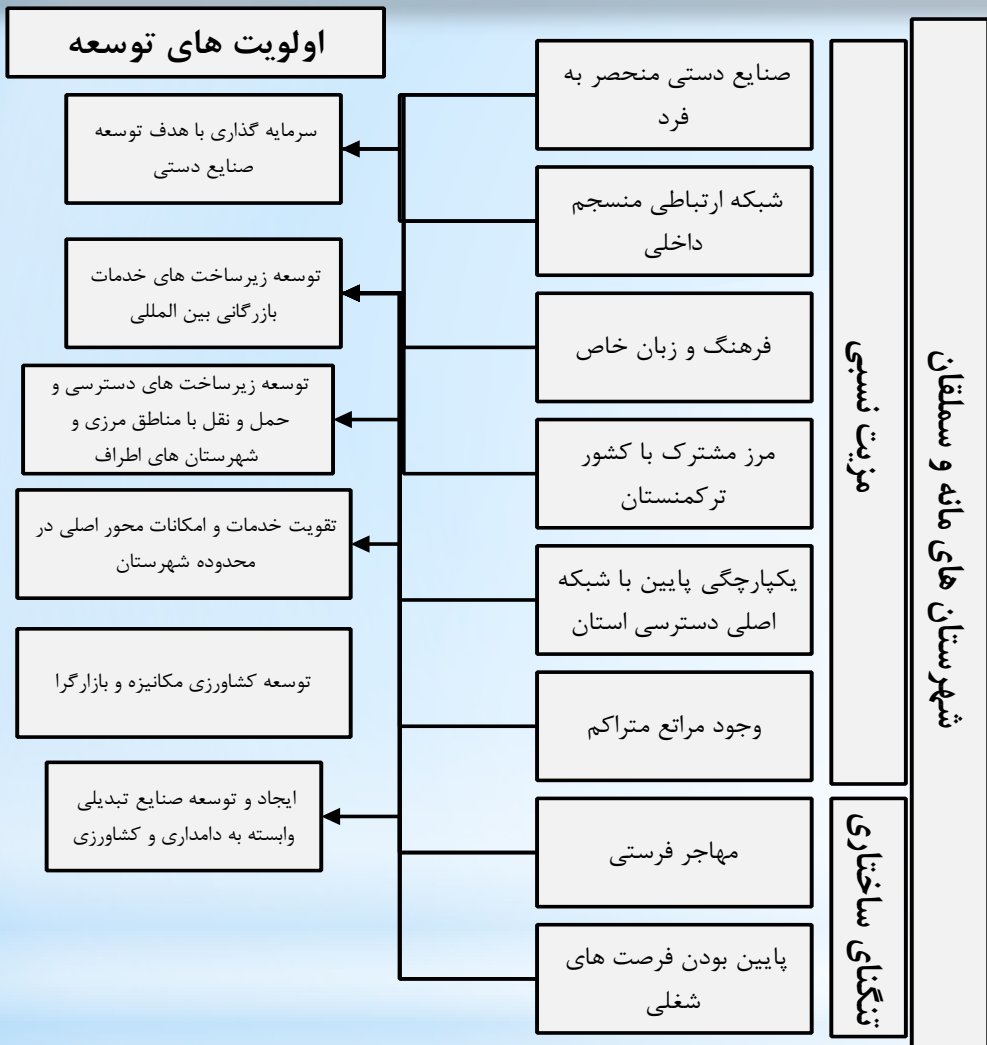
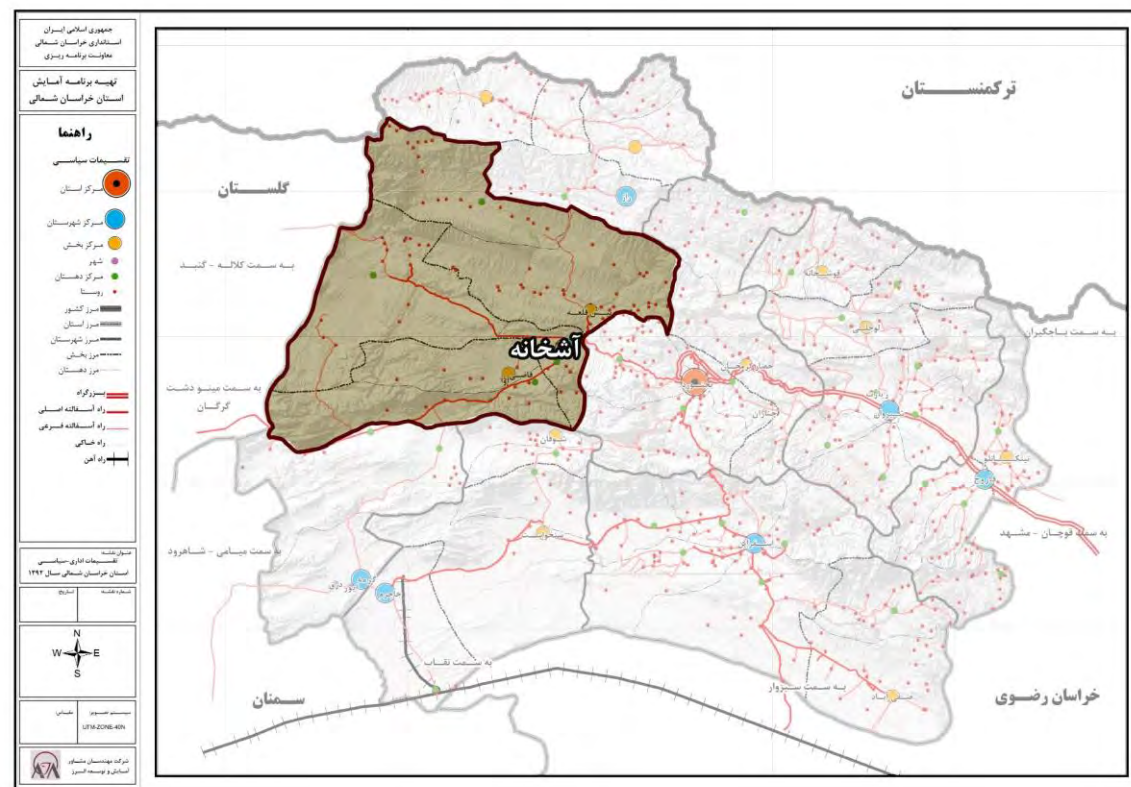
❖ بیان عمومی منفی آب

راهکارها	مسائل اساسی
❖ توسعه خدمات آموزشی گردشگری	❖ نرخ رشد منفی صنعت
❖ سرمایه‌گذاری با هدف ایجاد بازارهای مبتنی بر توریسم طبیعی	❖ از دست دادن سهم اشتغال استان
❖ توسعه کشاورزی مکانیزه و بازار گرا	❖ افزایش نرخ بیکاری
❖ سرمایه‌گذاری با هدف توسعه صنایع گردشگری، تبدیلی و واسطه‌ای	❖ بیابان عمومی منفی آب
❖ تقویت خدمات و امکانات محور اصلی در محدوده شهرستان شیروان	❖ بالا بودن شاخص پراکندگی ساختار تولید
❖ توسعه زیرساخت‌های ارتباط جاده‌ای درون و برون استانی (بجنورد و قوچان)	❖ عدم تناسب میان خدمات و امکانات گردشگری و توانهای طبیعی توریستی

شهرستان شیروان:

شهرستان مانه و سملقان:

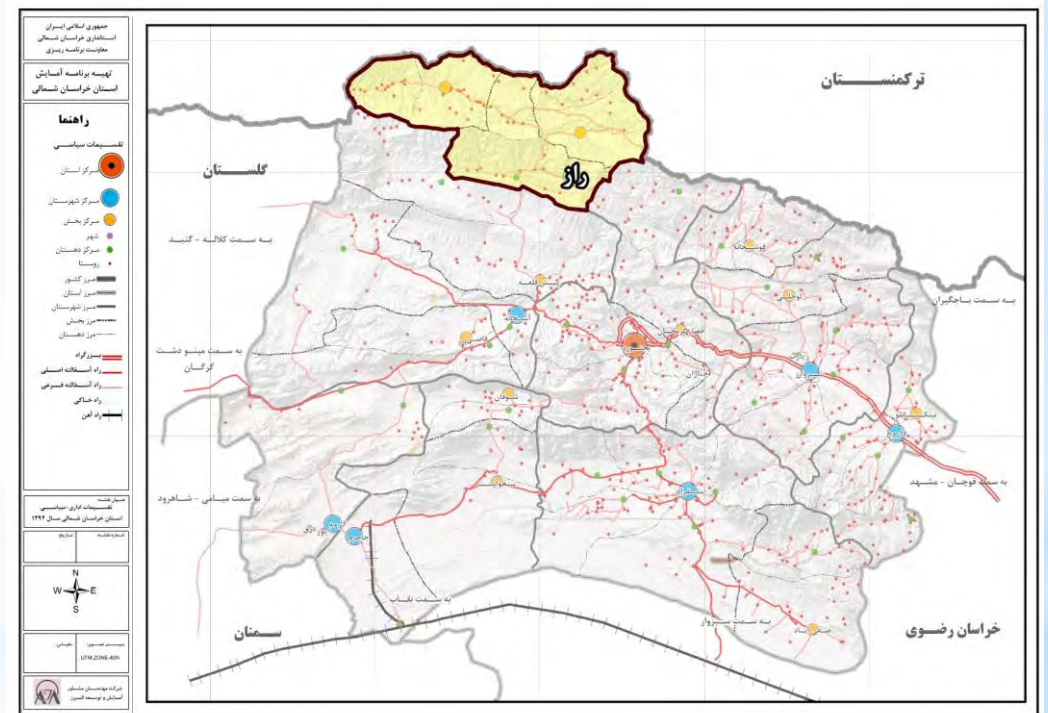
- مسائل اساسی شهرستان**
- ❖ سهم ناچیز صنعت در اشتغال
 - ❖ از دست دادن سهم اشتغال استان
 - ❖ بیلان عمومی منفی آب

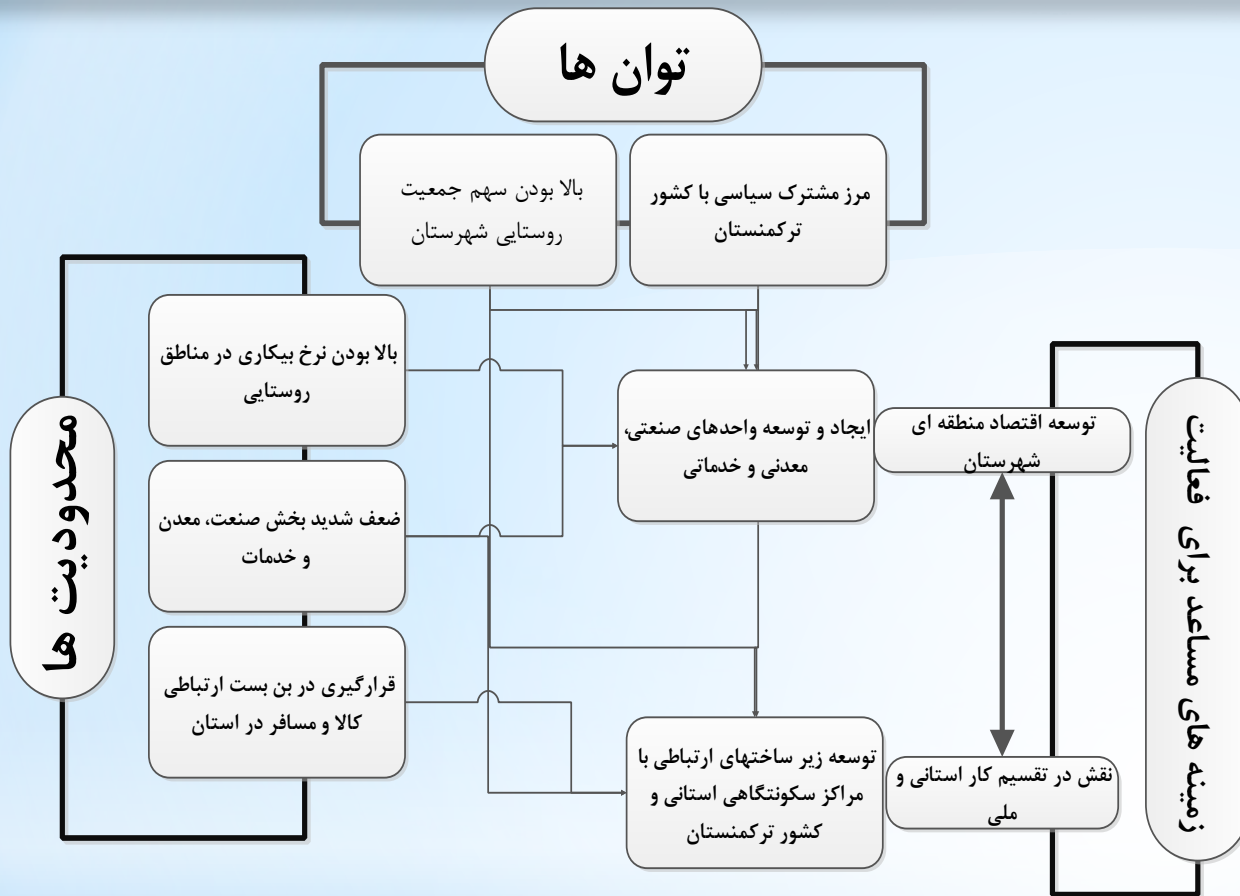
ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور

سازمان مدیریت و برنامه ریزی خراسان شمالی

شهرستان رازو جرگلان:

توان ها

مسائل اساسی شهرستان

- ❖ بالا بودن نرخ بیکاری روستایی
- ❖ جای خالی صنعت در ترکیب اشتغال استان
- ❖ بیلان عمومی آب
- ❖ قرار گیری در بن بست ارتباطی کالا و مسافر

محدودیت ها

زمینه های مساعد برای فعالیت

اولویت های توسعه استان:

- کشاورزی و و مکانیزاسیون کشاورزی
- تخصص گرایی صنعتی و توجه به معادن
- گردشگری طبیعی، ملموس و غیر ملموس با نگاه به گردشگران عبوری
- توسعه صنایع وابسته به کشاورزی
- توسعه زیرساخت های حمل و نقل
- توسعه کارگاه های تولیدی و صنعتی و خدماتی بر پایه پتانسیل های موجود
- ایجاد زیرساخت ها و امکانات خدماتی جدید
- تمرکززدایی کارگاه های تولیدی و صنعتی و خدماتی بر پایه پتانسیل های موجود
- توسعه زیرساخت ها و امکانات خدماتی موجود
- ایجاد قطب های توسعه ای جدید
- توسعه قطب های صنعتی و خدماتی موجود وابسته به کشاورزی

پروژه های پیشنهادی:

شهرستان	تأمین منابع مالی	اقدامات/ پروژه‌ها	بخش
اسفراین	دولتی	- احداث جاده ارتباطی اسفراین - شیروان	حمل و نقل و ارتباطات
اسفراین	دولتی	- تعریض و تجهیز بزرگراه بجنورد-اسفراین	حمل و نقل و ارتباطات
اسفراین	دولتی - خصوصی	- احداث و بهره‌برداری از خط آهن بجنورد-اسفراین - جوین	حمل و نقل و ارتباطات
اسفراین	دولتی	- تهیه بسته سرمایه‌گذاری صنعت و معدن استان (در چارچوب جهت‌گیری‌های مکانی-فضایی برنامه آمایش استان)	صنعت و معدن
اسفراین	خصوصی	- تهیه طرح توسعه صنایع پایین‌دستی و وابسته فولاد اسفراین	صنعت و معدن
اسفراین	دولتی	- تهیه طرح جامع توسعه گردشگری شهرستان (با لحاظ نمودن جهت‌گیری‌های کلان و راهبردی برنامه آمایش استان)	گردشگری و فرهنگی
بجنورد	دولتی - خصوصی	- تعریض و تجهیز بزرگراه بجنورد-آشخانه-آزادشهر	حمل و نقل و ارتباطات
بجنورد	دولتی - خصوصی	- تهیه و اجرای طرح توسعه و تجهیز فرودگاه بجنورد	حمل و نقل و ارتباطات
بجنورد	دولتی - خصوصی	- احداث، تکمیل و تجهیز منطقه ویژه اقتصادی بجنورد	بازرگانی و مالی
بجنورد	دولتی - خصوصی	- مکان‌یابی و احداث مجتمع خدمات تخصصی حرفه‌ای، مالی و طراحی مهندسی با عملکرد استانی در بجنورد	بازرگانی و مالی
بجنورد	دولتی - خصوصی	ایجاد مجتمع‌های خدماتی پشتیبان فعالیت‌های کشاورزی و صنعتی	کشاورزی
جاجرم	دولتی	تعریض و تجهیز جاده ارتباطی به میامی	حمل و نقل و ارتباطات
جاجرم	دولتی - خصوصی	تهیه طرح توسعه صنایع پایین‌دستی و وابسته آلومینای جاجرم	صنعت و معدن

پروژه های پیشنهادی:

بخش	اقدامات / پروژهها	تأمین منابع مالی	شهرستان
حمل و نقل و ارتباطات	- احداث جاده ارتباطی اسفراین - شیروان	دولتی	شیروان
کشاورزی	- ایجاد تعاونی های کشاورزی و دامپروری در شهرستان	خصوصی	شیروان
کشاورزی	- امکان سنجی یکپارچه سازی اراضی در محدوده های شهرستان	دولتی - خصوصی	شیروان
گردشگری و فرهنگی	- تاسیس و احداث موزه مردم شناسی خراسان شمالی در شهر شیروان	دولتی	شیروان
حمل و نقل و ارتباطات	- امکان سنجی، برنامه ریزی و احداث جاده ارتباطی راز - بیکه سعود - بچه دره	دولتی	راز و جرجان
حمل و نقل و ارتباطات	- تعریض و تجهیز جاده ارتباطی آشخانه - پیش قلعه - راز	دولتی	راز و جرجان
صنعت و معدن	- مکان یابی و احداث ناحیه صنعتی (صنایع غذایی) غلامان	دولتی - خصوصی	راز و جرجان
صنعت و معدن	- مکان یابی و احداث مجتمع صنایع بسته بندی و تبدیلی در شهرستان فاروج	دولتی - خصوصی	فاروج
حمل و نقل و ارتباطات	تعریض و تجهیز جاده ارتباطی به میامی	دولتی	گره
صنعت و معدن	تهیه طرح توسعه صنایع پایین دستی و وابسته آلومینا	دولتی - خصوصی	گره
حمل و نقل و ارتباطات	- تعریض و تجهیز بزرگراه بجنورد - آشخانه - آزادشهر	دولتی - خصوصی	مانه و سملقان
حمل و نقل و ارتباطات	- تعریض و تجهیز جاده ارتباطی آشخانه - پیش قلعه - راز	دولتی	مانه و سملقان
صنعت و معدن	- مکان یابی و احداث ناحیه صنعتی (صنایع غذایی) پیش قلعه	دولتی - خصوصی	مانه و سملقان

واحدهای تولیدی پیشران شهرستانها در استان خراسان شمالی

 ریاست جمهوری
 سازمان برنامه و بودجه کشور
 سازمان مدیریت و برنامه ریزی خراسان شمالی

- راهنمای نقشه
- معادن
 - شهرک صنعتی
 - ناحیه صنعتی
 - مراکز صنعتی
 - راه ها
 - بزرگراه
 - راه اصلی
 - راه فرعی
 - راه آهن

پژنیورد

پروشمی
 سال تاسیس: ۱۳۶۹
 مساحت: ۴۰۰ هکتار
 تولید سالانه: ۸۴۵۰۰۰ تن
 محصولات: نیتروژن، کریستال ملاسین
 آمونیاک و اوره
 میزان اشتغال: ۱۱۸۲ نفر

معدن باریت بشار
 سال تاسیس: ۱۳۸۱
 مساحت: ۲۴۷۰ هکتار
 تولید سالانه: ۱۰۰۰ تن
 محصولات: باریت
 ترکمنستان

شیرازی

کشتار گاو طیور پرست (ماده نر) شیرازی
 سال تاسیس: ۱۳۸۶ / مساحت: ۱۱/۵ هکتار
 تولید سالانه: کشتار: ۴۰۰۰ قطعه مرغ در
 ساعت / پودر استخوان: حاصل از کشتار گاو
 خوراک حیوان: ۴۹-۶۰ تن سالانه
 پودر خون: حاصل از کشتار: ۱۲۳۰ تن سالانه
 پودر پر مرغ: ۲۹۰ تن در سال
 میزان اشتغال: ۱۲۰ نفر مستقیم و ۲۱۰ نفر غیر مستقیم

ماتک و سمالقانی

شهرک گلخانه ای امام رضا
 سال تاسیس: ۱۳۸۶
 مساحت: ۱۱۵ هکتار
 تولید سالانه: ۲۵۰۰۰ تن
 محصولات: انواع صیفی و سبزی و سایر
 محصولات گلخانه ای و همچنین هشت میلیون
 قطعه ساج گل
 میزان اشتغال: ۱۱۵۰ نفر

فادوج

مجموعه کشت و صنعت خرم
 سال تاسیس: ۱۳۸۶
 تولید سالانه: ۹۹۰۰۰ تن
 محصولات: کاغذ (انواع کاغذ
 کاغذ دیواری و قلم)
 و فوطی سازی (انواع فوطی قلمی رب
 و کسروجات)
 میزان اشتغال: ۱۶۲ نفر

گرمه

شرکت آزاد لیان فراور آریا
 سال تاسیس: ۱۳۹۵
 مساحت: ۱۵ هکتار
 تولید سالانه: ۴۰۰۰۰ تن
 محصولات: آلفا آومینا، اکتیو آومینا
 و نشی منیزیم
 میزان اشتغال: ۹۷ نفر

اسفراپین

شرکت آذین فورج
 سال تاسیس: ۱۳۸۵ / مساحت: ۲۳ هکتار
 تولید سالانه: ۱۵۰۰۰ تن
 محصولات: فرمان خودرو، قالب زنی
 انواع فلزات، ماشین کاری فلزات
 سینگ مفصل خودرو، گرانویل
 میزان اشتغال: ۱۰۰۰ نفر

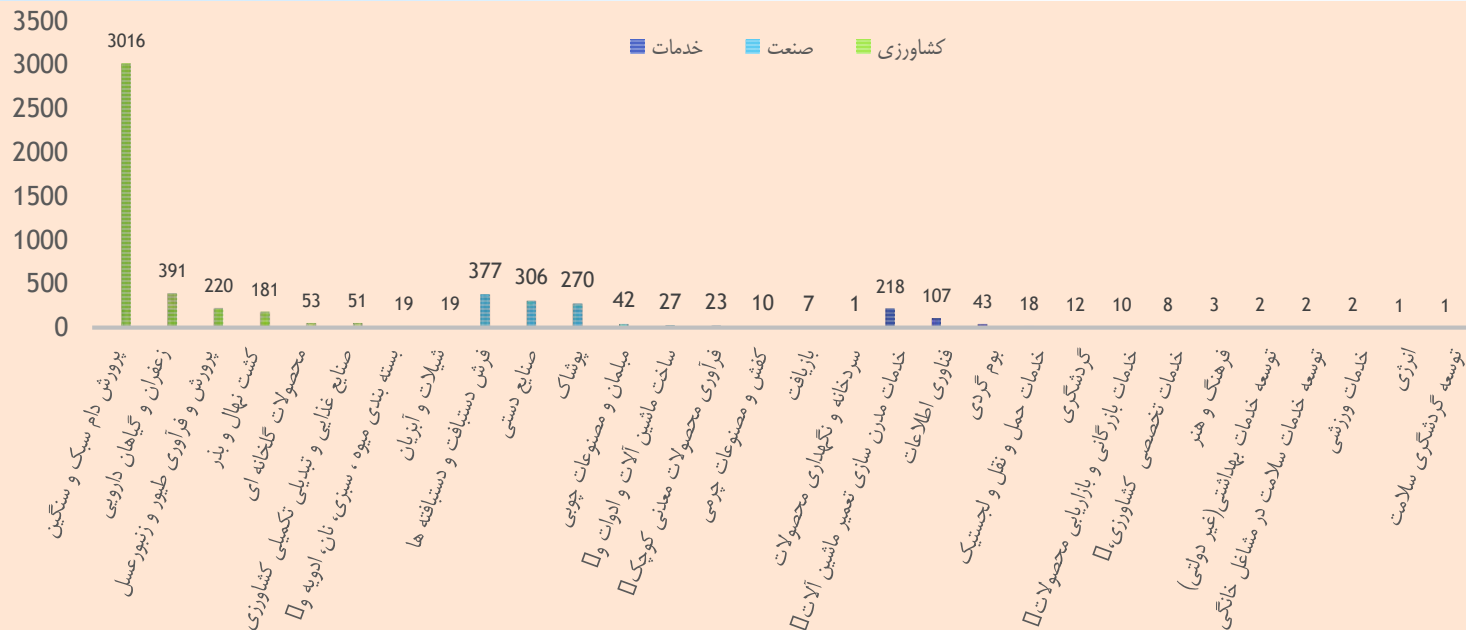
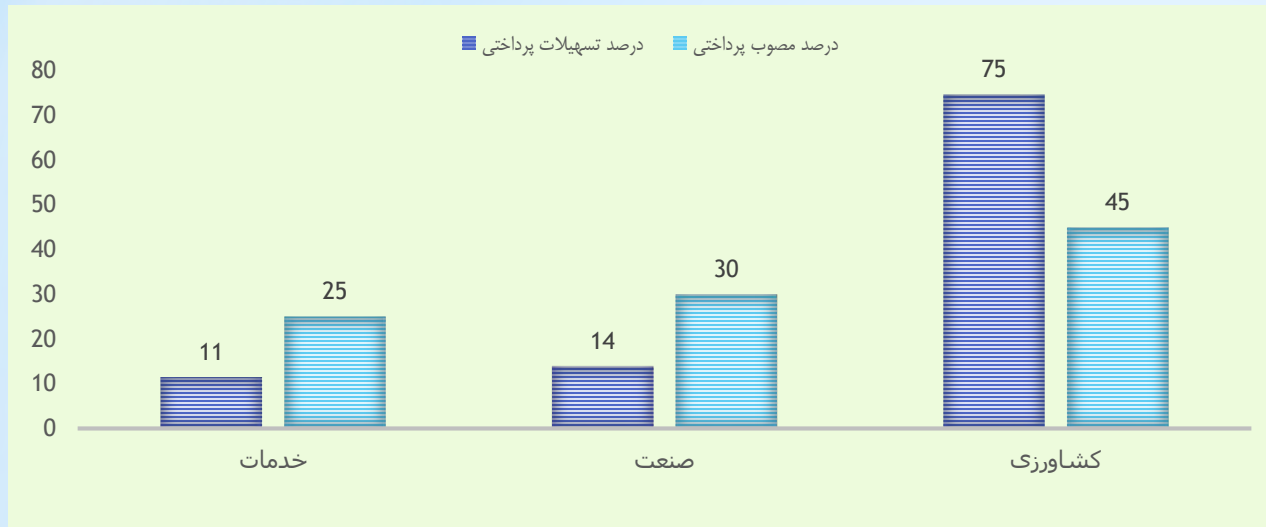
چاچرم

کارخانه آومینا
 سال تاسیس: ۱۳۸۲
 مساحت: ۴۰۰ هکتار
 تولید سالانه: ۹۰۰۰۰۰ تن
 محصولات: هیدروکسید آلومینوم، آلومینا،
 انواع نشی آلومینوم سری ۱۰۰۰
 میزان اشتغال: ۱۸۱۷ نفر

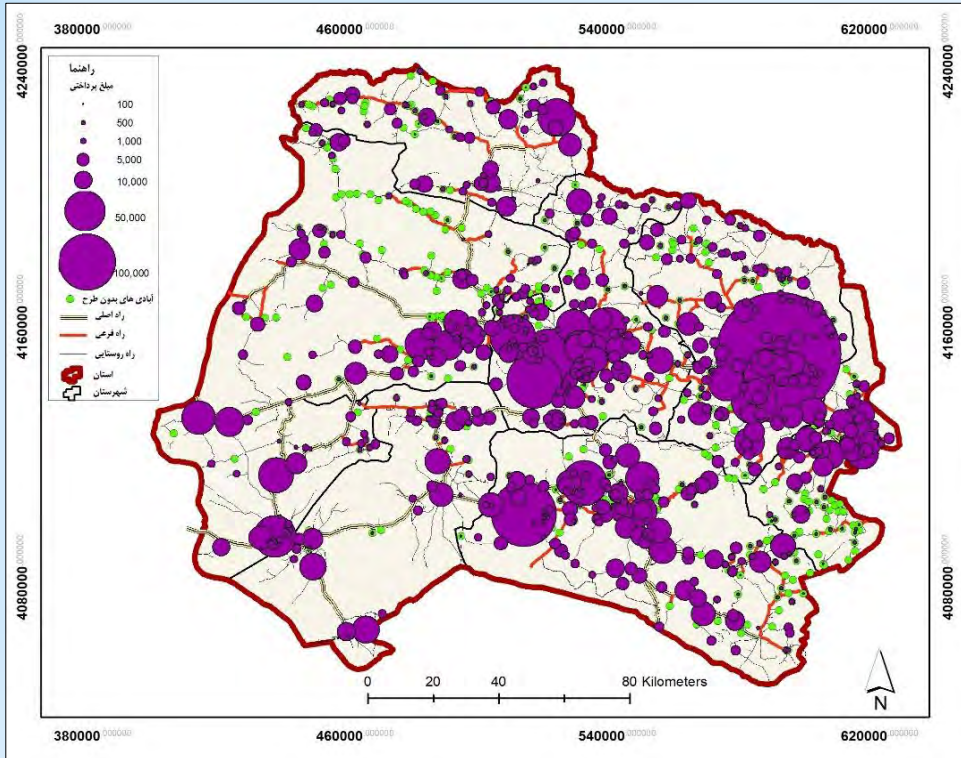
رابطه عمومی و معلولت برنامه ریزی سازمان مدیریت و برنامه ریزی خراسان شمالی

میزان انحراف تسهیلات پرداختی از سهم مصوب بخش ها در برخورداری از تسهیلات در قانون اشتغال

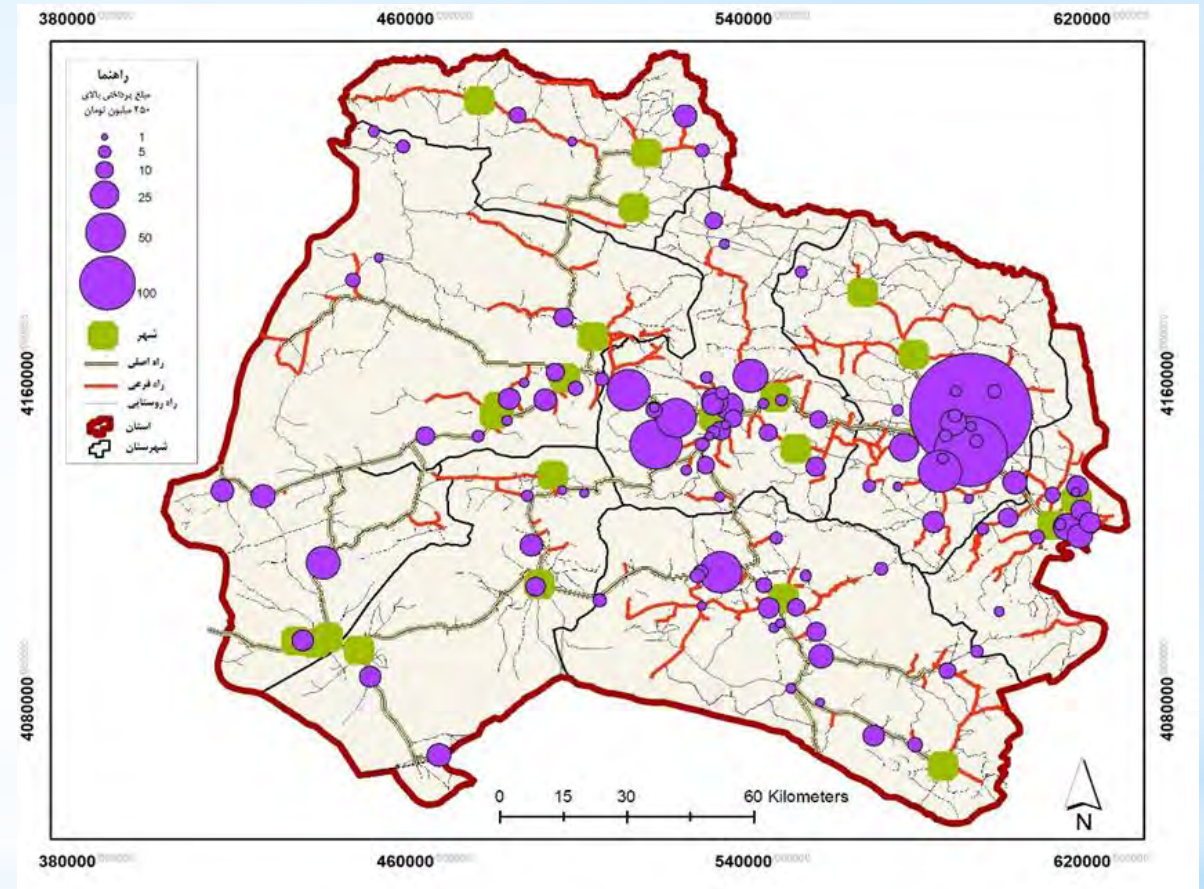

تعداد طرح به تفکیک رشته در بخش های مختلف اقتصادی استان

توزیع مبلغ تسهیلات پرداختی اشتغال روستایی و عشایری بر اساس آبادی های استان (میلیارد ریال)

توزیع تسهیلات پرداختی بالاتر از ۲۵۰ میلیون تومان به تفکیک آبادی

مقایسه تسهیلات پرداختی بالاتر از ۲۵۰ میلیون تومان با کل تسهیلات پرداختی استان

	طرح		فرصت های شغلی تعهد شده		اشتغال موجود		مبلغ پرداختی (میلیارد ریال)	درصد مبلغ پرداختی
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد		
طرح های بالاتر از ۲۵۰ میلیون تومان	۱۹۶	۳/۶	۱۸۳۸	۲۰/۷	۱۰۱۶	۲۱/۲	۲۱۸۱	۴۶/۱
کل طرح های استان	۵۴۴۰	۱۰۰	۸۸۶۹	۱۰۰	۴۹۷۱	۱۰۰	۴۷۳۷	۱۰۰

با تشکر از توجه شما